

చందమామ

అక్టోబర్ 1988

250
RS

రామ్, శ్యామ్

అడవి మనుషులతో అనుభవం

PARLE

రామ్ వాళ్ల బస్ బాబాయి హతగా సుందర ద్వీపంలో నివసిస్తుంటారు. రామ్ను శ్యామ్ను సెలవుల్లో వచ్చి బామ్మని పిలిచాడు.

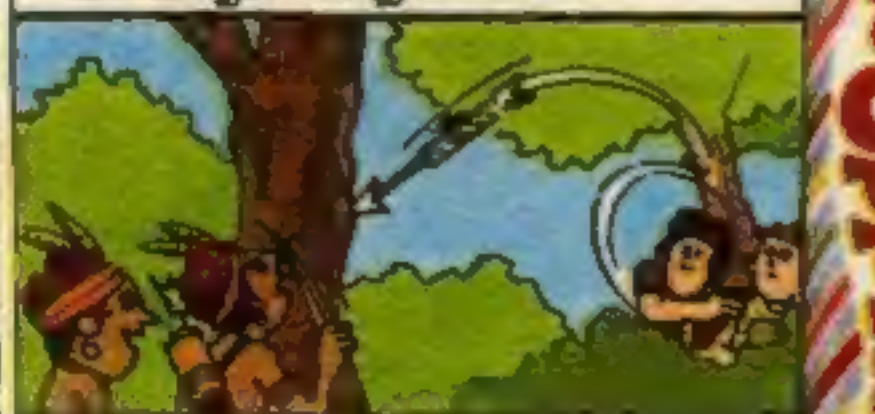
రామ్కు శ్యామ్కు ఇన్నే తెలుసుకోవాలి అన్నావారు. ఉన్నదేమిటన పాటిన్నే నమ్ములుతూ ద్వీపం తీరా చూసిరావాలని బయల్పడ్డారు.

సరిగ్గా అప్పుడే...

శ్యామ్ బల్లెంలా విసిరేసిన ఆ బాణం ఒక చెట్టుకు గుచ్చుకుంటుంది.

అనందతో పరుగెత్తి వచ్చి రామ్ను శ్యామ్ను కౌగిలించుకుంటారు.

అడ్డవి మనుషులు మెల్లగా బయటికి వచ్చి పాటిన్నే మౌక్ విప్పి తీసుకుంటారు. తలా ఒకటి నోట్లు పోసుకుంటారు. దివి బారందంకూ గంతులు వేస్తారు.

రామ్, శ్యామ్లవద్ద పాటిన్నే ఉంటే ఇక నేనోలకు కరువా!

POPPINS

కళ్యాణ ఘడియలు కంటికి సాంపు, క్వాలిటీ ఐస్ క్రీమ్ నోటికి ఇంపు
ఇంపు సాంపైన క్వాలిటీ వారి 'బటర్ స్కాచ్' మరియు 'రెయిన్ బో' క్రీమ్స్

LAA

క్వాలిటీ ఐస్ క్రీమ్

వి.వి.సి. ఫుడ్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్.

కృ

శాఖలు : హైదరాబాదు 263287, విజయవాడ 58351, విశాఖపట్నం 69397, కాకినాడ 6525,
గుంటూరు 33588, ఒంగోలు 3171, చెన్నై 4519, తిరువనంతపురం 2501, భావనూరు 2199,
విజయవాడ 21070, మచిలీపట్నం 4921 P.P., నరసరావుపేట 3170, విశాఖపట్నం 22226, భద్రాచలం 3096,

BOMBAY'S

Quality
ICE CREAM

PARRY

స్నేహితులారా,

జకమండ్రి ప్యారిస్ విశేష ప్రపంచంలో మూలంబాబా చేతనయ్య. ఈ సందర్భంలో, వా వహాయకాలు కాబట్టి, క్యారెక్టర్, ట్రైనింగు మరియు నేమ మోడోనం ఒక అద్భుతమైన అలవి మీ స్నేహితులందరితోనూ అడవానికి తీసుకువచ్చాము. అంతేకాదు అందమైన ముక్కుమార్క్తో తాడివి ఎలా ఆకర్షణవరద వచ్చే కూడా మీము చెప్తాము. అంకా క్యారెక్టర్ మరియు ట్రైనింగు కలసి మీకు చెప్పే ఎన్నో విశేష విషయాలు విన్నాయి. జక ప్రారంభించండి. విశేషించండి.

గురివి మెరుగు పరచండి!

పెద్ద కెల్లాగింకం తీసుకోండి (లేకపోతే 1 నెట్ మ్యాష్ పేజర్) ఒక గురి గీయండి. (చిత్రం 1లో చూపించినట్లు) గురిలో

4 వృత్తాలు ఉంచాలి. వృత్తం తీర్చి, పెన్సిల్ తీసుకుని మొదటగా కేంద్రవృత్తం గీయండి. అది రబ్బరు అంటి అంక సైజ్లో

ఉంచాలి. ఈ వృత్తం కేంద్రంనుండి 2, 3 మరియు 4 వృత్తాలు గీయండి. వృత్తం 1: 4 అంగుళాల వ్యాసార్థము, వృత్తము 2: 6 అంగుళాల వ్యాసార్థము, వృత్తం 3: 8 అంగుళాల వ్యాసార్థము ఉంచాలి.

పెయింట్ లేక రంగుల పెన్సిల్స్ తో వృత్తాల రేఖరేఖల రంగులు వేయండి. 1వరి వృత్తానికి పొయింట్లు ఉంచండి. కేంద్ర వృత్తం = 10 వృత్తం 2 = 15, వృత్తం 3 = 10, వృత్తం 4 = 5. చిన్న రబ్బరు

1

అంకులు ఒకటి కాని ఎక్కువ కాని తీసుకోండి. జక మీరు అంటి తయారు అయినట్లే ఈ గురివి గో అందించండి. గోడకి 8 నుండి 10 అడుగుల దూరంగా నుంచండి. అంటి ఏ వృత్తంలో తగులుతుందో అ

ప్యారిస్

మితాయిలు

మరియు

పొయ్యిల్లు లభిస్తాయి. మారు ఒక్కరే అడుకోవచ్చు. రెకపోత స్నేహితులతోనూ అడుకోవచ్చు. ప్రతి అడుగుకు తన వంతులో లభించి 3 సార్లు వివరవచ్చు. మొత్తంగా ఎవరికీ 100 పొయ్యిల్లు వస్తాయో వారు బహుత్ బెగ్గినట్లు.

రోమాంచిత వినోదం

మహారాజా అనే వారసీయుడికి ప్రపంచంలో అందరికన్నా పొడవైన న మీసాలున్నాయి - 259 సెం.మీ. (ప్రపంచంలో పొడవైన నువ్విడికన్నా పొడవైనది!) ఇది పెంచడానికి అతనికి 18 సంవత్సరాలు వచ్చింది!

వాన్నకి ఒక బుక్ మార్క్!

ఈ బొమ్మని ఒక కాగితంమీద గీయండి (చిత్రం 2) రంగులు వేయండి. దానిని వజనరి కాగితంమీద అంటించి ఆకారం ప్రకారం కత్తిరించండి. మీ దగ్గర మీ చిత్రం విడిగా ఉంటే దానిని ఆకారం ప్రకారం కత్తిరించి పైన చెప్పినట్లే చేయవచ్చు. ఇప్పుడు దానిని ఏ ప్రకారం కాని పత్రికలో కాని పెట్టండి. దాడి ఏ ప్రకారం తెరచినప్పుడు అయినకీ ఎంత ఆశ్చర్యం కలుగుతుంది.

పిల్లల సమాచారం!

ఒక వకవరో 10 పిల్లలు వున్నాయి. ఒకటి వదిపోయింది. ఇంకా ఎన్ని వుంటాయి?
జవాబు: ఏమీ వుండవు. ఎందుకంటే అది కాపీ కాక్స్ (Copy Cats)

MTA 7047

ఆంప్రో మిల్క్ బేస్ బిడిపిలల బిస్కెట్

Sista's-EIPL-97/98 Tel.A

పాలలోని పౌష్టికత పరిపూర్ణంగా గలది.

చందమామ

సంస్థాపకుడు : 'చక్రపాణి'

సంపాదకుడు : నాగిరెడ్డి

ఈ నెల బేతాళకథ ["మహర్షరాకుమారి కథ"]కు ఆధారం, లక్ష్మిగాయత్రి రచన. అన్ని ఉత్తమ గుణాలలో, దానగుణం అత్యుత్తమమైనది. ఇతర మంచి గుణాలవల్ల పరులకు కీడు జరగదు; మేలూ జరగదు. కీడు చేయకపోవడం, మేలు చేయడం కాదు గదా! దానగుణం అంటేనే, మనిషి తన శక్త్యనుసారం, ఇతరులకు మేలు చేయడం. "జ్ఞాపకముండేపని" అన్న కథలో, యీ వాస్తవం తెలుసుకుంటాం.

అమరవాణి

పరావ: కామావశ్యుర్తి బాలాస్తే, మృత్యోర్వర్తి వికతవృషాశం,
అకరీరా అమృతత్వం విదిత్వా, ర్భవమర్భవేద్వివ: న ప్రార్థయన్తే.
[అల్పుడు, అల్పముఖాలకేసి పరుగులు తీసి మరణమనే వలలో పడకాడు. దీరుడు, నిత్యానిత్యజ్ఞానం కలవాడు, అందువల్ల అల్పముఖాల నుంచి శక్వకానందాన్ని అశించడు!]

సంపుటి 83

అక్టోబర్ '88

సంచిక 4

విడి ప్రతి : 2-50

::

సంవత్సర చందా : 30-00

ఛాంపియన్ యొక్క కొత్త విజయ రహస్యం!

బూస్ట్
ఇప్పుడు అదనంగా విటమిన్ల
శక్తితో నిండినది!

"నాకు బాగా అవసరమైనప్పుడు
అదనంగా విటమిన్లు, శక్తి
యిస్తుంది!"

అదనంగా విటమిన్ శక్తి.

బూస్ట్లో యిప్పుడు అదనంగా విటమిన్లు
ఉన్నాయి. పెరుగుతున్న పిల్లల
(చెరిరోజు అవసరాలను తీర్చేందుకు
కాదులను శక్తిని పెంచడంలో
కోర్కెలేందుకు ప్రత్యేకంగా
ఎంపిక చేసినవి.

అదనంగా
విటమిన్ల
శక్తితో నిండినది

బూస్ట్

విటమిన్లతో కూడిన శక్తినిచ్చే ఇంధనం

HTA 6008 TEL

చందమామ కబుర్లు

'యోతి' అడుగుజాడలు ?

హిమాలయ ప్రాంతంలో వివేచితులైన వెళ్ళుటనే 'యోతి' అనే మహాప్రాణి వివరాంశు వేకరించడానికి పూనుకున్న ఇంగ్లండుకు చెందిన ఒక బృందానికి—పెద్ద పాద చిహ్నాలు కవివించాయి. "నేపాల్ వాళ్ళందరూ యోతి ఉన్నట్టుగానే భావిస్తున్నారు. మేము అలాంటి ప్రాణిని చూడలేదుగాని, వాళ్ళ మాటల్లో ఎంతో కొంత విషయం ఉందనే అనిపిస్తున్నది." అన్నారు ఆ బృందానికి చెందిన పెద్దమనిషి.

తూటా వాయిద్యంలో సరికొత్త రికార్డు

అరిజోన్ లో చెందిన చందన్ కబర్నీ, 25 గంటలపేపు ఏకదిగిర తూటా వాయిది సరికొత్త రికార్డు వృద్ధిపెండ్చాడు.

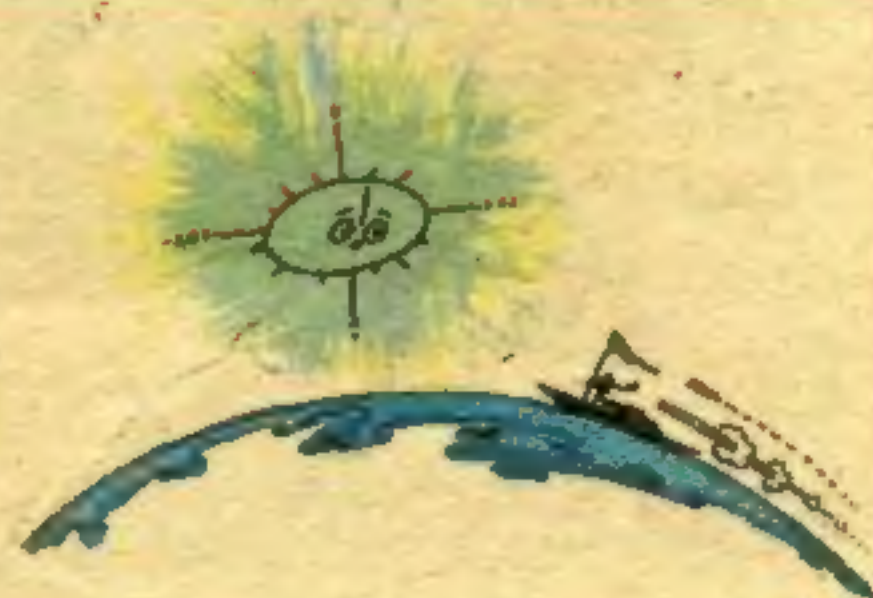

'స్పింక్స్'కు దీక్షిత్వ !

గియోవమీవ ఏకమిద్దకు తావులలో. మవిషిలలా—పింహం శరీరం గల 'స్పింక్స్' బ్రహ్మాండమైన శిలావిగ్రహం దాదాపు 4,500 సంవత్సరాలుగా వుంటున్నది. దీని శరీరంలో అక్కడక్కడా వగుళ్ళు ఏర్పడ్డాయి. ఈ వగుళ్ళు తాగు చేయడానికి తాగిపెత్తువ ఏర్పాటు జరుగుతున్నాయి.

ప్రపంచం ముట్టెవచ్చిన వనిత !

సిర్సికి చెందిన మిన్ కోటి అనే మనిక—దీన్ని మకవరో ఒంటరిగా 4,200 కి. మీ., దూరం అగమండా ప్రయాణం చేసి, 188 రోజులలో ప్రపంచాన్ని తుట్టివచ్చింది. ఇలాంటి మన కార్యం పొందిన మొట్టమొదటి మనికగా మిన్ కోటి తరిత్ర వృద్ధిపెందింది.

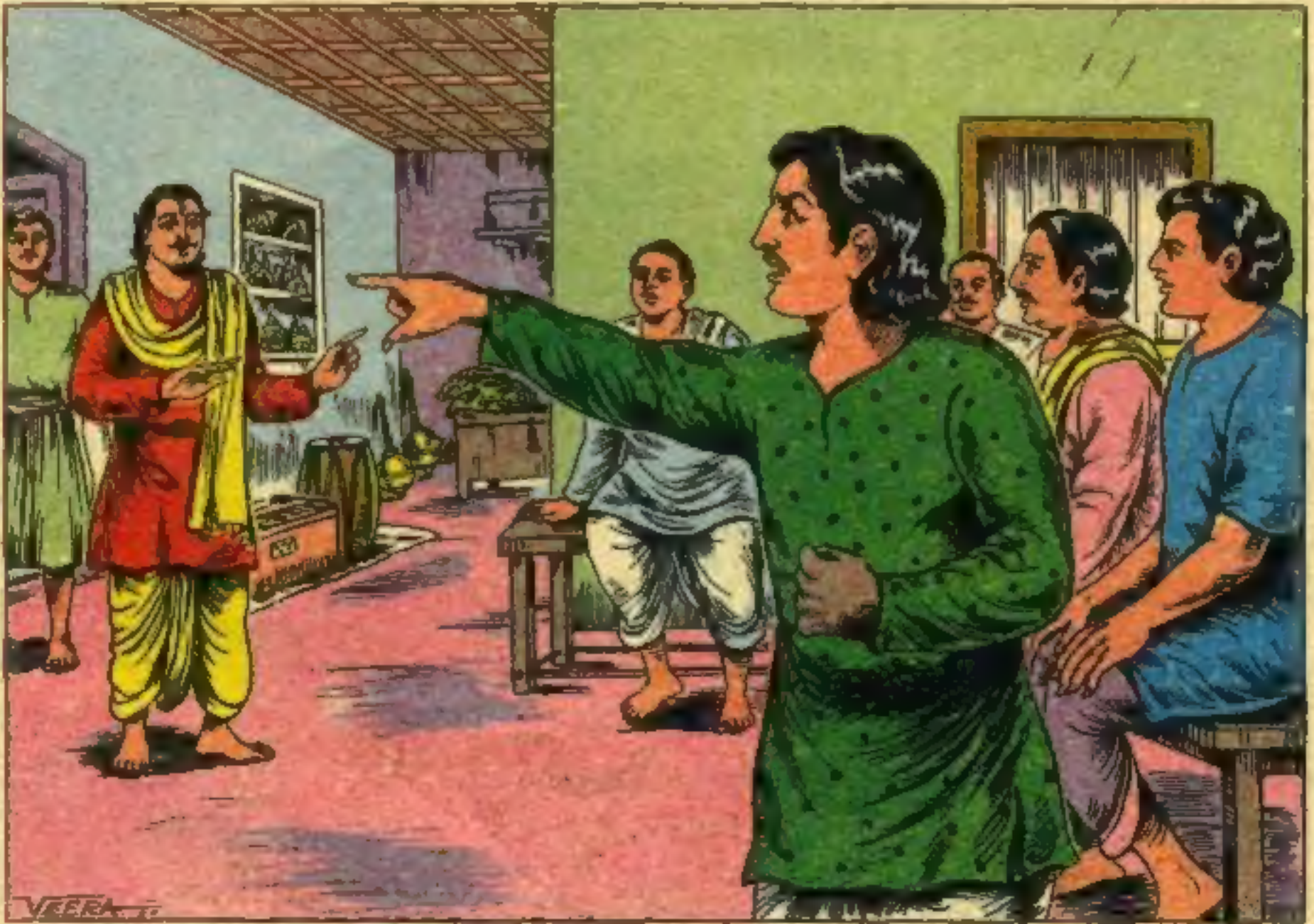
సహజత్వం

మీక నాటకసమాజం వాళ్ళకు, దుర్వానముని పాత్రధారుడు కావలసి వచ్చాడు. ఆ సంగతి తెలిసి బదుగురు నటులు వచ్చారు. సమాజంలో పనిచేసే వాడెవడు, వాళ్ళతో, "మా యజమాని ఏదో పనిలో వున్నారు. ఒక్క పావుగంటలో వస్తారు. కూర్చోండి," అని చెప్పాడు.

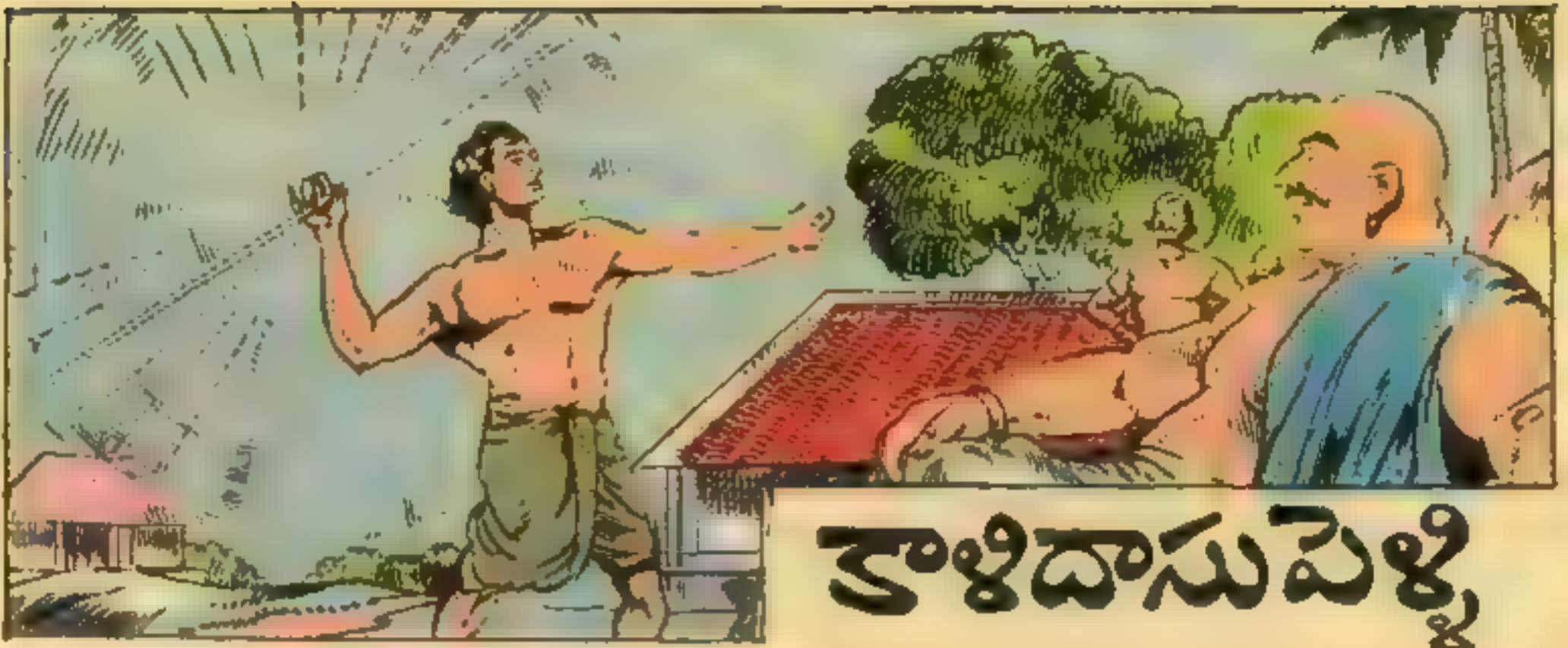
సమాజంయజమాని అదినాయక అనే అతను, గంట తవ్వత అక్కడికి వచ్చి, వేషం కోసం వచ్చినవాళ్ళను రకరకాలుగా ప్రశ్నించి, "పనికి రానివాళ్ళందరికీ, మా సమాజంలో వేషాభివ్యథానికి, యిదేం అనాధశరణాలయం అనుకున్నారా ఏం?" అన్నాడు కనురుతున్నట్టు.

ఆ మాటలు విని, వచ్చినవాళ్ళలో నటుగురు నిర్భాంతపోయి తలలు వంచుకున్నారు. అయితే, శ్రీహరి అనేవాడు కోపాన్ని అపుకోలేక, లేచి నిలబడి, "పావుగంట అని మమ్మల్ని గంట సేపు కూర్చోబెట్టారు. ఇక్కడికి రావడానికి మేం ఎన్ని వ్యయప్రయానాలకు గురయ్యామో తెలుసా? పైగా నభ్యతా సంస్కారం లేకుండా మాట్లాడుకున్నారు," అన్నాడు అవేళింగా.

ఆ వెంటనే, సమాజంయజమాని చిన్నగానవ్వి, "దుర్వానముని ముక్కోపిగదా! అలాంటి సహజత్వం, మీలో ఎవరిలో వున్నదో తెలుసుకునేందుకు అలా మాట్లాడాను. నువ్వా పాత్రకు పనికివసావ." అంటూ శ్రీహరిని ఎన్నుకున్నాడు. —అరువల్లి గోవిందరాజులు

కాళిదాసుపెళ్ళి

శివపురి అనే గ్రామంలో, కాళిదాసు అనే యువకుడుండేవాడు. వాడికి చిన్నతనం లోనే తల్లి, తండ్రి పోవడంతో, గ్రామస్థులకు చిన్న చిన్న పనులు చేసి పెడుతూ పాట నింపుకునేవాడు.

ఆ గ్రామంలోనే మల్లన్న అనే వస్త్రాదున్నాడు. అతడికి, నా అన్నవారెవరూ లేని కాళిదాసుంటే వల్లమాలిన అభిమానం. ఆ అభిమానంతో మల్లన్న, కాళిదాసుకు సాముగరిడివిద్యలు నేర్పాడు. కర్ర సాములో కాళిదాసు అద్భుతమైన ప్రజ్ఞా పాటవాలు సంపాదించగలిగాడు. వాడు కర్ర తిప్పకూంటే, చూసేవాళ్ళకు దాని శబ్దం వినిపించేదేగాని, కర్ర కనిపించేది కాదు.

యుక్తవయస్కుడైన కాళిదాసుకు, వివాహం చేసుకోవాలన్న ఆలోచన వచ్చింది. కాని, అనాథ, పేదవాడన్న

కారణంవల్ల, ఎవరూ అతడికి పెళ్లనిచ్చేందుకు యిష్టపడలేదు. తన మంచితనం చూసి, ఎవరో ఒకరు తమ కుమార్తెనిచ్చి పెళ్ళి చేస్తారని అశించిన కాళిదాసుకు, అలా జరగకపోవడంతో ఎంతో బాధకలిగింది.

శివపురిగ్రామ జమీందారు పేరు మహానందుడు. ఆయన తన కుమార్తెకు ఘనంగా పెళ్ళి జరిపి, అమెను దూర గ్రామంలో వున్న అత్తవారింటికి పంపదలిచాడు. అయితే, ఆ గ్రామ మార్గంలో వున్న చిట్టడవుల్లో బందిపోట్ల బెడద ఎక్కువ.

ఈ పరిస్థితుల్లో, కుమార్తెను విలువైన అభరణాలతో, అత్తవారింటికి పంపడం ఎలా అని జమీందారు అలోచించసాగాడు. గ్రామపెద్ద, ఆయనతో, "అమ్మాయి వెళ్ళే మేనా వెంట ఎలానూ, మీ నౌకర్లు కొందరుంటారుగదా. వాళ్ళతో పాటు కాళి

దానును కూడా పంపండి. వాడు కర్ర సాములో మంచి దిట్ట. పదిమంది బంది పోట్లనయినా తరిమికొట్టగలడు," అన్నాడు.

జమీందారు, ఆ విధంగానే చేశాడు. ఆయన భయపడినట్టే, అడవిలో పదిమంది బందిపోట్లు మేనాను అటకాయించారు. వాళ్ళను చూసి జమీందారు నొకర్లు చెల్లా చెదురుగా పారిపోయారు. అయితే, కాళిదాసు తన బావాకర్రతో బందిపోట్ల ముందుకు తిరిగి, అందినవాణ్ణి అందినట్టు బలంగా కొట్టసాగాడు. వాడి ధాటికి నిలవ లేక బందిపోట్లు పరారయ్యారు.

జమీందారు కుమార్తె కేమంగా అత్త వారిల్లు చేరింది. గ్రామానికి తిరిగి వచ్చిన

కాళిదాసును అందరూ మెచ్చుకున్నారు. గ్రామపెద్ద, వాడతో, "నీ పంట పండింది! నువ్వు చేసిన సహాయానికి జమీందారు గారు, ధనరూపంలో చాలా పెద్దమొత్తం బహూకరిస్తారు," అన్నాడు.

కాని, జమీందారు కాళిదాసుకు దర్శనం యివ్వకపోగా, నొకరుచేత వాడికి నాలుగు వరహాలు పంపి పూరుకున్నాడు. దానితో కాళిదాసుకు మనుమల మంచి తనం మీద పూర్తిగా నమ్మకం పోయింది. వాడు గ్రామం వదిలి మరెక్కడికైనా పోవాలన్న ఆలోచన చేయసాగాడు.

అలాంటి సమయంలో, ఒక రాత్రివేళ వాడి దగ్గరకు ఒక మనిషి వచ్చి, "నన్ను పోల్చుకున్నావే లేదో—అమధ్య అడవిలో నీ బావాకర్ర దెబ్బలుతిన్న బందిపోట్లలో నేనొకణ్ణి. నీవంటివాడు మాలో చేరితే, నీకూ, మాకూ కూడా లాభమే. దొరికిన సొమ్ములో బడేవంతు వాటా యిస్తాము. మాలో చేరు," అని కోరాడు.

డబ్బు ఎలా సంపాదించినా జనం బ్రహ్మరథం పడతారు, అని ఎవరో అన్న మాట, ఆ సమయంలో కాళిదాసుకు గుర్తు వచ్చింది. వాడు దొంగలముకాలో చేరడానికి నమ్మకించాడు.

ఒకనాడు కాళిదాసు, మిగతా దొంగలతో పాటు, అడవి దారి న పోతున్న ఒక

ప్రయాణీకుణ్ణి అడ్డగించి, "ఈన్ను డబ్బంతా అక్కడే పెట్టు!" అని బెదిరించాడు.

ప్రయాణీకుడు ప్రాణభీతితో వణికిపోతూ, తన చేతి నంచీ లోంచి వంద పరహాలు తీసి, కాళిదాసుకు యిస్తూ, "బాబూ, యిది నా కూతురు పెళ్ళికని కన్యపది సంపాదించి దాచిన డబ్బు. ఇది పోతే, యిక దానికి పెళ్ళియోగం లేనట్టే!" అని కళ్ళనీళ్ళు పెట్టుకున్నాడు.

ఇది చూసి కాళిదాసు జాలిపడ్డాడు. అది గమనించిన మిగతా దొంగలు, "వాళ్ళు అలాగే కళ్ళనీళ్ళు పెట్టుకుంటారు. మనం జాలిపడ కూడదు," అన్నారు.

"ఇతను చెప్పేది నిజంలా కనిపిస్తున్నది. సొమ్ముతో సహా వదిలేద్దాం," అన్నాడు కాళిదాసు.

అందుకు మిగతా దొంగలు ఒప్పుకోక, "ఈ క్షణమే నీతో తొగతంపులు చేసుకుంటున్నాం, నీ తిప్పలు నీవువదు. మాకు మాత్రం అద్దురాకు," అని వెళ్ళిపోయారు.

ప్రయాణీకుడు అపద తప్పినందుకు, కాళిదాసుకు నమస్కరించి, "బాబూ, నన్ను అపదలో అదుకున్నావు. చూడబోతే మంచివాడిలా వున్నావు. ఈ దొంగలలో ఎందుకు చేరావు?" అని అడిగాడు.

తన మంచితనం, తనకెలాంటి సాయం చేయకపోవడంతో, కాను దొంగలలో కలిసినట్టు కాళిదాసు చెప్పాడు.

అందుకు ప్రయాణీకుడు, "నువ్వను కున్నది తప్పు. మంచికి అంతా మంచే జరుగుతుంది. మనం తొందరపడకూడదు. నా పేరు వినమ్రుడు. రాజాగారి కొలువులో నొకరును. నా వెంట వస్తే, అక్కడ నికదైనా పని దొరుకుతుందేమో ప్రయత్నిస్తాను," అన్నాడు.

కాళిదాసు, వినమ్రుడితో బయలుదేరాడు. వాళ్ళు కొంతదూరం వెళ్ళాక, ఒక భయంకర దృశ్యం వాళ్ళ కళ్ళ పడింది.

క రాళకంతుడ నే రాక్షసుడొకడు. ఎడమ చేత్తో ఒక మనిషిని ఎత్తి పట్టుకుని తినబోతున్నాడు. ఆ మనిషి తాలూకు పంచ కల్యాణి గుర్రం పెద్దగా సరిగిస్తూ, అక్కడి నుంచి పారిపోతున్నది.

అది చూసి వినముడు వణికిపోతూ, కాళిదాసుతో, "అ రాక్షసుడు తినబోతున్నది మరెవరినోకాదు, మా మహారాజు విద్యాధరుడినే!" అన్నాడు.

కాళిదాసు ధైర్యంగా రాక్షసుడికేసి నడిచాడు. కరాళకంతుడు వికట్టాట్టహాసం చేసి, రాజును వదిలి, "ఒరే, ఎవడివిరా నువ్వు? నన్ను చూసి పారిపోక, ధైర్యంగా నా దగ్గరికే వస్తున్నావా?" అన్నాడు.

"నేనెవడినైతే నీకేం? ఇలా మనుషులను చంపితివడం నీచమని నీకు తెలియదా?" అని అడిగాడు కాళిదాసు, రాక్షసుణ్ణి.

"నేను రాక్షసుణ్ణి. అయితే, కొన్ని నీతి నియమాలున్నవాణ్ణి. రోజు కొక్క మనిషిని మాత్రమే చంపి తింటాను. అందువల్ల నువ్వు బతికిపోయావు. ఇక వెళ్ళు," అన్నాడు రాక్షసుడు.

"నీకలాంటి మంచి నియమమే వుంటే, ఆయన్ని వదిలి నన్ను తిను," అన్నాడు కాళిదాసు.

అందుకు రాక్షసుడు అశ్చర్యపోయి, "నీకు ప్రాణం మీద తీపిలేదా?" అని అడిగాడు.

"ఎందుకు లేదు! అయితే, నువ్వు తినబోయేవ్యక్తి, యీ దేశాన్నేలే రాజు, నేను సామాన్య పౌరుడిని. నావంటి వాడి కంటే, దేశాన్నేలే రాజువల్ల పదిమందికీ ప్రయోజనం వుంటుంది," అన్నాడు కాళిదాసు.

రాక్షసుడు, కాళిదాసును పట్టుకుని, "నీధైర్యం, త్యాగగుణం నాకు నచ్చాయి. నీ చివరికోరిక ఏదైనాసరే తీరుస్తాను, కోరుకో!" అన్నాడు.

కాళిదాసు ఒకటి, రెండు క్షణాలు ఆలోచించి, "నాకు చిన్నప్పటి నుంచి

కర్రసామంటే ప్రాణం. ఒకసారి బాణా
కర్రతో సాముచేయనియ్యి." అని కోరాడు.

రాక్షసుడు సరేనన్నాడు. కాళిదాసు
బాణాకర్ర తీసుకుని గాలిలో తిప్పసాగాడు.
శబ్దం తప్ప కర్ర కనిపించడం లేదు!

అది చూసి రాక్షసుడు ఆశ్చర్యపోయి,
"కర్రసాములో నీ ప్రావీణ్యం అద్భుతం.
నాకు నేర్పగలవా?" అని అడిగాడు.

కాళిదాసు, రాక్షసుడికి కర్ర ఎలా
పట్టుకోవాలో, దాన్నెలా తిప్పాలో—ఆ
తిప్పడంలోని మెళుకువలు వాడికి అర్థ
మయ్యేరీతిలో చెప్పాడు.

రాక్షసుడు సంకృప్తి చెంది. కాళి
దాసుతో, "నువ్విప్పుడు, నాకు గురువువు.
గురు దక్షిణ ఏం కావాలో కోరుకో,"
అన్నాడు.

"ఇక నుంచి జంతు మాంసంతో నే
కడుపు నింపుకుని బ్రతుకు. మనుషులను
చంపకు. అదే నేను కోరే గురుదక్షిణ!"
అన్నాడు కాళిదాసు.

అందుకు రాక్షసుడు కొంచెం సేపు
మౌనంగా వూరుకుని, "నువ్వు కోరే గురు
దక్షిణ, నాకు చాలా కష్టసాధ్యమైనది.
సరే, మనిద్దరం ఒక ఒప్పందానికి వద్దాం.
నీకు, నేను మరొక కానుక యిద్దామను
కుంటున్నాను. అది నీవు వద్దనగలిగితే,
నువ్వు కోరిన విధంగా నరమాంసభక్షిణ

మానివేస్తాను." అని కాళిదాసునూ,
రాజానూ దాపులనున్న ఒక గుహలోకి
తీసుకుపోయాడు.

అక్కడ ఎన్నో బంగారు అభరణాలు
రాసులుగా పోసి వున్నవి. రాక్షసుడు,
కాళిదాసుతో, "వీటిని నీకు దక్షిణగా
సమర్పిద్దామనుకుంటున్నాను. ఇప్పుడు
చెప్పు! నిన్ను భాగ్యవంతుణ్ణి చేసే,
యీ ధనరాసులను గురుదక్షిణగా
స్వీకరిస్తావా? లేక నీకే మాత్రం ప్రయో
జనం కలిగించని, ఆ మొదటి కోర్కె
కోరకావా?" అన్నాడు.

కాళిదాసు చిన్నగా నవ్వి, "ఈ ధన
రాసులను చూసి నేను ప్రలోభపడకానను

కున్నావా? నువ్వు నరమాంసం మాని
వేయడమే, నాకివ్వగల గురుదక్షిణ." అని జవాబిచ్చాడు.

అతని మాటలకు రాక్షసుడు తృప్తిగా
తలదించి, "నేనాది తప్పను; అలాగే
చేస్తాను. అయితే ఒక్కమాట. మీ మాన
వులు చపలచిత్తులు వినాడైనా నీవు నా
దగ్గరకు వచ్చి, ఓడిపోయానని ఒప్పుకున్నా.
నీకి బంగారం యిచ్చివేసి, తిరిగి నేను
నరమాంస భక్షిణకు పూనుకుంటాను.
అంతేకాదు, రాజ్యం మీద పది దొరికిన
వాళ్ళను దొరికినట్టు చంపుకుంటాను," అన్నాడు.

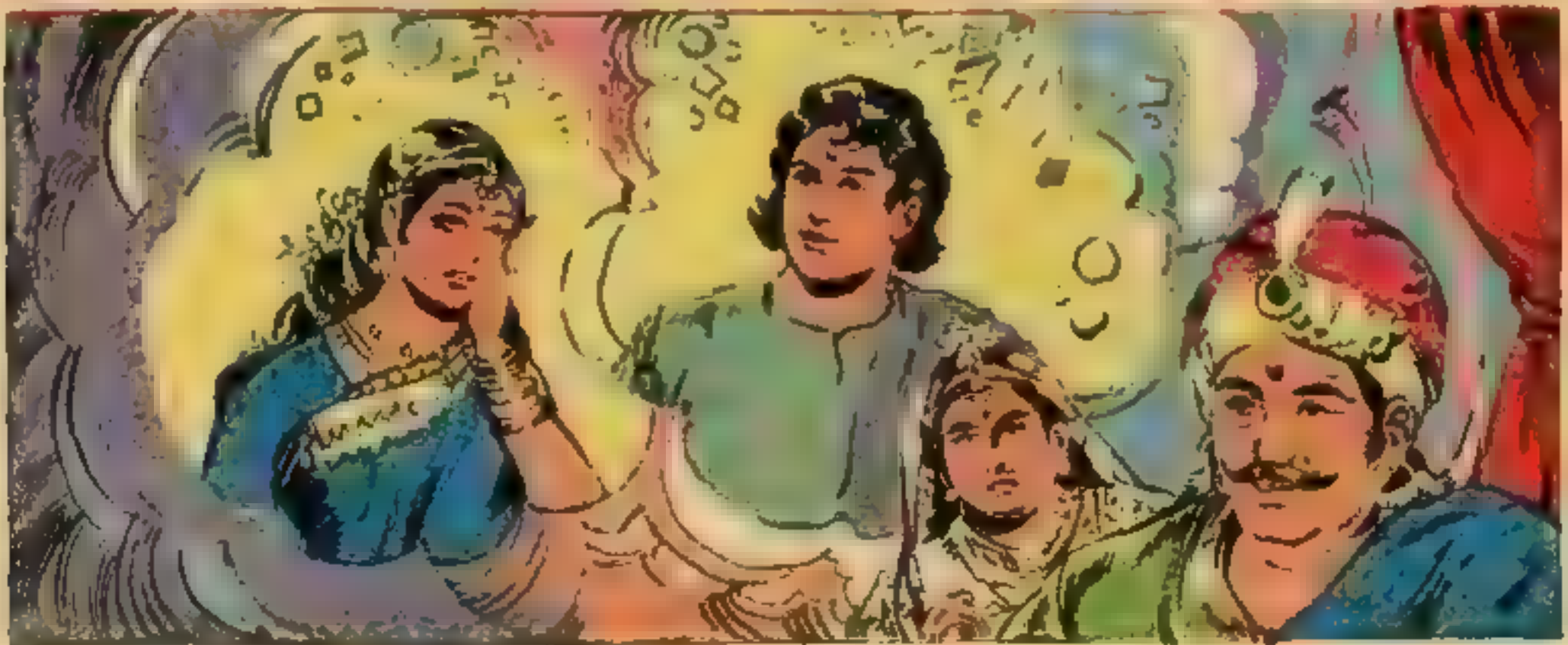
"అ పరిస్థితి ఎన్నటికీ రానియను!" అని కాళిదాసు రాక్షసుడితో చెప్పి, రాజా, వినమ్రులతో కలిసి బయలుదేరి రాజధాని నగరం చేరాడు.

రాజు విద్యాధరుడు, కాళిదాసు గురించి పూర్తిగా విని, ఎంతగానో సంతోషించి అతడికి తన ఏకైకపుత్రునిచ్చి వివాహం చేయదలిచాడు.

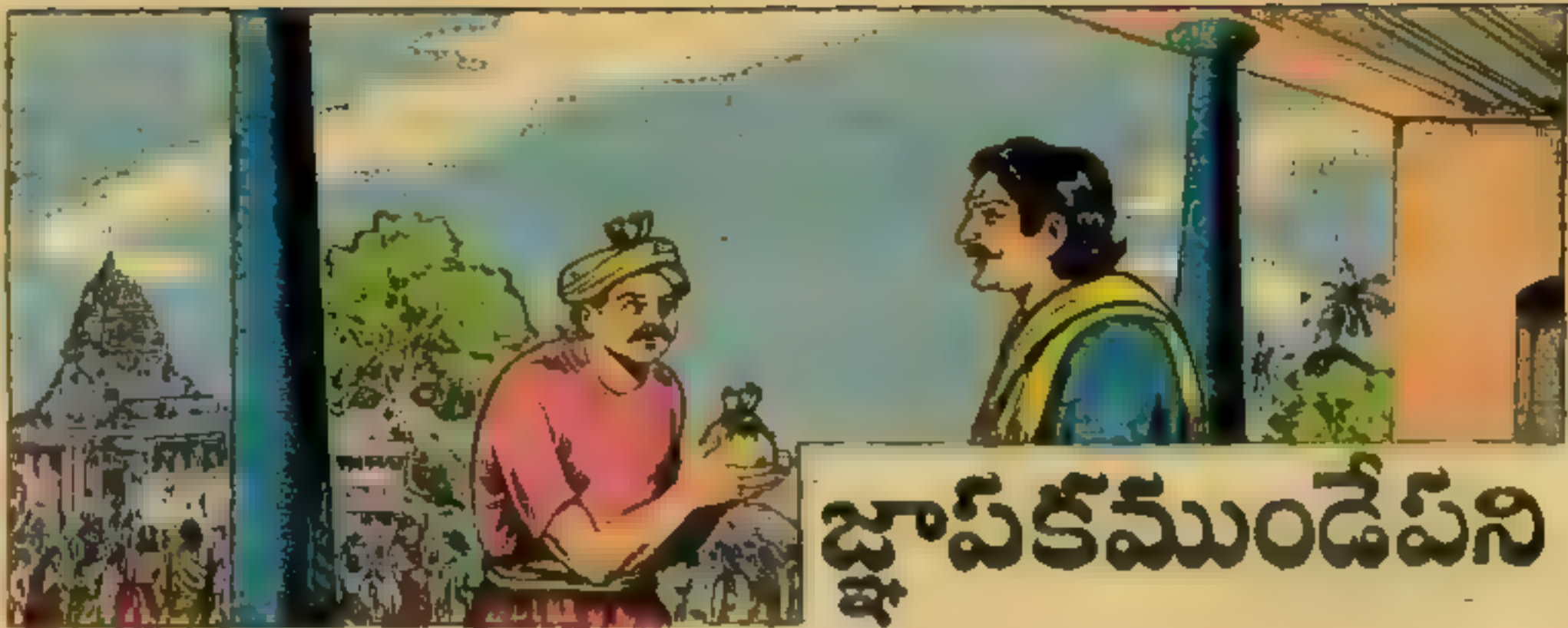
ఇందుకు రాణి అభ్యంతరం చెప్పగా, ఆయన, "కాళిదాసు అన్ని విధాలా మనకు అల్లుడు కాదగినవాడు. అతడికి మంచితనం మీద నమ్మకం పోవడం వల్లనే, దొంగలలో చేరాడు. అయినా ఆ మంచితనం చెడును అడ్డినందువల్ల, మన నౌకరును దొంగల బారి నుంచి కాపాడాడు. నన్ను రాక్షసుడి బారి నుంచి కాపాడేందుకు, తన ప్రాణాలను ఒడ్డాడు. ధన రాసులకన్న, ప్రజల ప్రాణాలు ముఖ్యం అన్న నమ్మకం కొద్దీ, రాక్షసు డివ్వజూపిన బంగారాన్ని నిరాకరించాడు. ఇంతకంటే, యీ దేశానికి భవిష్యత్తులో కానున్న రాజుకు కావలసిన అర్హత లేమిటి?" అని ప్రశ్నించాడు.

ఇది విన్న రాణికి, తన కుమార్తెకు కాళిదాసుకన్న ఉత్తమ వరుడు లభించ దన్న నమ్మకం కలిగింది.

అ తర్వాత కొద్ది రోజుల్లోనే రాజ కుమార్తెతో, కాళిదాసుకు అత్యంత వైభవంగా వివాహం జరిగింది.

జ్ఞాపకముండేపని

జగన్నాథం అనే ధనవంతుడు, ప్రతి సంవత్సరం తన నౌకరు జోగయ్యను వెంటబెట్టుకుని, పక్క ఊళ్ళో జరిగే అమ్మవారి జాతర చూడడానికి వెళు తూండేవాడు.

జాతర చూడడానికి వచ్చే యాత్రికుల సంఖ్య ప్రతి సంవత్సరం పెరుగుతూండడం, జోగయ్య గమనిస్తూండేవాడు. అ ఊళ్ళో యాత్రికులకు ఎలాంటి సౌక ర్యాలూ లేవు. వాళ్ళు నానా యిబ్బందు లకూ గురి అవుతూండడం జోగయ్యకు బాధకలిగిస్తూండేది.

ఒక సంవత్సరం, జాతర జరుగు తూండగా జోగయ్య, అక్కడి గుడి ధర్మ కర్తను కలుసుకుని, "అయ్యా, నాదగ్గర కూడబెట్టిన డబ్బు కొద్దిగా వున్నది. నేను బతికినన్నాళ్ళు బతకకపోవచ్చు. నేను కూడబెట్టిన డబ్బు అవసరమూ, నాకుండక

పోవచ్చు. కనక, ఈ డబ్బు వచ్చి నన్నాళ్ళు, జాతర్లలో చలివేంద్రాలు తెరిపించి, యాత్రికులకు సాయపడండి," అని ఒక డబ్బు సంచి అయిన చేతిలో పెట్టాడు.

జోగయ్య చేసిన, ఈ సత్కార్యం గురించి నలుగురూ చెప్పకోవడం మొదలై, అది జగన్నాథం చెవిన పడడం జరిగింది. వెంటనే అయిన ఊళ్ళోని పెద్దలందరినీ పిలిపించి, తను త్వరలోనే అన్ని నేడు పోయాలతో ఒక సత్రాన్ని, జాతరకు వచ్చే యాత్రికులకోసం అక్కడ కట్టించబో తున్నట్టు చెప్పాడు.

జగన్నాథం ఐదార్యాన్ని, దానగుణాన్ని ఊళ్ళోవాళ్ళందరూ ఎంతగానో మెచ్చు కున్నారు.

అది జరిగిన కొన్నాళ్ళకు, జోగయ్య జబ్బుచేసి చనిపోయాడు. అ మరుసటి

సంవత్సరం జగన్నాథం ఒక్కడే వక్క
 ఊరి జాతరకు వెళ్ళాడు. ఆ ఊళ్ళో
 వాళ్ళు. ఆయన్ని పలకరించి, "మీ నౌకరు
 జోగయ్య ఎంతటి పుణ్యాత్ముడు! అతడు
 దానంచేసిన డబ్బుతో, జాతరకు వచ్చిన
 వందలాదిజనం, చలివేంద్రాల్లో దాహం
 తీర్చుకుంటున్నారు," అని జోగయ్య
 ధర్మగుణం గురించి గొప్పగా పొగడ
 సాగారు.

వాళ్ళ మాటలు జగన్నాథానికి కోపంతో
 పాటు, ఎంతో అసూయను కూడా కలిగిం
 చాయి. ఆయన చిరాకుపడుతూ, "చలి
 వేంద్రాలు పెట్టించినందుకే, చనిపోయిన
 ఆ జోగయ్య, మీకింతగా గుర్తున్నాడా?"
 అని అడిగాడు.

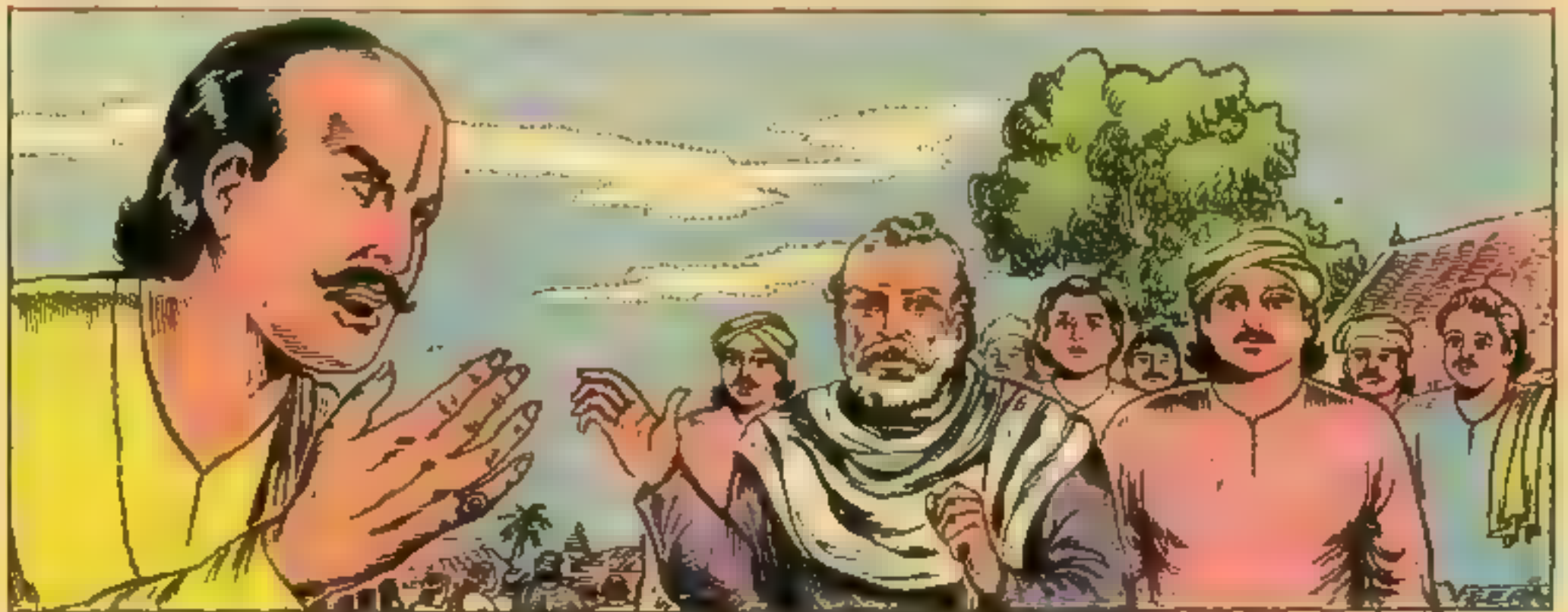
"అవును, జోగయ్య డబ్బివ్వకపోతే
 యిక్కడ చలివేంద్రాలుండేవా? కానా
 లంట గుడి ధర్మకర్తగారి నడగండి,"
 అన్నాడొకడు.

అందుకు జగన్నాథం ఎంతో విసుగ్గా
 ముఖంపెట్టి, "ఆ సంగతి నేనెరగండి

కాదు. నేనిక్కడ ఒక పెద్ద ధర్మసత్రమే
 కట్టిద్దామనుకుంటున్నా వాడిని. ఏదో మాట
 వరసకు అడుగుతున్నాను. రేపు నేను
 చనిపోయాక, నన్ను గురించి మీరనుకో
 బోయేదేమిటో కూడా అప్పుడు వినాలని
 వున్నది," అన్నాడు.

అప్పుడు జనంలోనుంచి, ఒక వృద్ధుడు
 ముందుకువచ్చి, "అయ్యా, చనిపోయిన
 ఒక మనిషిని గురించిన ప్రస్తావన వచ్చి
 నప్పుడు, అతడు చేసిన మంచిపని, అది
 ఎంత చిన్నదయినా లోకులు ఎప్పటికీ
 కృతజ్ఞతతో గుర్తు చేసుకుంటూనే
 వుంటారు. అంతేకాని, అతడు చేద్దామను
 కున్న పెద్ద పనుల గురించి మాత్రం
 కాదు!" అన్నాడు.

జగన్నాథానికి, వృద్ధుడి మాటల్లోని
 వ్యంగ్యం అర్థమయింది. ఆ సంవత్సరమే
 ఆయన, ఆ ఊళ్ళో సకల సదుపాయా
 లతో చక్కటి సత్రాన్ని కట్టించి, తను
 ప్రజలమధ్య చేసిన వాగ్దానం నిలబెట్టు
 కున్నాడు.

12

[యువరాణి నహాయంతో. వినోదుడు నక్షత్రవలం తిని, దేవతదర్శనం కోసం, ప్రకృతి విలయ కాండవం చేసే మార్గంగుండా వయనించి, తటాకమధ్యంలోని చెట్టు తోరలో దిగి, మరొక సూతన ప్రదోగాన్ని చేరుకున్నాడు. అక్కడ ఒక వృద్ధపూజారి కనిపించి, విశేషాలు వివరించి, దేవతను మూడు వరాలు మాత్రమే కోరాలని వినోదుణ్ణి అదేశించాడు. —తరువాత]

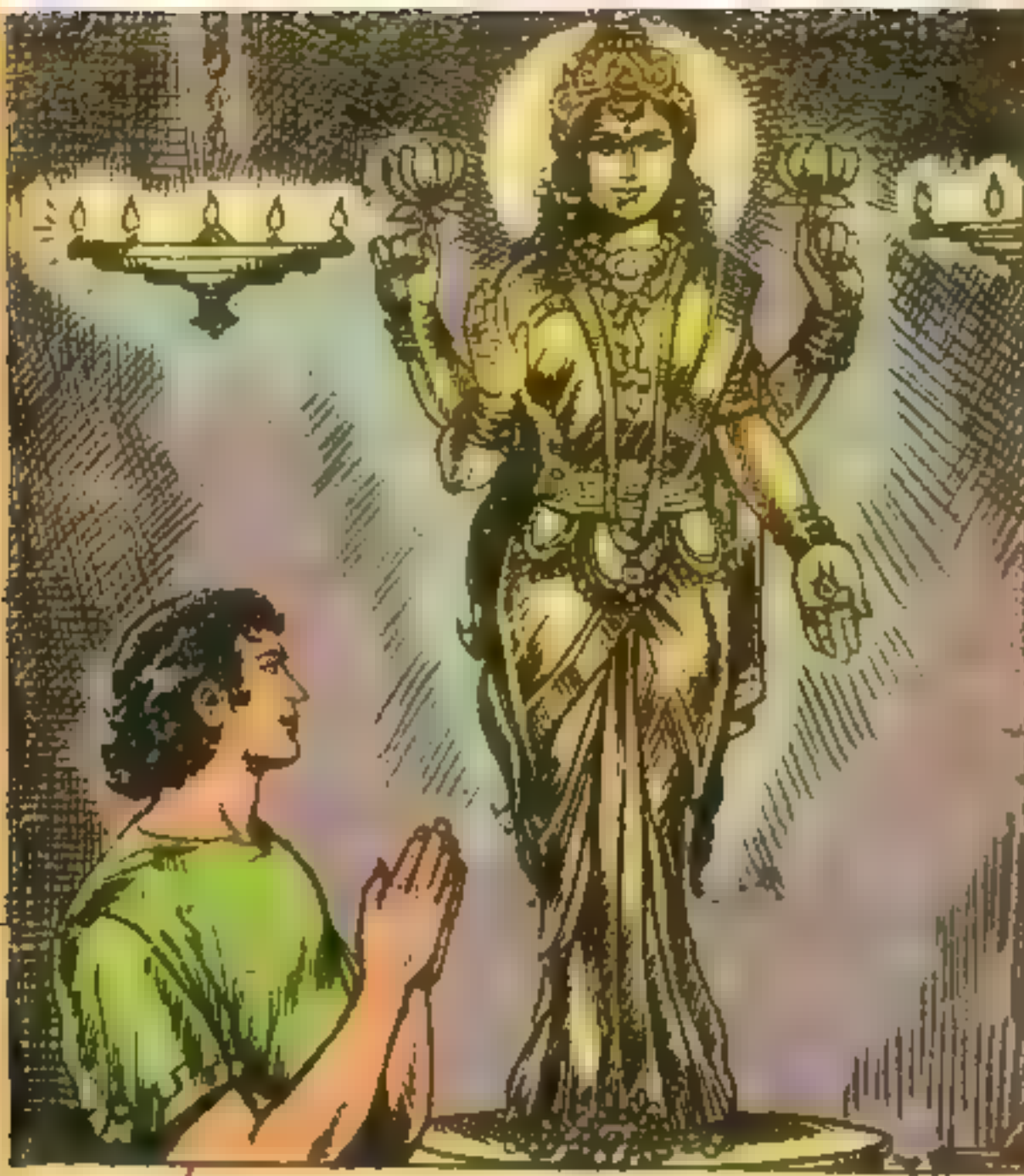
క్రమక్రమంగా తూర్పుదిక్కు తెల్లవార సాగింది. కొంతసేపటికి బంగారు నీలి రంగుతో సూర్యకాంతి ఆ ప్రాంతానికి వింతశోభను సమకూర్చింది.

“ఇంతటి సుందరమైన ఉదయాన్ని నా జీవితంలో నేనెన్నడూ చూడలేదు. ఇప్పుడు నేనెక్కడున్నానో కూడా నాకు బోధపడడం లేదు,” అన్నాడు వినోదుడు అమితాశ్చర్యంతో.

“భౌతిక ప్రపంచానికి దాపులనే ఉన్నావు. అయితే ఇది భౌతిక ప్రపంచంలో భాగం కాదు. ఇక్కడి సూర్యుడు మీ భౌతిక ప్రపంచంలో లాగా కేవలం వెలుతురూ, వేడి మాత్రమే కాకుండా సర్వస్వాన్ని ప్రసాదిస్తాడు. చిత్తశుద్ధి కలిగివుంటే చాలు; సూర్యుడు నిన్ను జ్ఞాన సంపన్నుడిగా చేయగలడు,” అన్నాడు వృద్ధపూజారి.

మనోజ్ దాస్

“మీరు సామాన్య పూజారులు కారు; పరమ యోగీశ్వరులు!” అన్నాడు వినోదుడు.

వృద్ధపూజారి చిన్నగా నవ్వి, వినోదుణ్ణి అలయం లోపలికి తీసుకుపోయాడు.

దివ్యసుందరరూపంతో వెలుగొండే ఆ దేవతవిగ్రహాన్ని చూడడంతో వినోదుడి కళ్ళనుంచి అనందబాష్పాలు రాలాయి. అతడు విగ్రహానికి సాష్టాంగనమస్కారం చేసి, మనసారప్రార్థించి, మెల్లగా తల పైకెత్తి విగ్రహం కని చూశాడు. విగ్రహం పాదాలముందు గుప్పెడు పుష్పాలు ఉన్నాయి. అతడు నమస్కరించడానికి ముందు అవి అక్కడ లేవు!

“అశ్చర్యపడకు నాయనా! నీ ప్రార్థనలే పుష్పాలుగా మారి దేవత పాదాలపై బడ్డాయి. అసలు పువ్వులేలా పూస్తాయనుకున్నావు? అందం కోసం, స్వచ్ఛతకోసం, శాంతికోసం ప్రకృతివడే తపనే పువ్వులుగా వికసిస్తున్నాయి. వాటి నుంచి ప్రేరణ, ఉత్తేజం పొందగలరనే భూప్రపంచంలో పువ్వులు పూస్తున్నాయి. మంచి కోసం, మాధుర్యం కోసం ఎవరైనా స్వాస్థ్యరేచినట్టయితే, ఈ లోకంలో భూస్థంలోనుంచి పుష్పాలు పుట్టుకొస్తాయి!” అని వివరించాడు వృద్ధపూజారి.

వినోదుడు మౌనంగా భక్తితో చేతులు జోడించాడు.

“అక్కడ చాలాసేపు వుండడం సాధ్యపడదు. త్వరగా దేవతను కోరవలసిన మూడు వరాలూ కోరుకో.” అన్నాడు పూజారి.

వినోదుడు దేవతావిగ్రహానికి భక్తితో నమస్కరిస్తూ, “ఐంగారులోయరాజ్యంలో శిథిలాల మధ్య వున్న ఐంగారువిగ్రహానికి ప్రాణం ప్రసాదించు తల్లీ.” అని ప్రార్థించాడు.

వెంటనే కామరపువ్వుకంటే దేవతపితం మీద పడింది.

“నీ ప్రార్థన ఫలించింది. నీ వేలికి వున్న ఉంగరాన్ని తీసి, ఆ ఐంగారు విగ్రహం

వేలికి వెయ్యి. ప్రాణం వస్తుంది," అన్నాడు పూజారి.

ప్రాణాలు వచ్చిన ఆ స్త్రీని పెళ్ళాడా లన్న కోరికను రెండవ వరంగా కోరాలన్న ఆశ వినోదుడి మనసులో మెదిలింది. అయినా, ఆ ఆశను కాస్త వక్కకు నెట్టాడు. నవ్వలేని జ్ఞానభూమి యువరాజు అతనికి జ్ఞాపకం వచ్చాడు.

"మహమ్మగభూమి వాసులు హాయిగా నవ్వేవరం ప్రసాదించుతల్లీ." అన్నాడు వినోదుడు.

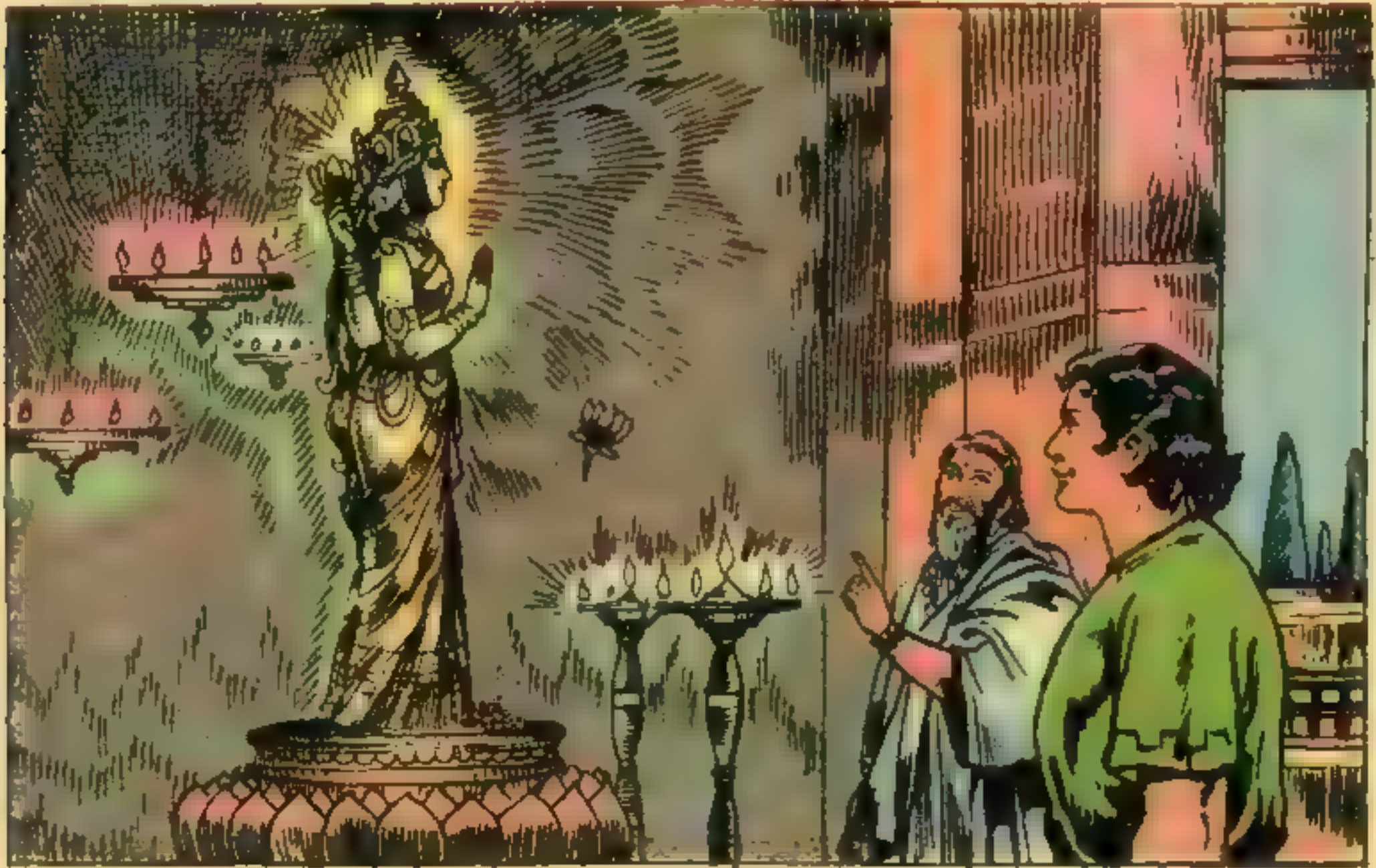
దేవతావిగ్రహం చేతి నుంచి మరొక తామరపుష్పం పీతం మీద పడింది.

"ఆ వరమూ నిద్రించింది," అన్నాడు పూజారి.

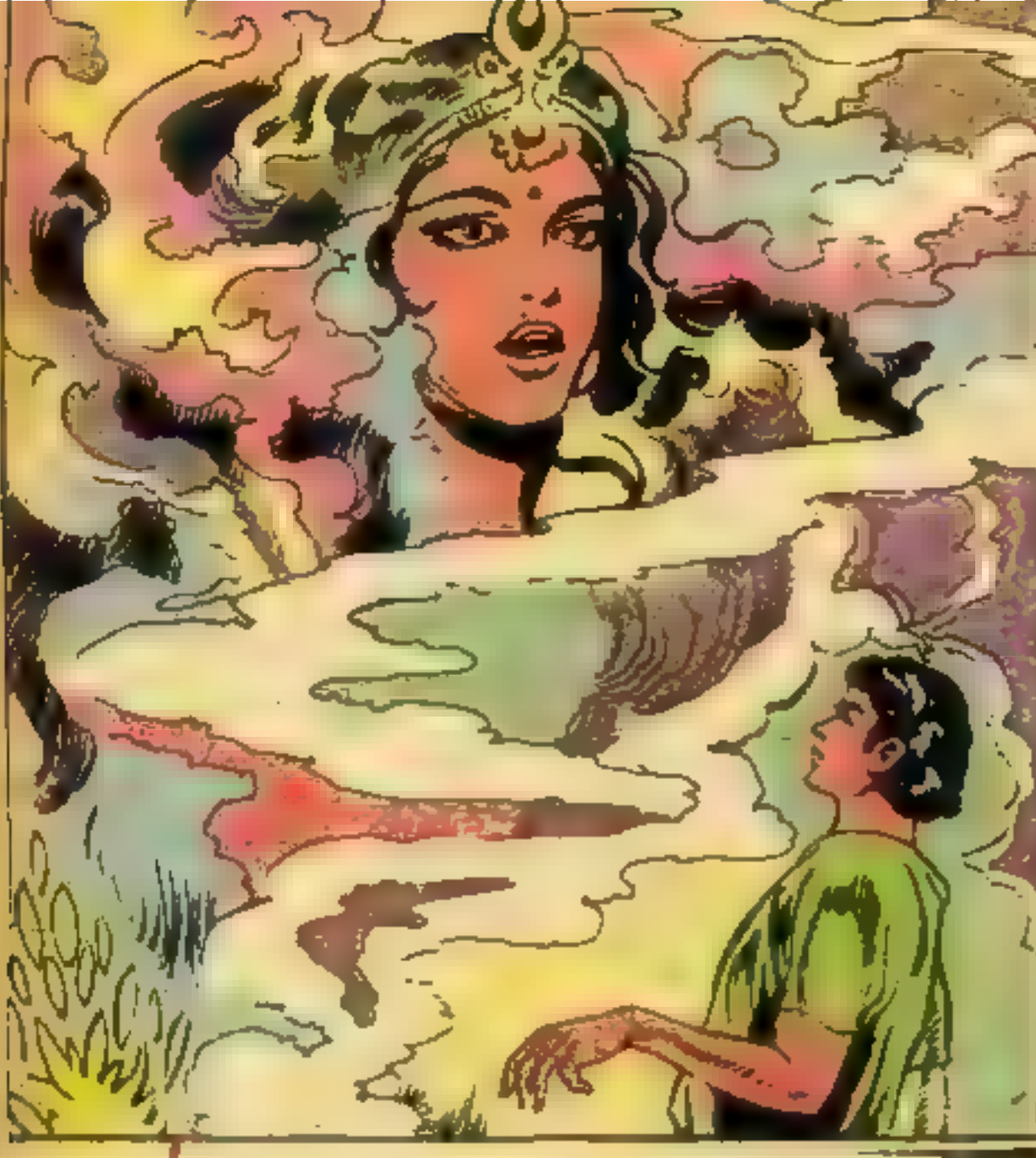
వినోదుడు, "సంతృప్తకాంతభూమి వాసులకు పాడగల శక్తి ప్రసాదించు తల్లీ." అన్నాడు భక్తితో.

మూడవ తామరపుష్పం దేవత చేతి నుంచి జారిందేగాని, పీతాన్ని చేరలేదు. మధ్యలోనే తగులుకుని అలాగే వుండి పోయింది.

"సంతృప్తకాంతభూమి వాసులు పాడడం నేర్చుకోవవసరం లేదు. పైగా, నీకు తారసపడిన యువరాణి తప్ప మరెవ్వరూ పాడాలని కోరడం కూడా లేదు. అందువల్ల ఆమె మాత్రం పాడడం నేర్చుకుంటుంది." అని, పుష్పం మధ్య లోనే అగిపోయిన విషయం గురించి వినోదుడికి వివరించాడు పూజారి.

వినోదుడు మౌనంగా తలాడించాడు. ఇంకొకవరం కోరే అవకాశం లేకుండా పోయిందే అన్న బాధ అతన్ని వేధించ సాగింది. అయినా, ఇంకొక వరం కోరితే మాత్రం తప్పేమిటి? అన్న ఆలోచన అతనిలో కలిగింది. మరుక్షణమే ఒక వింతధ్వని వినిపించింది. తిరిగి చూశాడు. ఏదీ స్పష్టంగా కనిపించడం లేదు. చుట్టుపక్కలన్నీ గిరున తిరుగు తున్నట్టునిపించింది. కొండలూ, కోనలూ, నదులూ, తటాకాలూ, ఉద్యానవనాలూ, భవనాలూ అన్నీ అగాధంలో కూలి పోతున్నట్టునిపించింది. అయినా ఒక్క దృశ్యం కూడా స్పష్టంగా కనిపించడం

లేదు. వినోదుడు స్పృహకోల్పోయి అక్కడే పడిపోయాడు.

కొంతసేపటికి స్పృహ వచ్చి కళ్ళు తెరిచి చూస్తే, వినోదుడు నీలపర్వతం మీది వింతమొక్క దగ్గర ఉన్నాడు. ఎదురుగా యువరాణి నవ్వుతూ కూర్చుని వున్నది!

“నువ్వు పాడే వరం తెచ్చామి యువ రాణీ!” అన్నాడు వినోదుడు ఉత్సాహంగా.

“ఆ విషయం నాకూ తెలుసు. నీ యాత్రలో విజయం సాధించబట్టి నువ్వు మళ్ళీ ఇక్కడికి సురక్షితంగా చేరుకోగలి గావు!” అన్నది యువరాణి.

“సరే, మనం ఇప్పుడొక పాట పాడు దామా?” అని అడిగాడు వినోదుడు.

“నేర్పితే పాడుతాను,” అన్నది యువ రాణి ఉత్సాహంగా.

వినోదుడు మెల్లగా పాడడం ప్రారంభిం చాడు. యువరాణి అతన్ని అనుసరించి పాడసాగింది. మొదట కాస్త తడబడి నప్పటికి కొంతసేపటికి ఆమె చక్కగా పాడసాగింది. అయితే, అలా పాడుతున్న కొద్దీ, ఆమె తన నుంచి దూరంగా వెళుతూ వుండడం గమనించి వినోదుడు కంగారుపడ్డాడు. కొంతసేపటికి ఆమె పాడుతూ పాడుతూ మేఘంలా ఆవిరిగా మారి, అతని కళ్ళెదుటే మాయమై పోయింది!

"యువరాణి! యువరాణి!" అని అరుస్తూ, పిచ్చివాడిలా అటూ ఇటూ పరిగెత్తాడు వినోదుడు. తిరిగి తిరిగి ఆఖరికి ఒకచోట సొమ్మసిల్లి పడిపోయాడు!

"యువరాణి భౌతిక ప్రపంచానికి చెందిన వ్యక్తి కాదన్న విషయం నువ్వు మరిచిపోకూడదు. అమె నివసిస్తూన్న ప్రపంచానికి చెందినవాళ్ళు, ఉన్న వాటికే సంతసించి తృప్తిగా జీవిస్తారు. పాటపాడడానికి కోరడం అంటే, ఉన్న దానికన్నా ఎక్కువ అశించడం అన్న మాటే కదా! అలా అశించడం మానవ స్వభావం. ఆ సంతృప్తభూమిలో నివసించే వాళ్ళలో ఒక్క యువరాణికి మాత్రమే పాదాలనే కోరిక వుండేది. బహుశా మానవ

రూపం దాల్చడానికి అమె ఆ విచిత్ర ప్రపంచం నుంచి మాయమైపోయి వుంటుంది!"

వినోదుడు కళ్ళు తెరిచేప్పటికి ఈ మాటలు అతనికి వినిపించాయి. మొదట తనకు దారిచూపిన కరుణాస్వరూపు డయిన ముని తన వక్కన కూర్చుని వుండడం చూసి వినోదుడు, ఆయనకు భక్తితో నమస్కరించాడు.

"ఇప్పుడు నేనెక్కడున్నాను?" అని అడిగాడు వినోదుడు.

"జ్ఞానభూమి సరిహద్దులలో ఉన్నావు. ఇక్కడే కాలయాపన చేయకూడదు. నువ్వు సంపాదించిన వరం జ్ఞానభూమి ప్రజలకు నవ్వేళ్ళిని, ప్రసాదించిందన్న

త్వప్రేతే నువ్వు బంగారులోయకు బయలుదేరాలి," అన్నాడు ముని.

"ఎలా వెళ్ళడం? నేనామార్గం మరిచిపోయానే!" అన్నాడు వినోదుడు.

ముని చిన్నగా నవ్వి, "ఒక చోట అదృశ్యమై, మరొకచోట ప్రత్యక్షమయ్యే రహస్యం నీకు తెలుసునన్న విషయం కూడా నువ్వు మరచిపోయావు! ఆ విద్య ఇప్పుడు నీకు ఉపయోగపడుతుంది. దాని సాయంతో నీ స్వప్నలం చేరుకోవచ్చు," అన్నాడు.

తరవాత ముని దారి చూపగా, వినోదుడు ఒక చిన్న కొండను ఎక్కాడు. కొండ కవతల జ్ఞానభూమిరాజ్యం అతని కంట

బడింది. రాజప్రాసాదం కొండకు సమీపంలోనే ఉన్నది. కొందరు రాజభటులు వినోదుణ్ణి చూసి, పోల్చుకుని పరిగెత్తి పోయి అతని రాకను రాజుకు తెలియజేశారు.

కొంతసేపటికి రాజు, యువరాజు, మంత్రి, ముఖ్య రాజోద్యోగులూ రాజభవనం ఉపరితలం మీదికి వచ్చి, ఉత్సాహంగా చేతులు ఊపుతూ, వినోదుడికి స్వాగతం పలికారు. అంతలో మరికొందరు రాజభవనానికి వెలువలచేరి ఉత్సాహంగా చేతులు ఊపసాగారు.

అందరూ పరమానందంతో నవ్వుతున్నారు!

వాళ్ళను చూడగానే వినోదుడు కూడా చాలా సంతోషించాడు. కొంతసేపు వాళ్ళతో గడిపితే బావుంటుందనిపించిందతనికి. అయితే, దూరాన్నుంచి ముని, "కాలాతీతమవుతున్నది. త్వరగా బంగారులోయ చేరుకో," అని అదేశించడంవల్ల, వినోదుడు మునికి నమస్కరించి, అయన వద్ద సెలవు తీసుకుని, బంగారులోయ చేరుకోవాలని కోరుకుంటూ అక్కడే శక్తితరంగాలుగా మారి, కిబ్బాలలో మాయమైపోయాడు!

కొంతసేపటికి అతడు బంగారులోయ కొండలలో ప్రత్యక్షమయ్యాడు. నిండు

పున్నమి వెన్నెలలో వింత జలపాతం
మరింత శోభతో ప్రవహిస్తున్నది. అతని
తల మీదుగా కోయిల కూస్తూ ఎగిరింది.
ఆ కోయిలకూతకు అతని శరీరం జలదరిం
చింది. వినోదుడు శిథిలాలమధ్య పున్న
బంగారువిగ్రహాన్ని సమీపించాడు.

తన వేలి ఉంగరం తీసి విగ్రహం
వేలికి వేయగానే, ఆ విగ్రహానికి ప్రాణం
వస్తుంది. ఆ తరవాత జరిగే దేమిటి?
తను ఆమెను పెళ్ళాడాలని దేవత నుంచి
వరం కోరలేదు. తనుక ఆమెను పెళ్ళా
డడం సాధ్యం కాదు. మరి, దురాశా
పరుడైన రాజు బారినుంచి ఆమె ఎలా
తప్పించుకోగలడు? ఇలా కొంత సేపు
అలోచించి—ముందుగా, విగ్రహాన్ని
ప్రాణంతో చూద్దాం. ఆ తరవాత జరిగేది
జరగని—అనుకుని వినోదుడు తన వేలి
ఉంగరం తీసి ఆ విగ్రహం చేతివేలికి
పెట్టాడు.

ఆ క్షణమే మెరుపు మెరిసినట్టయింది.
అపురూప సౌందర్యంతో వెలిగిపోతూ,

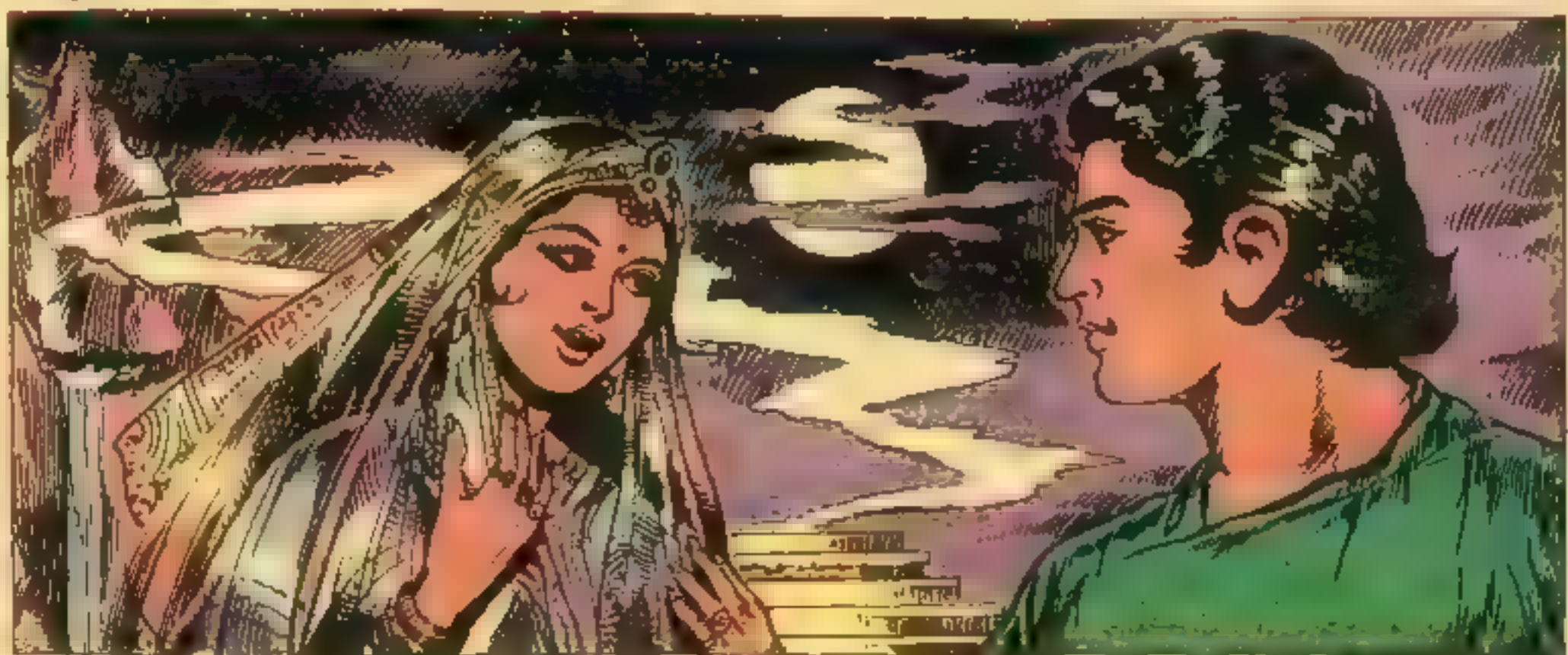
ఒక స్త్రీ, పీఠం మీది నుంచి ఒయ్యారంగా
కిందికి దిగి అస్పరసలా నవ్వుతూ,
వినోదుడి పక్కకు వచ్చి నిలబడి,
"ఇప్పుడు మన వివాహం పూర్తయిందన్న
మాట!" అన్నది.

ఆమె కంఠస్వరమూ, నవ్వు వినోదుడికి
చిరపరిచితంగా ఉన్నట్టే అనిపించింది.
అయినా ఆ కంఠస్వరం ఎక్కడ విన్నాడో,
నవ్వును ఎక్కడ చూశాడో వెంటనే
పోల్చుకోలేక పోయాడు.

"మనకు వివాహమయిందా!" అన్నాడు
వినోదుడు అశ్చర్యంగా.

"నువ్వు వింతజలపాతం దాటి వెళ్ళే
ముందు, నా వేలి ఉంగరం, నీ వేలికి
చేరింది; ఇప్పుడు నువ్వు తిరిగి వచ్చాక,
నీ చేతి ఉంగరం తీసి నాకు వేశావు.
మరి మన పెళ్ళికంతు పూర్తయినట్టే
కదా?" అన్నదామె నవ్వుతూ.

తను దేవతను కోరనివరం ఇలా సెద్దించి
నందుకు వినోదుడు ఎంతగానో పొంగి
పోయాడు. —(ముగింపు వచ్చేసంచికలో)

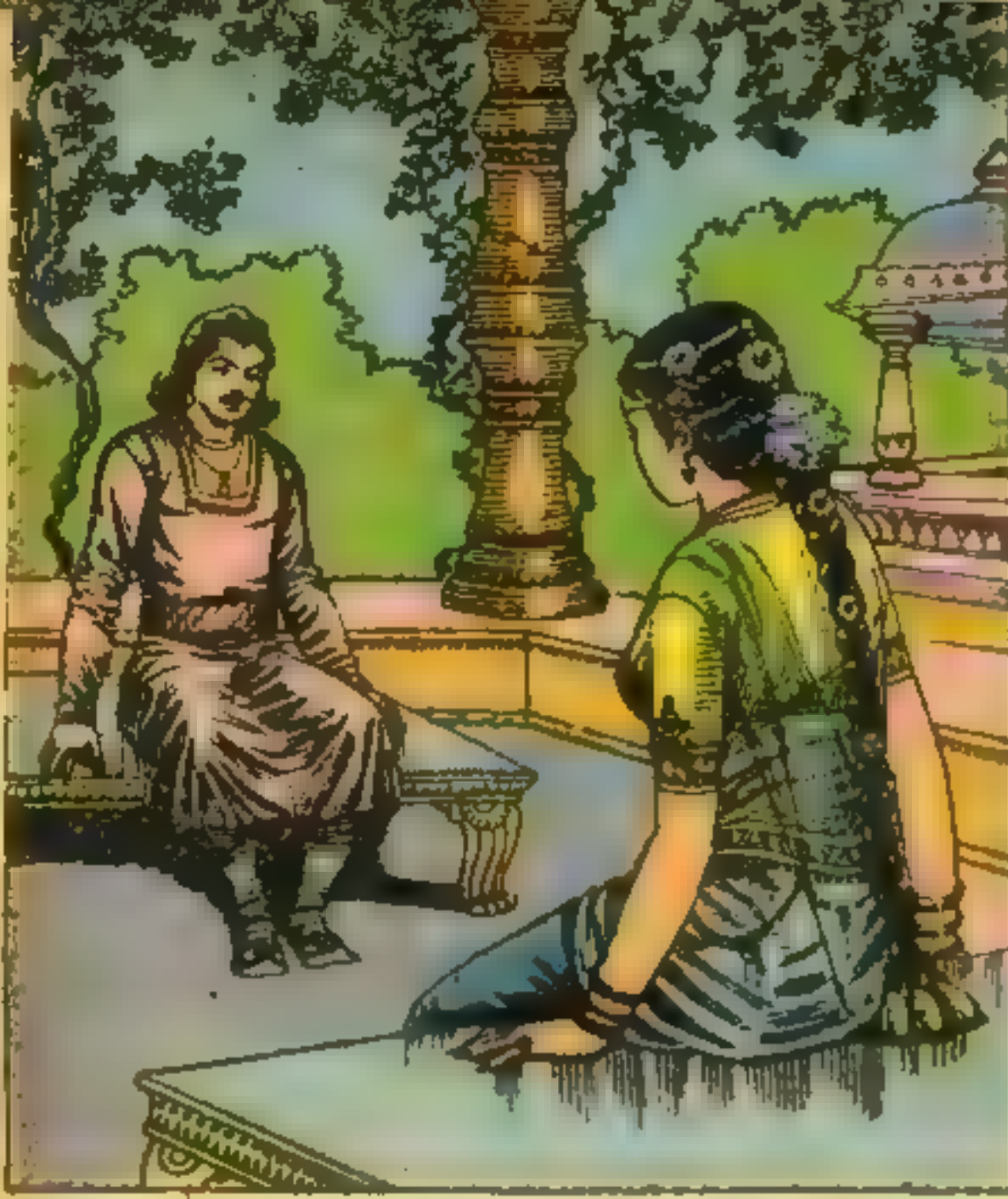

మహార్జురాకుమారికథ

పట్టువదలని విక్రమార్కుడు చెట్టు వద్దకు తిరిగి వెళ్ళి, చెట్టుపై నుంచి శవాన్ని దించి భుజాన వేసుకుని, ఎప్పటిలాగే మౌనంగా శ్మశానం కేని నడవసాగాడు. అప్పుడు శవంలోని బేతాళుడు, "రాజా, పూనినకార్యం సాధించి తీరాలనే నీ పట్టువదల ప్రశంసింపదగిందే. అయితే, ఇది నీ న్యకార్యమా లేక పరులెవరైనా తమ స్వార్థంకొద్దీ, నిన్ను పురిగల్పారా. అన్న అనుమానం కలుగుతున్నది. పరులను గుడ్డిగా నమ్మడంవల్ల కిడే తప్ప, మేలు జరగదు. కాని, ఒక్కొక్కసారి పరిస్థితుల ప్రభావంవల్ల, మేలు కూడా జరగవచ్చు. ఏది ఏమైనా, నువ్వు తగుజాగ్రత్తలో వుండేందుకుగాను, మహార్జురాకుమారి కౌసల్య కథ చెబుతాను, శ్రమ తెలియకుండా, విను." అంటూ ఇలా చెప్పసాగాడు:

బేతాళ కథలు

మహర్షిదేశాన్ని కువలయాశ్వ దనే రాజు పరిపాలిస్తుండేవాడు. ఆయన బహు శాంతస్వరూపుడూ, ధర్మాధర్మవిచక్షణ తెలిసినవాడూనూ. ఆయన పట్టపురాణి సునందిని బహుగన్విష్టి, అహంకారి.

ఆ దంపతులకు, కొసల్య అనే కుమార్తె ఒక్కతే సంకానం. కొసల్య పెద్ద అంద గత్తెకాదు. కాని, తండ్రి నుంచి పుణికి పుచ్చుకున్న శాంతస్వభావంవల్లా, గుణ శీలాలవల్లా, తెలివితేటలవల్లా, అందరి చేతా కొనియాడబడుతూండేది.

కొసల్యయు క్తవయస్కురాలయేసరికి, కువలయాశ్వడు, ఆమెకు తగిన వరుడి కోసం స్వయంవరం ప్రకటించే

ప్రయత్నంలో వున్నాడు. అలాంటి సమయంలో మంత్రికుమారుడైన సుందరేశ్వరుడికి, కొసల్యను వివాహమాడాలన్న కోరిక కలిగింది. అతడు అందగాడేగాక, నునిశిత మేధాళాలి.

ఒకనాడు కొసల్య, చెలికత్తెలతో వన విహారం చేస్తూండగా, సుందరేశ్వరుడు అక్కడికి వెళ్ళాడు. కొసల్య అతణ్ణి అదరంగా వలకరించింది.

సుందరేశ్వరుడు, ఆమెతో, "నేను మీతో కొన్ని విషయాలు మాట్లాడాలని వచ్చాను, రాకుమారి!" అన్నాడు.

కొసల్యకు అశ్చర్యం కలిగినా, దాన్ని బయటపడనీయకుండా చెలికత్తెలను దూరంగా వెళ్ళమన్నది. తర్వాత కొసల్యా, సుందరేశ్వరు లిద్దరూ, ఒక లతామంటవంలో కూర్చున్నారు.

"మహారాజుగారు, మీకోసం స్వయంవరం ప్రకటించాలనుకుంటున్నారు. నాకు బాల్యం నుంచి మీతో స్నేహం వున్నది. ఆ స్నేహాన్ని ఇంకా పటిష్ఠమైన బంధంగా చేసుకోవాలన్నది, నా కోరిక. ముందుగా మీ అంగీకారమో, తిరస్కారమో తెలుసుకోవాలని వచ్చాను, రాకుమారి!" అన్నాడు సుందరేశ్వరుడు మృదువుగా.

అతడి మాటలు విన్న కొసల్య కొద్ది సేపు తల వంచుకుని వుండిపోయి,

తర్వాత నెమ్మదిగా తల ఎత్తుకూ, "మీరు కోరినదానికి, నా అంగీకారమో, తిరస్కారమో తెలియజేయబోయేముందు, మీకు కొన్ని విషయాలు చెప్పవలసి వున్నది." అన్నది.

"ఏమిటవి?" అని అడిగాడు సుందరేశ్వరుడు అశ్చర్యంగా.

"వివరంగా చెబుకాను, వినండి!" అంటూ కొనల్య ఇలా చెప్పసాగింది:

బాలకాలం క్రితం, మహర్షదేశాన్ని కువలయాశ్వుడి తండ్రి, గోవిందమిత్రుడు పరిపాలిస్తుండేవాడు. ఆయనకు చందన దేశపు రాజైన లక్ష్మణవర్మ బాల్యస్నేహితుడు. కువలయాశ్వుడు యుక్తవయస్కుడవగానే లక్ష్మణవర్మ, తన కుమార్తెనునందినిని, అతడికి చేసుకోవలసిందిగా కోరుతూ, నునందిని చిత్రవటాన్ని వంపించాడు. అమె అపురూపసౌందర్యవతి. గోవిందమిత్రుడు, నునందినిని తన కోడలిగా చేసుకోవాలని ఉబలాటపడ్డాడు. కువలయాశ్వుడు తన అంగీకారాన్ని తెలిపాడు. వివాహమైన తర్వాత, నునందిని సౌందర్యమంతా మేడిపండు చందమవి, మానసికంగా అమె అత్యంత కురూపి అని, తండ్రికొడుకు లిద్దరూ గ్రహించారు. కాని, చేసేదేంలేక నిస్సహాయులుగా వూరుకున్నారు.

ఇలా వుండగా, ఒకనాడు కువలయాశ్వుడు వేటకు వెళ్ళి, సింహన్నొకదాన్ని వెంటాడుతూ, పరివారం నుంచి వేరుపడ్డాడు. చివరకు ఒకచోట ఆయన సింహాన్ని బాణంతో కొట్టాడు. దెబ్బతిన్న సింహం రెచ్చిపోయి, కువలయాశ్వుడి గుర్రం మీదికి దూకి, ఒక్కపంజాదెబ్బతో గుర్రాన్ని చంపేసింది. కువలయాశ్వుడు ఒర నుంచి కత్తి దూసి సింహంతో తలపడ్డాడు. ఆయన సింహాన్ని చంపగలిగాడు కాని, దాని పంజావిసుర్లకు గాయపడ్డాడు.

ఆయన అక్కడి నుంచి కొంతదూరం నడిచి, ఒకచోట స్పృహ తప్పి పడిపోయాడు. దాపుల పరాంకుశుడు అనే

ముని ఆశ్రమం నిర్మించుకుని తపస్సు చేసుకుంటున్నాడు. ఆయన కుమార్తె రేవతి, ఆశ్రమప్రాంగణమంతా శుభ్రం చేస్తూ, కువలయాశ్వుడు పడిపోయిన సవ్యడి విని, వచ్చి చూసింది. ఆ సమయంలో పరాంకుశుడు పూజలో వున్నాడు.

రేవతి, చప్పున ఆశ్రమంలోకి వెళ్ళి, ఒక మట్టిపాత్ర నిండా చల్లని నీరు తెచ్చి, కువలయాశ్వుడి ముఖం మీద చిలకరించింది. వెంటనే ఆయన కళ్ళు తెరిచాడు. రేవతి, కువలయాశ్వుడికి సాయం చేసి ఆశ్రమం లోపలికి తీసుకువెళ్ళింది.

తర్వాత రేవతి, కువలయాశ్వుడి గాయాలను తడిగుడ్డతో శుభ్రంగా తుడిచి,

వాటికి ఏదో అకుపసరు పూసింది. వేడి వేడి పాలు తీసుకువచ్చి, ఆయన చేత తాగించింది.

రేవతి ప్రశాంత సౌందర్యానికి, ఆమె అదరపూర్వకమైన ప్రవర్తనకూ కువలయాశ్వుడి మనసు కరిగిపోయింది. కొద్ది సేపటికి పరాంకుశముని వచ్చి, ఆయన్ని పరామర్శించి, వివరాలన్నీ అడిగి తెలుసుకున్నాడు.

ఆ రాత్రి అక్కడే గడిపాడు, కువలయాశ్వుడు. మర్నాటి ఉదయానికి కొంచెం కోలుకున్న కువలయాశ్వుడు, పరాంకుశమునికి తన కృతజ్ఞతలు తెలియజేసి, రేవతిని వివాహమాడాలన్న కోరికను వెల్లడించాడు. అందుకు ముని సంతోషంగా అంగీకరించాడు. కువలయాశ్వుడు, రేవతిని గాంధర్వవివాహం చేసుకున్నాడు.

ఆ మధ్యాహ్నానికి, కువలయాశ్వుడి పరివారం, ఆయన్ని వెతుకుతూ అక్కడికి వచ్చింది. రేవతిని వెంటబెట్టుకుని, ఆయన నగరం చేరాడు.

చిన్నకోడలి వినయవిధేయతలు చూసి గోవిందమిత్రుడు పరమానంద భరితుడైతే, తనకు నవతి వచ్చిందన్న తీర్పుతో కుంగిపోయింది, సునందిని.

కొంతకాలం గడిచింది. సునందిని గర్భవతి అయింది. అదే సమయంలో

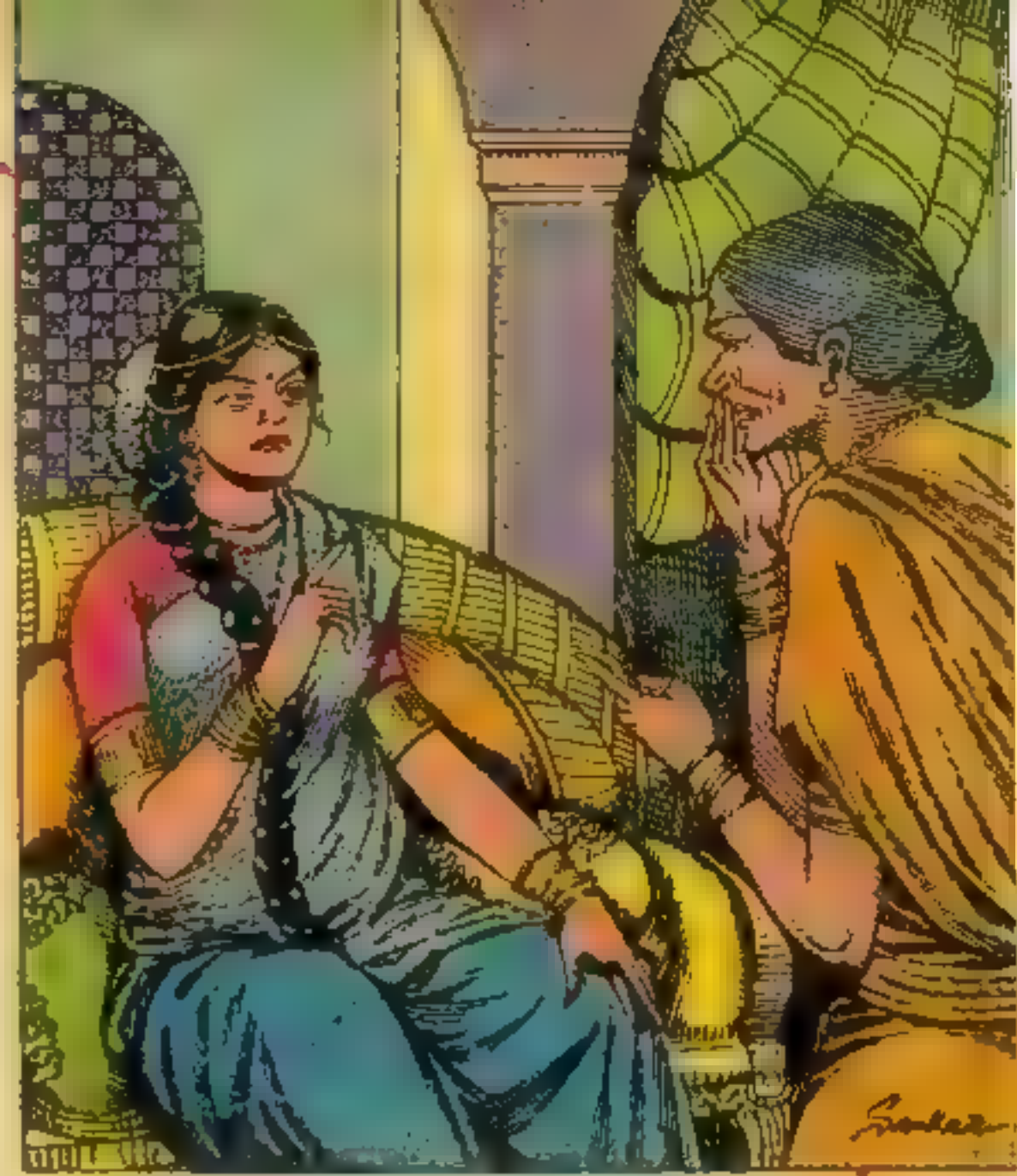
రేవతి కూడా గర్భవతి అని విని, ఆమె ఈర్ష్యతో జ్వలించిపోయింది. నునందిని చెన్నమ్మ అనే ఒక దాసితో, ఎలాగైనా సరే రేవతి గర్భం పోయేలా, ఏదైనా ఉపాయం ఆలోచించమన్నది.

వృద్ధురాలైన ఆ దాసిది, నునందిని మాటలకు నిర్విణ్ణురాలై, అంతలోనే తప్పిరిల్లి, "మొగ్గగా వుండగానే తుంచి పారేస్తే గొప్పముందమ్మా! పువ్వు పుట్ట నివ్వండి. కొమ్మనుంచి తెంపి బురదలో పారేద్దాం," అని తన చాకచక్యాన్నంతా ఉపయోగించి, నునందనిని ఒప్పించింది.

తర్వాత రేవతి అంతఃపురానికి వెళ్ళి, అక్కడ రేవతికి దాసిగా వున్న తన కూతురు మాలినికి విషయమంతా చెప్పి, రేవతిని కంటికి రెప్పలా కాపాడుకోమని హెచ్చరించింది. నెలలునిండి రేవతి, నునందిని ప్రసవించే రోజులు దగ్గిరపడసాగాయి.

ఒకనాడు రేవతికి, నునందినికి ఒక్క సారే నెప్పలు ప్రారంభమయాయి. తన పథకానికి అనువుగా, ఇద్దరూ దరిదాపుల్లో వుంటే బావుంటుందన్న సాకుతో, రేవతిని, నునందిని పక్కగదిలోకి చేర్పించింది, చెన్నమ్మ.

కొద్దికాలతేడాలో రేవతి, నునందినిలు ఆడపిల్లలను ప్రసవించారు. బిడ్డ పుట్టిన కొద్ది నిమిషాల్లోనే వాతంకమ్మి రేవతి

మరణించింది. చెన్నమ్మ తల మీద పిడుగుపడినట్టయింది. కాని, ఆమె అంతలోనే తేరుకుని పాతగుడ్డలమాటున అతి చాకచక్యంగా రేవతి బిడ్డను నునందిని పక్కలోకి, నునందిని బిడ్డను రేవతి పక్కలోకి మార్చేసింది.

కుషలయాశ్వుడు వచ్చేసరికి, బిడ్డల మార్పిడి జరిగిపోయింది.

స్పృహవచ్చాక రేవతి మరణం విని, నునందిని చాలా నంతోషించింది. ఆమె రహస్యంగా చెన్నమ్మతో, "పెద్ద ప్రాణాన్ని దేవుడే లాక్కుపోయాడు. ఇంక, ఆ పసి దాన్ని మాయం చేయవలసిన భారం నీదే!" అన్నది.

“అలాగే, అమ్మా!” అని వృద్ధదాసి, రేవతి పక్కలోకి మార్చిన సునందిని బిడ్డను తీసుకునివెళ్ళి, పిల్లలు లేని ఒక కుమ్మరి ఇంటిముందు పడుకోబెట్టి వచ్చింది — అని చెప్పి కొసల్యా, సుంద రేశ్వరుడి ముఖంలోకి చూసి నవ్వింది.

“అవిధంగా, సునందిని పక్కలో చేరిన, రేవతి బిడ్డను నేను, రాణి సునందిని కుమార్తె — నా అక్క అయిన అమ్మాయి కుమ్మరి గురవయ్య కూతురుగా పెరుగు తున్నది. ఈ రహస్యం వృద్ధదాసి కూతురు మాలిని, నా దగ్గర నేరుజారి చెప్పింది. నేను యిప్పుడు యిదంకా మీకు ఎందుకు చెప్పానంటే, సాధ్యమైనంత త్వరలో,

సునందినిదేవికి అసలు విషయం చెప్పి దలచుకున్నాను. అప్పుడు నన్ను పెళ్లాడే వ్యక్తికి నా ద్వారా రాజ్యం లభించదు,” అంటూ ముగించింది, కొసల్యా.

అశ్చర్యంగా అంతా వింటున్న సుంద రేశ్వరుడి ముఖంలో, వచ్చినప్పటికంటే మరింత ఎక్కువగా సంతోష భావాలు కదిలినై. అతడు లేచి, “మీ మాటల్లోని అంతరార్థం, నాకు అర్థమైంది! వస్తాను, కొసల్యా,” అని వెళ్ళిపోయాడు.

ఆ మరుసటి రోజు మధ్యాహ్నం, కాషాయ వస్త్రాలూ, మెడలో రుద్రాక్ష మాలలూ, బారెడు గద్దంతో వున్న సాదు వెకడు, సునందిని వుండే భవనపు తల వాకిలి దగ్గర నిలబడి, “ఔ, పరమేశ్వరా! అమ్మా సునందినిదేవి, త్రికాలాలు చెప్పి గల దిట్టను. నీ భవిష్యత్తు చెప్పడానికి వచ్చాను, తల్లీ!” అంటూ కేక పెట్టాడు.

సునందిని చెలికత్తెలు, ఆ కేక విని వెళ్ళి, సునందినితో చెప్పారు. అమె సాదు వును తీసుకురమ్మన్నది. అతడు సునందినిని సమీపిస్తూనే చేయెత్తి, మరొక సారి, “ఔ, పరమేశ్వరా!” అని, సునం దినితో, “నీకు ఒక్కతే కుమార్తె, అవునా?” అన్నాడు.

ఆ మాటలకు సునందిని హేళనగా నవ్వి, “దారిన పోయేవాణ్ణి ఎవడినడిగినా,

అ నంగతి చెబుతాడు. దానికి నీ జోస్యం కావలసి వచ్చిందా?" అన్నది.

సాధువు గంభీరంగా ముఖం పెట్టి, "నేను చెప్పబోయేది అది కాదు, తల్లీ! విదీ నీ కుమార్తెను, ఒక్కసారి పిలిపించు," అన్నాడు.

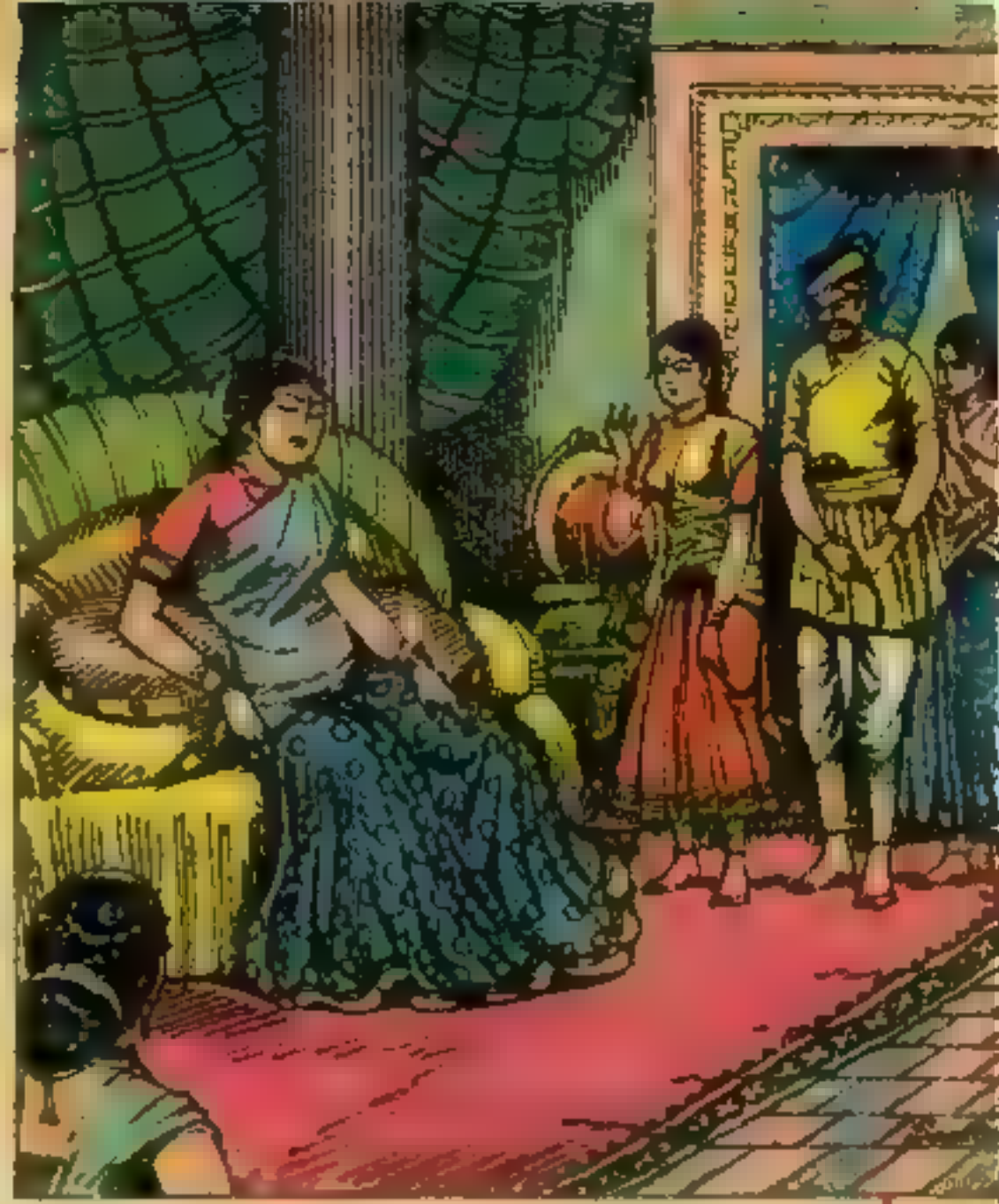
నునందిని, కొనల్యను రావలసిందిగా కలుగు పంపింది. కొనల్య రెండు నిమిషాల్లో అక్కడికి వచ్చింది. సాధువు కొనల్యను చూస్తూనే, "ఈ పిల్ల, నీ సొంత దిడ్డ కాదు!" అన్నాడు.

నునందిని అదిరిపడి, "ఏమిటి!" అన్నది దిగ్గరగా.

సాధువు కళ్ళు మూసుకుని తెరిచి, "ఈ దిడ్డ నీ నవతి కూతురు. నీ దిడ్డ కుమ్మరి గురవయ్య యింట పెరుగుతున్నది," అంటూ, అతడి వివరాలు చెప్పాడు.

నునందిని వెంటనే, కుమ్మరి గురవయ్యను భార్య పిల్లలతో తీసుకురావలసిందిగా, ఒక దానికి చెప్పింది. సాధువును పట్టి పట్టి చూసిన కొనల్య, అతణ్ణి సుందరేశ్వరుడుగా పొల్చుకుని పరమానందభరితురాలైంది.

అంతలో కుమ్మరి, అతడి భార్య వచ్చారు. వారి వెంట జగన్నోహనమైన సౌందర్యంతో నునందిని పొలికలు గల ఒక అమ్మాయి వున్నది. అమెను

చూస్తూనే, తన కుమార్తెగా గుర్తించిన నునందిని, ఒక కేక పెట్టి మూర్ఛపోయింది.

పరిచారికలు వెంటనే నునందినికి, శైత్యోపచారాలు చేశారు. స్పృహ రాగానే అమె, కొనల్యనూ, తన కూతుర్ని దగ్గరకు తీసుకుని, సాధువుతో, "మహానుభావా, మీ సహాయానికి చాలా కృతజ్ఞురాలిని!" అన్నది కళ్ళ నీళ్ళతో.

సాధువు, "ఔ పరమేశ్వరా!" అంటూ వెళ్ళిపోయాడు.

నునందిని, కుమ్మరి దంపతులను గౌరవించి, వాళ్ళకు విలువయిన బహుమానాలిచ్చింది. ఈ జరిగినదంతా కొనల్య ద్వారా విన్న కువలయాశ్రమ పరమా

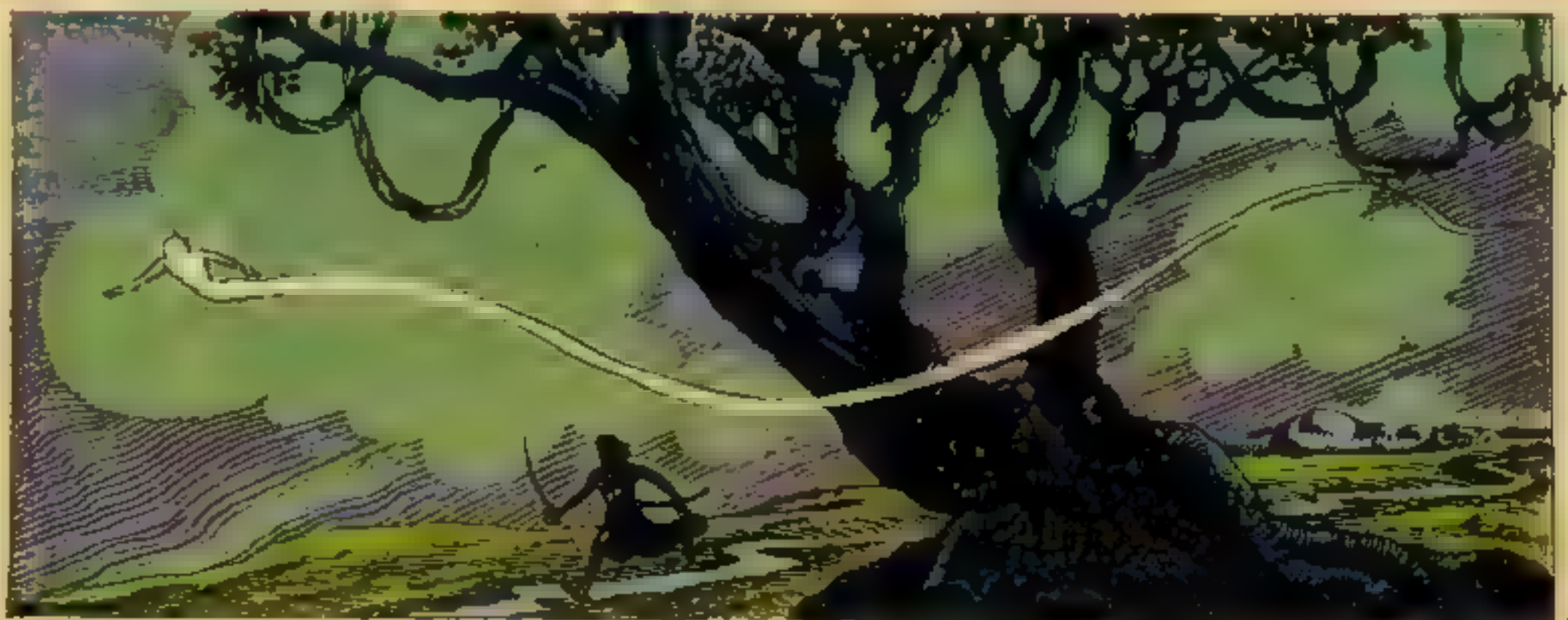
నందభరితుడయ్యాడు. ఆ తర్వాత కౌసల్య
కోరిన విధంగా, ఆమెకూ, నుందరేశ్వరుడికి
వివాహం జరిపించాడు.

బేతాళుడు ఈ కథ చెప్పి, "రాజా,
అంతా సవ్యంగా జరిగింది కాబట్టి సరి
పోయింది. కాని నుందరేశ్వరుడే గనక
మరో విధంగా ప్రవర్తించి వుంటే, కౌసల్య
చిక్కుల పాలయ్యేది కదా? అంతటి
అంతఃపుర రహస్యాన్ని, వరాయి వ్యక్తిని
నమ్మి చెప్పడం, అవివేకం కాదా?
స్వయంవరం ప్రకటించి, తన కుమార్తెను
ఏ రాజకుమారుడితోనో వివాహం చేయ
దలచిన కువలయాశువుడు, కుమార్తె కోరి
నంతవే, మంత్రి కుమారుడితో, ఆమె
వివాహానికి అంగీకరించడం వివేకం అని
పించుకుంటుందా? ఈ సందేహానికి
సమాధానం తెలిసి కూడా చెప్పకపోయావో
నీ తల పగిలిపోతుంది," అన్నాడు.

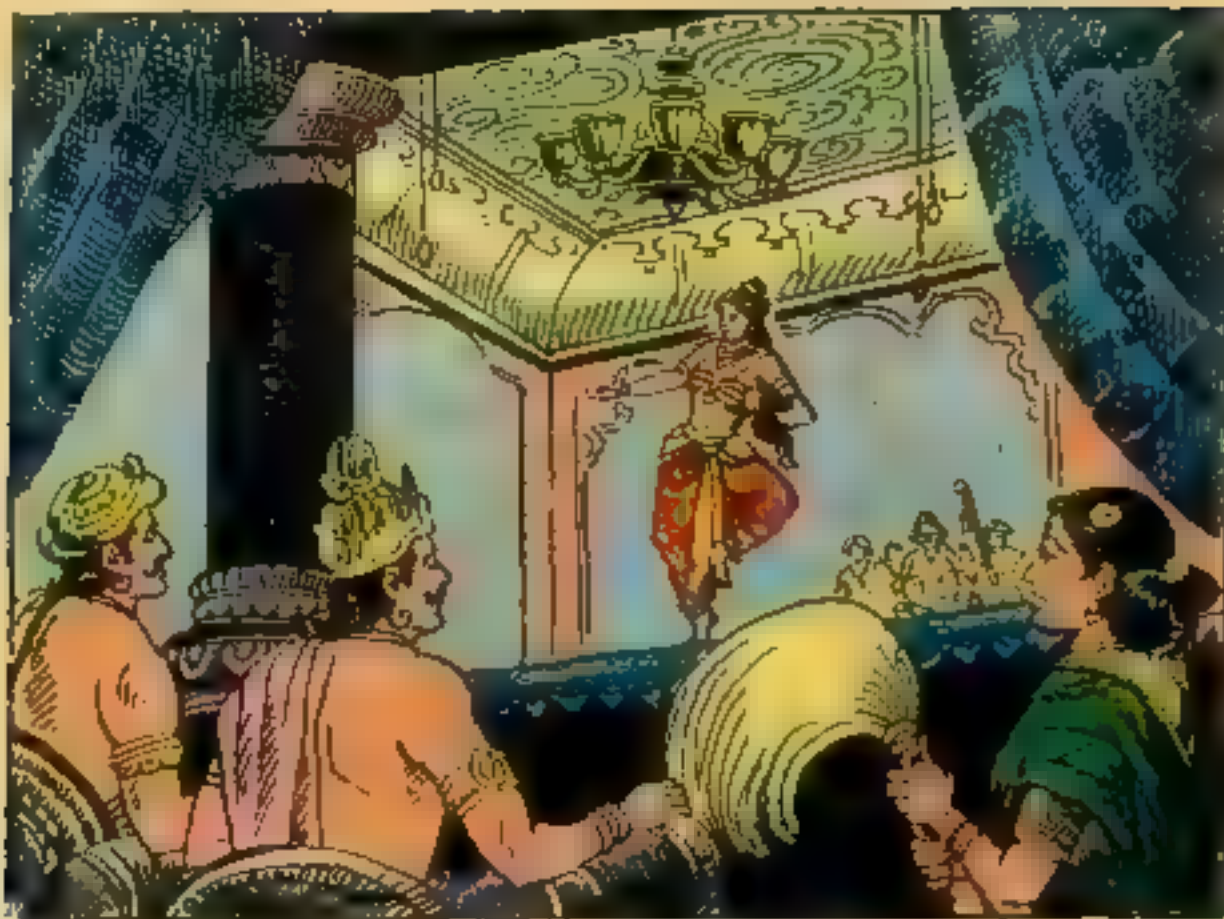
దానికి విక్రమార్కుడు, "కౌసల్య
ఎవరి కూతురైనదీ, ఏ దాసీ ద్వారానో
నునందిని విని వుంటే, కౌసల్య తప్పక

చిక్కుల పాలయ్యేది. అలాంటి ప్రమా
దాన్ని వారించేందుకే ఆమె, తనను
వివాహమాడదలచిన నుందరేశ్వరుడికి,
ఆ రహస్యం చెప్పింది. ఈ విధంగా ఆమె
నుందరేశ్వరుడి నిజాయితీని, బుద్ధి
కుశలతను పరీక్షకు పెట్టడమే గాక,
తననుతాను రక్షించుకోగలిగింది. ఇదంతా
ఎంతో వివేకంతో కూడిన పని. ఇక,
రాజు తన కుమార్తె మంత్రి కుమారుణ్ణి
వివాహమాడడానికి ఒప్పుకోవడంలో ఎంతో
వివేకాన్ని, లోకజ్ఞతనూ ప్రదర్శించాడు.
కౌసల్య రాజ్యార్థురాలు కాదని తెలిసి,
నుందరేశ్వరుడు సాదువు రూపంలో వెళ్లి,
కౌసల్య చెప్పిన రహస్యాన్ని నలుగురి
ముందూ నందినికి చెప్పి, ఆమె ప్రవర్త
నలో మార్పు తీసుకు వచ్చాడు. ఇటు
వంటి సాహసం దైర్యశాలి, ప్రజ్ఞావంతుడూ
మాత్రమే చేయగలడు," అన్నాడు.

రాజుకు ఈవిధంగా మౌనభంగం కలగ
గానే, బేతాళుడు శవంతో సహా మాయమై,
తిరిగి చెట్టుక్కాడు. —(కల్పితం)

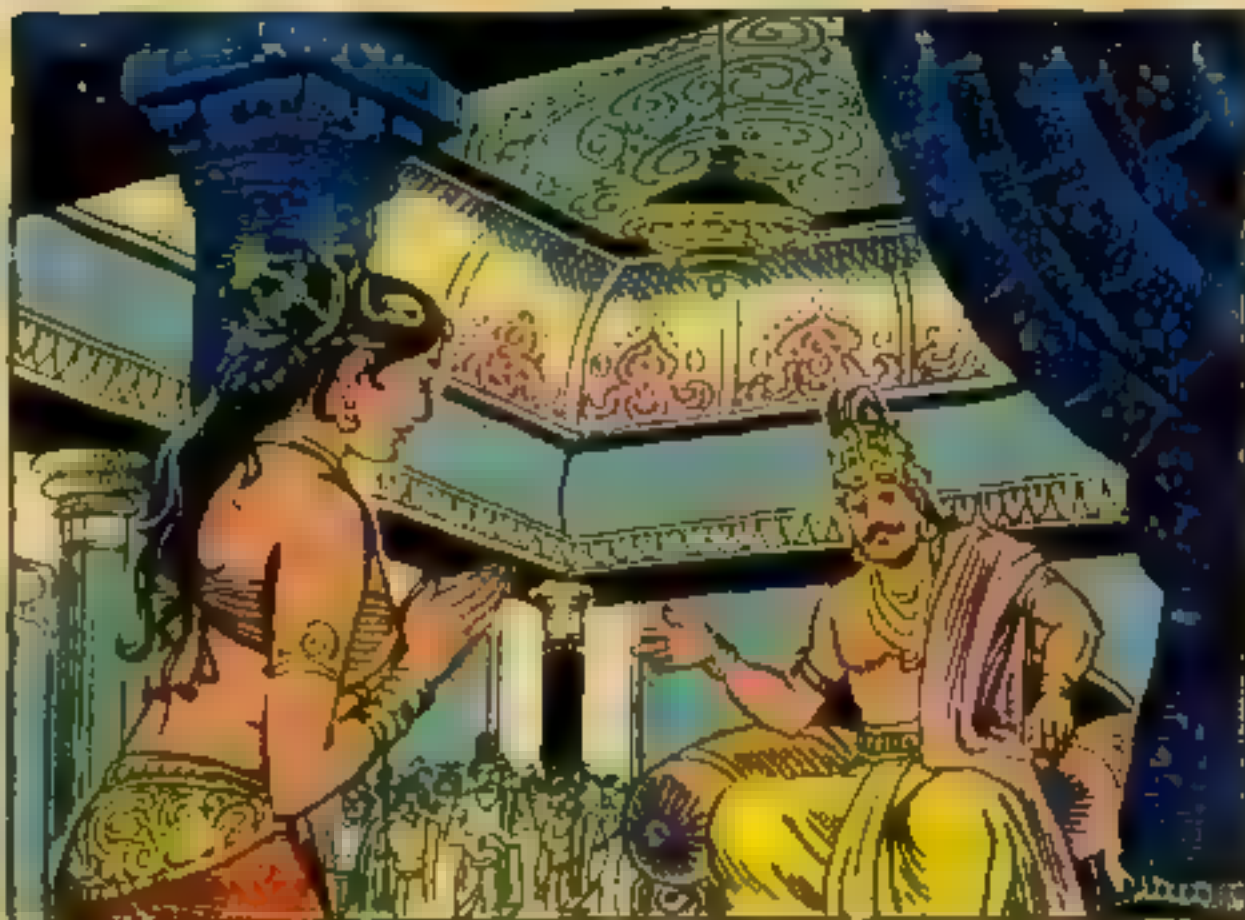

కావ్యకథలు:

మణిమంజీరం-2

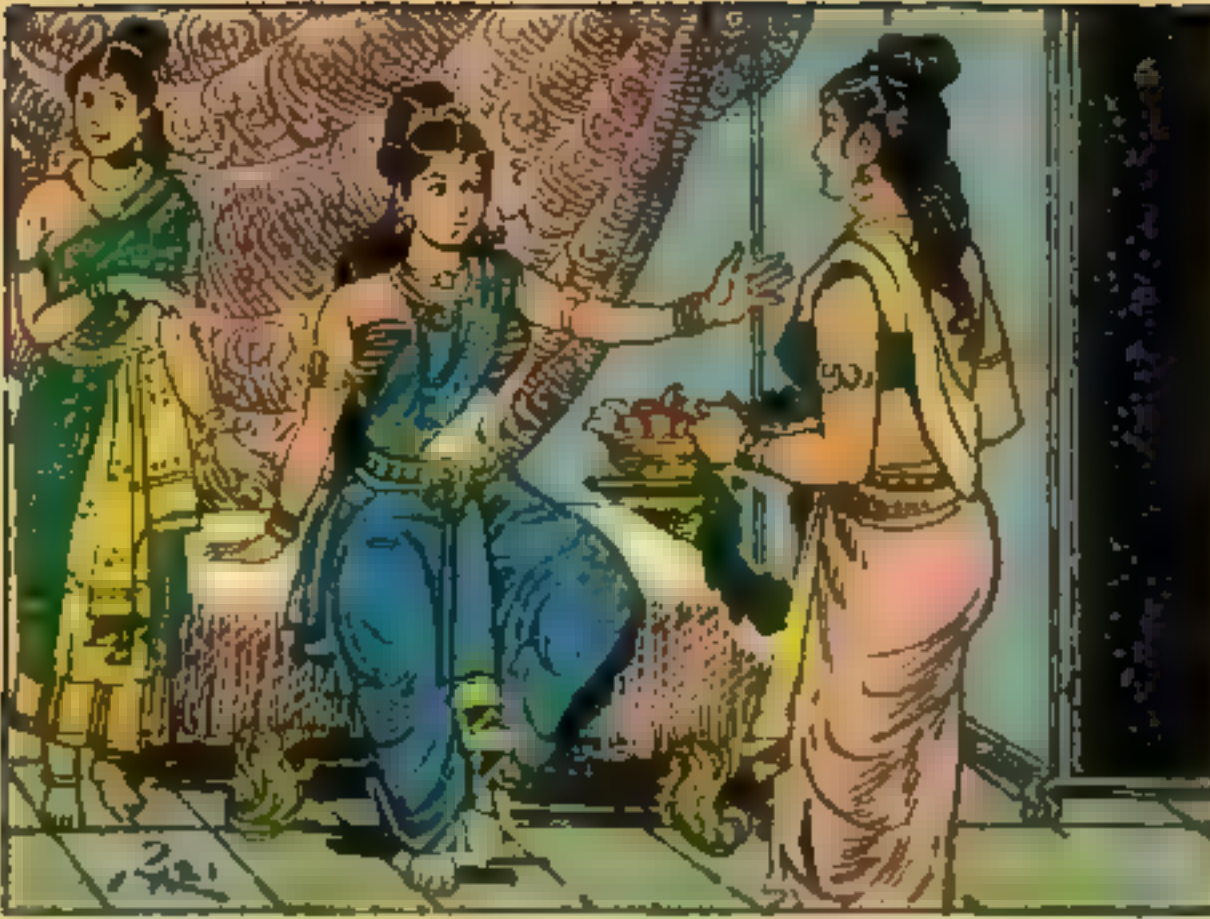
పూంపుహర్ పట్టణానికి చెందిన యువ వర్తకుడు కోవలన్, ఓడల వ్యాపారి కుమార్తె కణ్ణుగిని వివాహమాడాడు. ఆ పట్టణంలోనే మాధవి అనే నాట్యకత్తై, నాట్యం నేర్చుకుని—రాజు, పురప్రముఖుల నమస్కంలో తన మొట్టమొదటి నాట్యప్రదర్శన నిచ్చింది.

మాధవి, తన అద్భుతమైన నాట్య ప్రదర్శనతో అందరినీ అలరించింది. నాట్యప్రదర్శన ముగియగానే అందరూ కరకాళిద్యనులతో ఆమె నాట్య పతిభను ప్రశంసించారు.

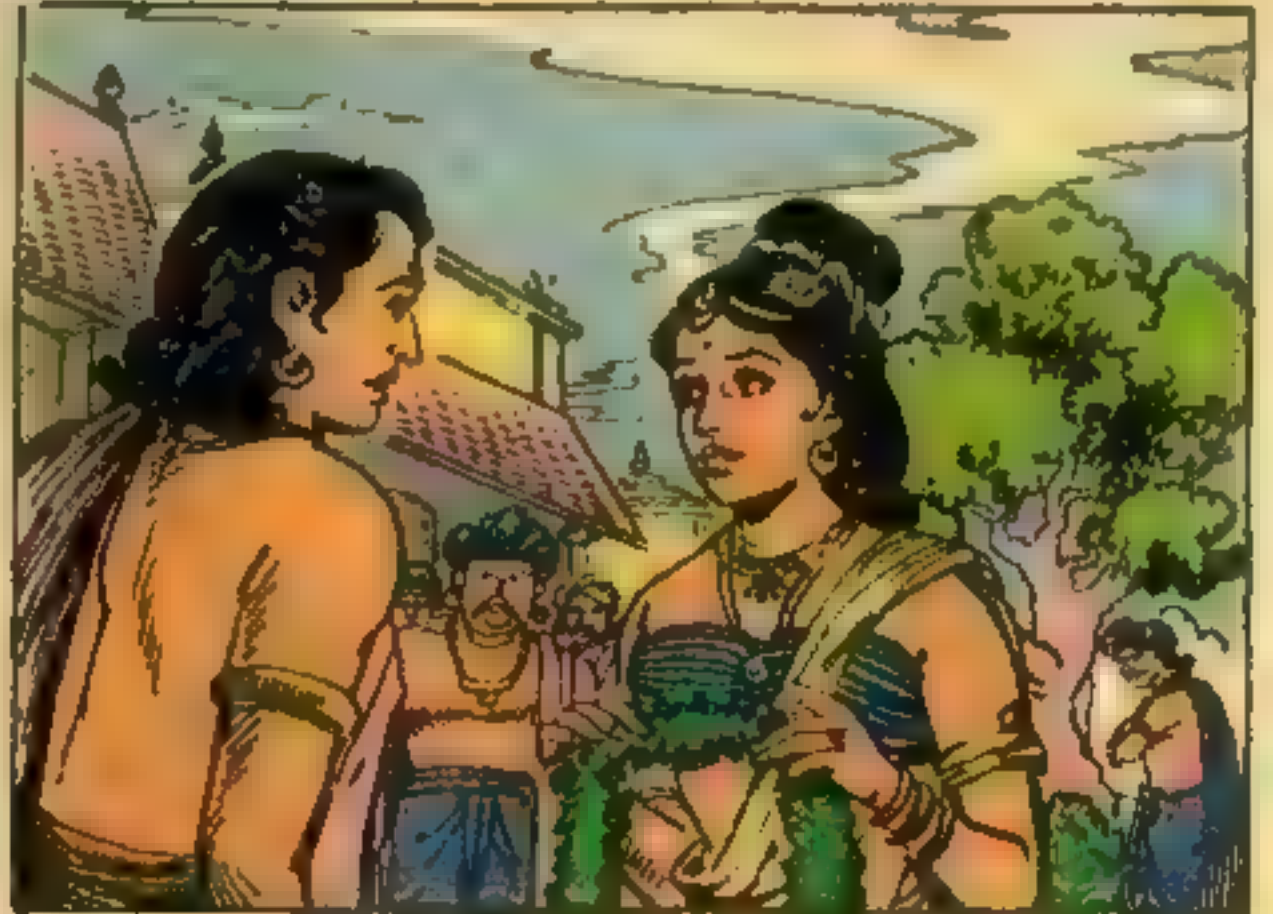
మాధవి నాట్యానికి నంతసించిన రాజు, పచ్చటిఆకులదండా, వెయ్యి బంగారు కాసులూ ఆమెకు బహూకరించాడు. ఆ కాసుకకు మాధవి ఎంతగానో సంతోషించింది.

అనాది వృత్తికళాకారిణులయిన నాట్యకత్తెల అచారం ప్రకారం— రాజా బహుశరించిన దండను, మాధవి తన చెలికత్తెకు ఇచ్చి, పట్టణంలో వంపన్నులు, పాయంకాలం ఇంటికి తిరిగి వెళ్ళి దారిలో దండతో పాటు అమెను నిలబడమన్నది.

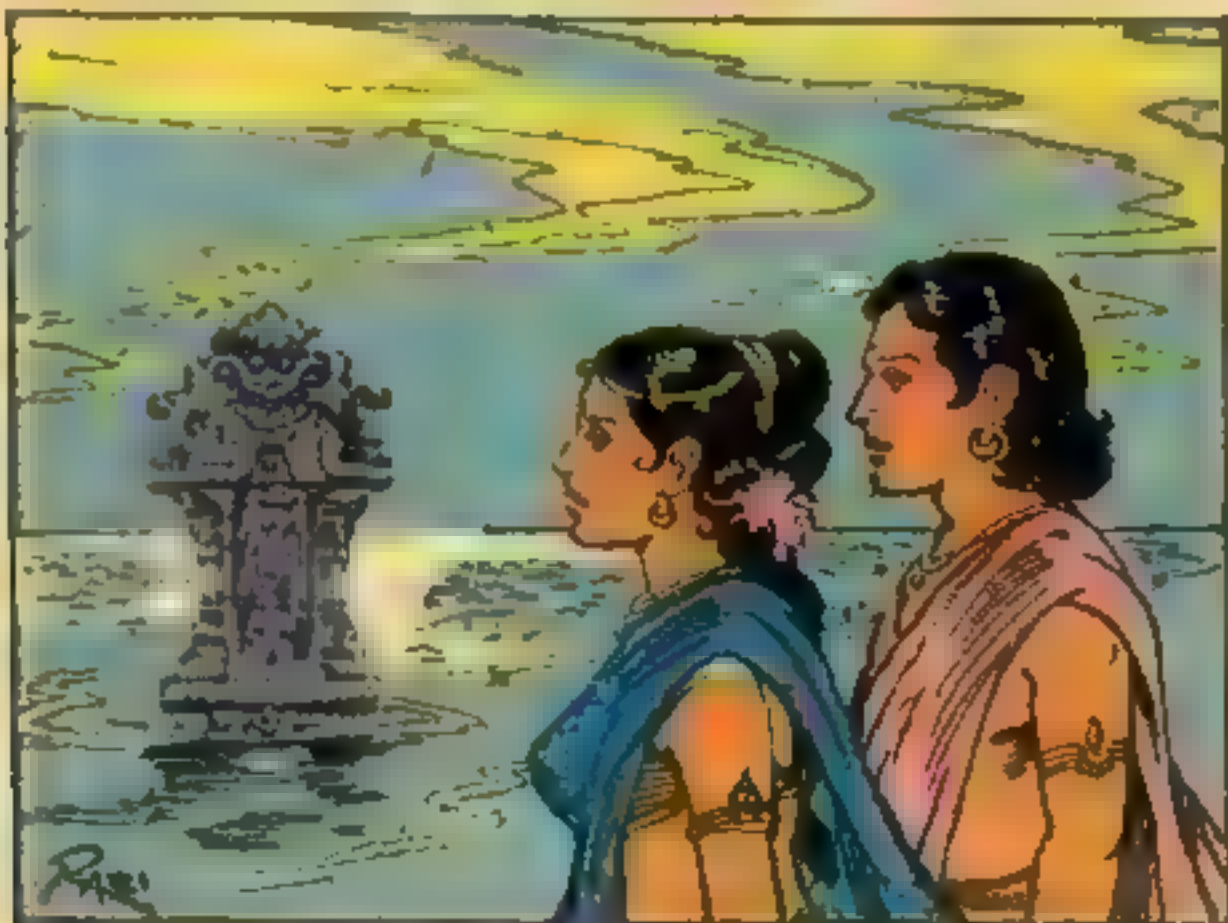
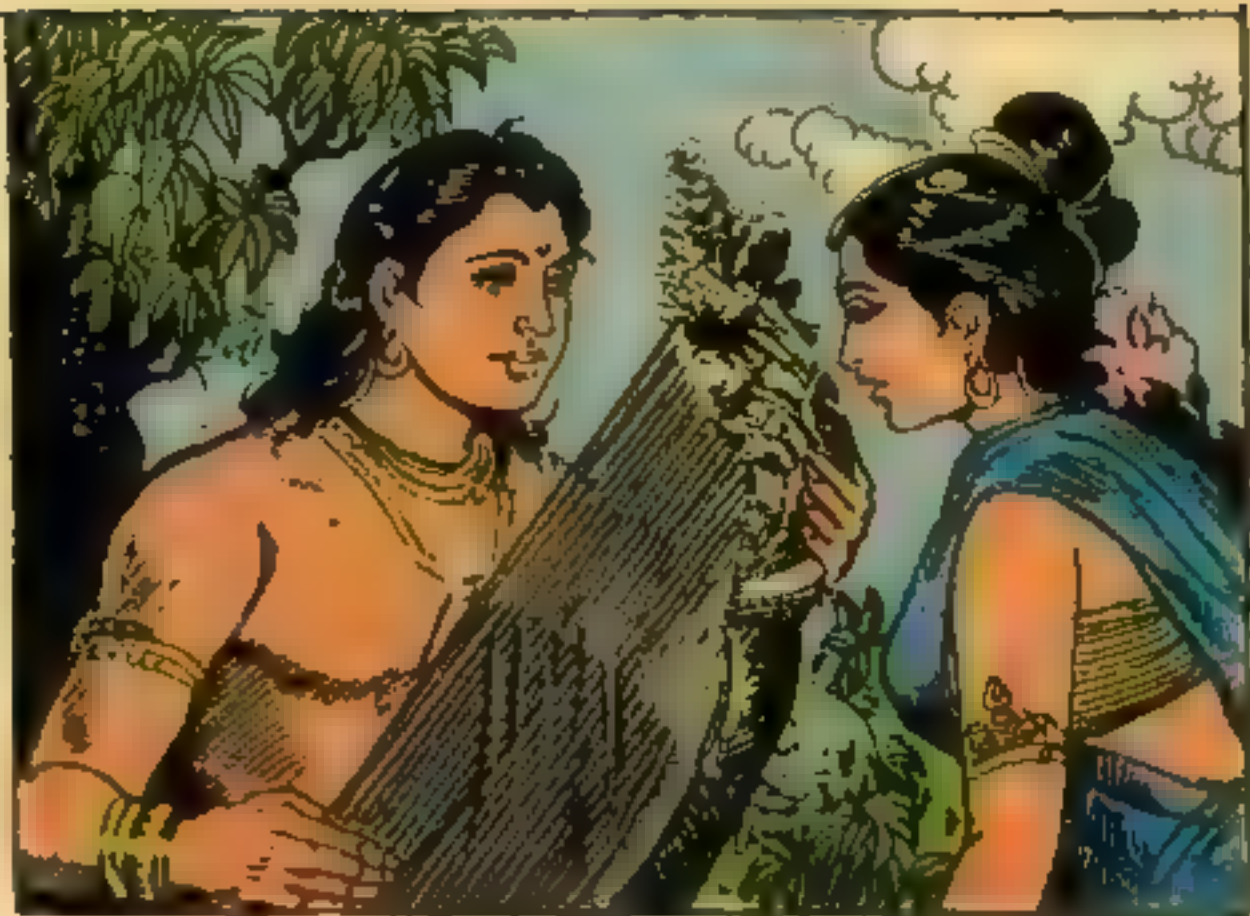
వెయ్యి బంగారుకాసులకు ఆ దండను కోనేవారికి మాధవి సొంతమవుతుంది. వాళ్ళకోసమే అమె ప్రత్యేకంగా అడు తుంది, పొడుతుంది. అదీ అనాది అచారం. మాధవి నాట్యం చూసిన కోవలన్, అమె చెలికత్తె నుంచి ఆ దండను కొన్నాడు.

కోవలన్, చెలికత్తె వెంట మాధవి ఇల్లు చేరాడు. మాధవిఎంతో గౌరవంగా అతన్ని ఆహ్వానించింది. అద్భుతమైన తన అట పాటలతో మురిపించింది. కోవలన్ అమె అందచందాలు చూసి మైమరచాడు.

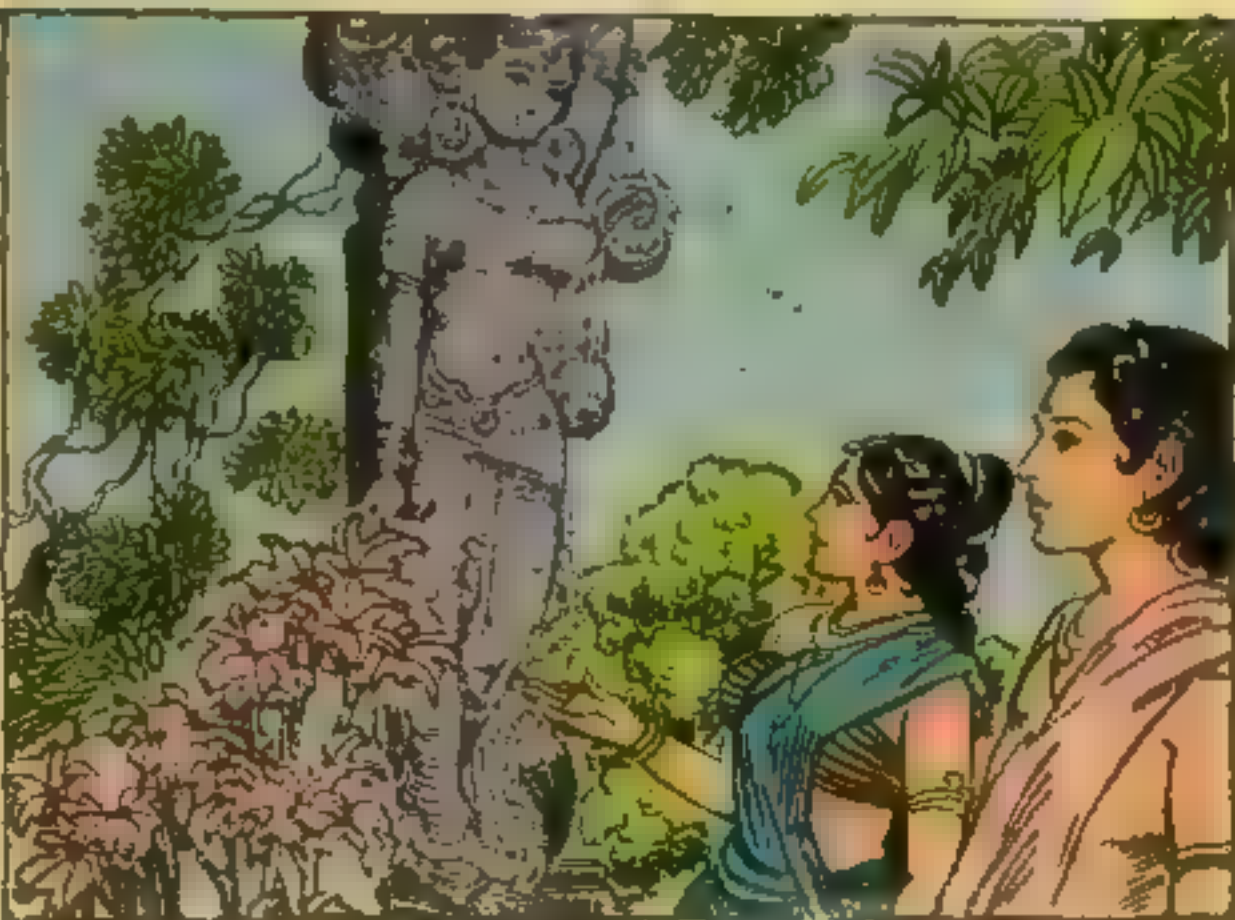

కోసలన్ మొదట నాట్యం కోసమే
మాధవి చెంతకు చేరినప్పటికీ, క్రమ
క్రమంగా అతడు ఆమెను ప్రేమించ
సాగాడు. మాధవి కూడా అతన్ని తన
భర్తలాగానే భావించసాగింది. నర్వాన్ని
మరచి అరువురూ హయగా కాలం గడవ
సాగారు.

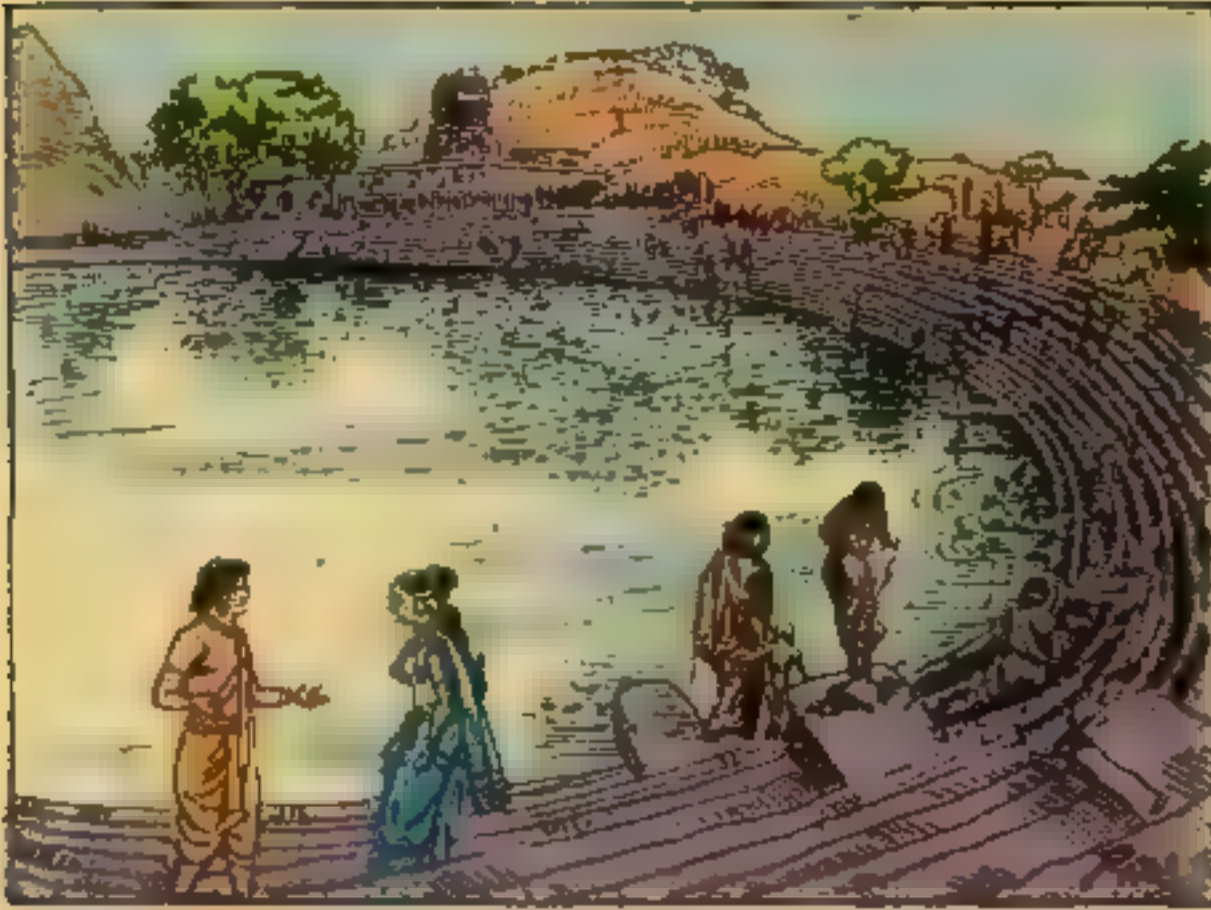

ఒకరి సహచర్యంలో మరొకరు వరస
శిందిపోతూ, అరువురూ కలిపి నగర
మంతా తిరుగుతూ, అక్కడి వింతలూ,
విశేషాలూ చూడసాగారు. తక్కితే చుట్ట
వస్తే—పాముకాటు విపాస్ని, చిత్త
త్రమనూ, దయ్యాలనూ వదలిగొట్టి
మాయాస్తంభాన్ని వాళ్ళు చూశారు.

ఉద్యానవనంలో ఒక వింత విగ్రహం
ఉండేది. తెలిసో, తెలియకో రాజా ధర్మ
విరుద్ధంగా నడుచుకున్నట్టయితే ఆ
విగ్రహం కళ్ళవెంట నిక్కు కారేవి!
ఆ కారణంగా ప్రజలే కాకుండా రాజా
కూడా తన పాలనలో ధర్మం తప్ప
కుండా ఎంతో జాగ్రత్తగా వ్యవహరించే
వాడు!

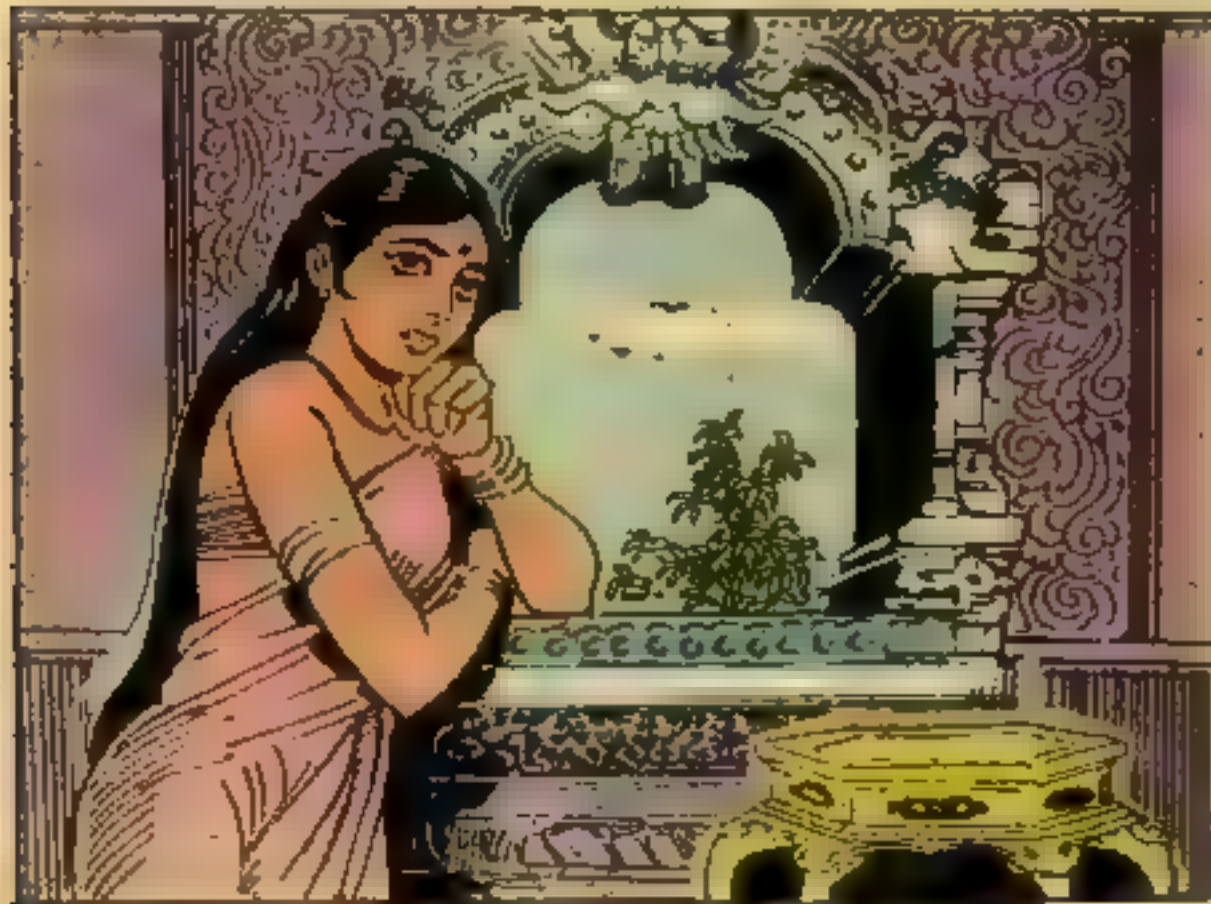
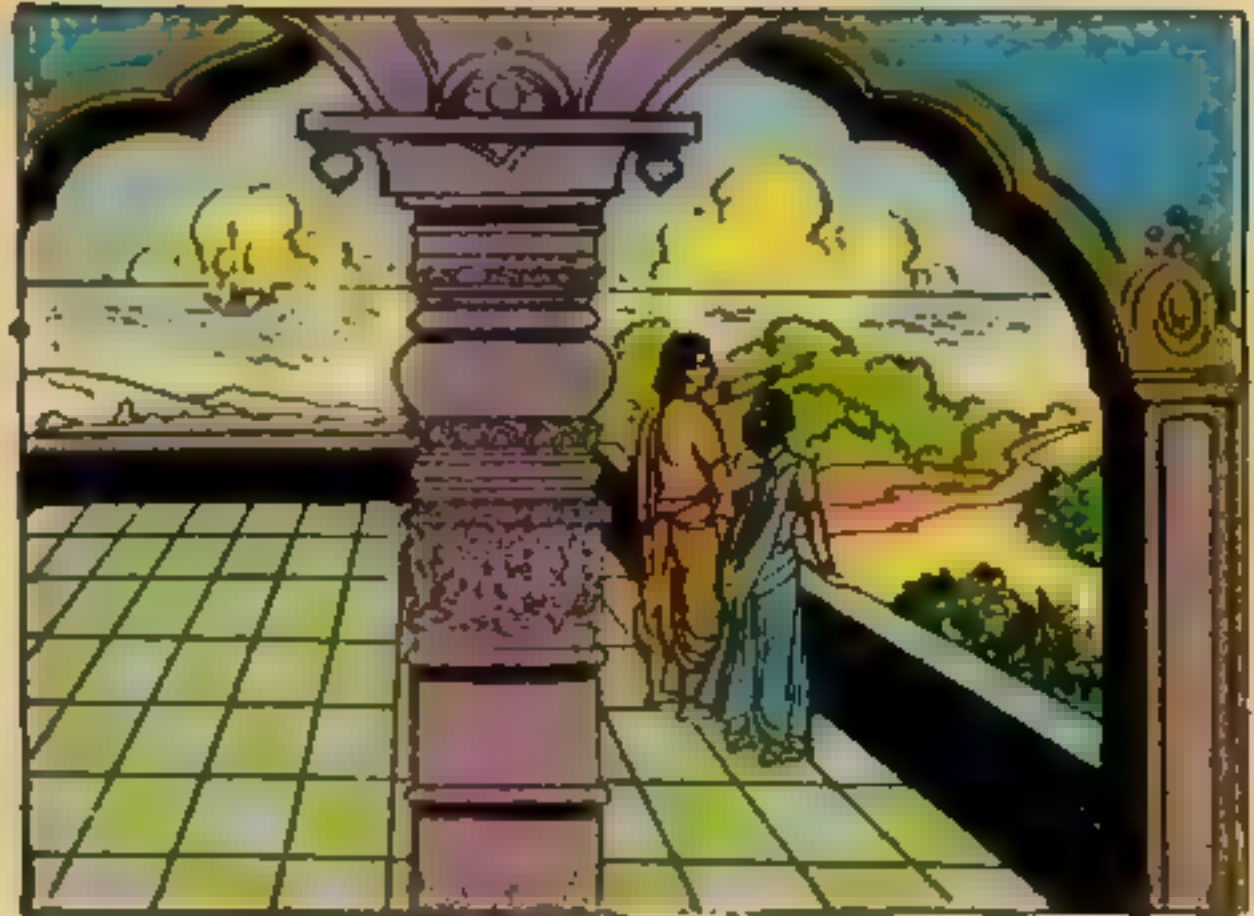

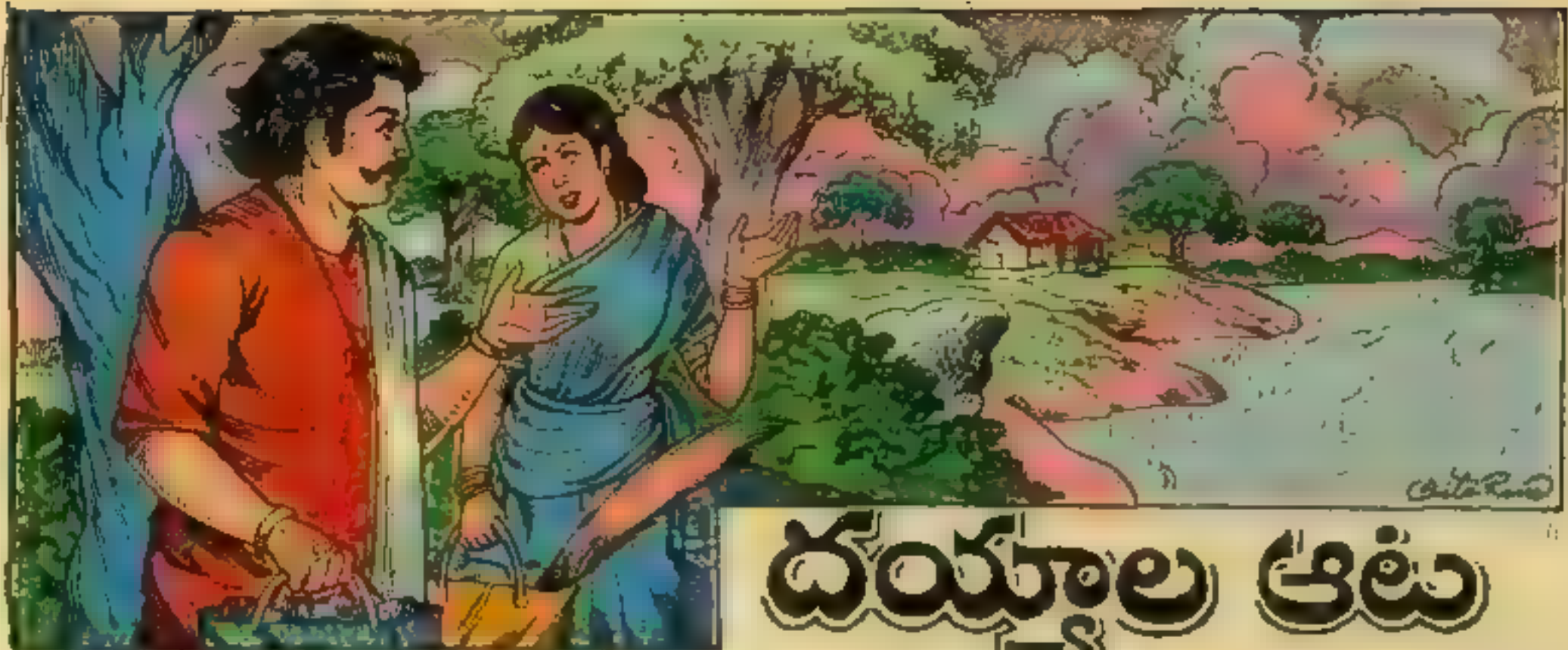
నగరమధ్యంలో ఒక వింత తటాకం వుండేది. ఆ తటాకంలో స్నానం చేస్తే వర్షరోగాలూ నశించేవి. చెవిటివాళ్ళు విసగలిగేవాళ్ళు, మూగవాళ్ళు మాట్లాడగలిగేవాళ్ళు! ఇటువంటి వింత లెన్నిటిని చూస్తూ మాధవి, కోవలన్లు హాయిగా కొంతకాలం గడిపారు. ఆహార విహారాలన్నిటినీ కోవలన్ ధనాన్నంతా అర్చు చేశాడు.

గ్రీను మొదలైన నుదూర ప్రాంతాల నుంచి వచ్చిన ఓడలనుంచి కనిపించే దీపాల కాంతి, స్థానికుల వడవలలోని దీపాల వెలుగురూ నముద్రజలం మీద వింత అందాలను నమకూర్చేవి. పిల్లగాలులు విచే భవన ఉపరితలం మీది నుంచి కోవలన్, మాధవి ఆ అందాలను చూస్తూ సాయంకాలాలను గడిపేవాళ్ళు!

వీళ్ళిలా హాయిగా కాలం గడుపుతూ వుంటే, కోవలన్ ఇంటిపద్ధతణ్ణిగా చెప్పరాని బాధను మౌనంగా అనుభవించ పాగింది. అయినా, తన భర్త ప్రవర్తన గురించి ఆమె ఎవ్వరికీ చెప్పలేదు. ఉన్న నగలను ఒక్కొక్కటిగా అమ్ము కుంటూ గుట్టుగా కాపురం గడుపు కుంటూ రాసాగింది. —(ఇంకావుంది)

దయ్యాల ఆట

రామభద్రపురం సంత నుంచి బయలుదేరిన సోమరాజు, అతని భార్య రామతిలకం సాయంకాల మయ్యేటప్పటికి, నిండుగా ప్రవహిస్తున్న ఒక ఏటిప్రాంతాన్ని చేరారు.

అప్పటికి ఆ కాశమంతా మేమాలు కమ్మివున్నాయి. ఇంకా ముందుకు వెళ్ళాలంటే, తమ చూరు కోటవలన రెండు కోసులదూరం వున్నది. ఈలోపల వర్షం తప్పేటట్టులేదు. ఏమి చెయ్యడమా అని అలోచిస్తూంటే, వాళ్ళకు ఏటివారగా, ఒక పాతబడిన ఇల్లు కనిపించింది.

తమ చేతిసంచులతో భార్యాభర్త రిద్దరూ, ఆ ఇంటికి వెళ్ళారు. శిథిలావస్థలో వున్న ఆ ఇల్లు, నిర్మానుష్యంగా వున్నది. ఇంతలో టపటపమని చినుకులతో వాన ప్రారంభమైంది. తన చేతినంచి లోంచి, తను సంతలో కొన్న కొండచీపురు

తీసి, ఆ ఇంటిలోని ఒక గది నేల తుడిచింది రామతిలకం. భార్యాభర్త రిద్దరూ, తమ చేతినంచులను ఒక గోడ మూల వుంచి, అక్కడే చతికిలబడ్డారు.

బయట ఉరుములతో, మెరుపులతో వర్షం మరింత ఉధృతమైంది, ఇంటి పైన కప్పిన దోనెపెంకులు, అక్కడక్కడ పగిలిపోవడంతో, వానచినుకులు లోపల పడసాగాయి.

సోమరాజు కూర్చున్నచోటు నుంచి లేచి, గది కిటికీ లోంచి బయటకు చూస్తూ, "బాగా చీకటిపడిపోయింది. వర్షం తగ్గినా, ఈ చీకట్లో దారి వెతుక్కుంటూ నడవడం కష్టం." అన్నాడు.

ఒక గంట తర్వాత వాన తగ్గింది. ఇంటిచుట్టూ చేరిన నీటిలోంచి కప్పలు బెకబెకలు ప్రారంభించాయి. దూరంగా నక్కకూతలు, నిర్మానుష్యంగా వున్న ఆ

ప్రదేశంలో వాళ్ళకు భయం వేయ సాగింది.

సకాత్తుగా వాళ్ళ కళ్ళముందు ఏవో కాంతులు కనిపించాయి. ఆ భార్యభర్తలు భయంతో కళ్ళు మూసుకుని తెరిచేంతలో, వాళ్ళముందు మూడు దయ్యాలు ప్రత్యక్షమయ్యాయి. వాటిని చూసి, వాళ్ళు భయంతో పాకసాగారు.

అప్పుడు దయ్యాల్లో ఒకటి, "భయ పడకండి! మావల్ల, మీతెలాంటి హాని జరగదు. కాలక్షేపం కోసం, మీతో ఒక ఆట ఆడతాం," అన్నది.

దయ్యాలతో ఆట ఆనేటప్పటికి, భార్య భర్తలకు మరింత భయం వట్టుకున్నది.

గది అంతా ఒక వింత కాంతితో వెలిగి పోతున్నది.

ఆ దయ్యం మళ్ళీ సోమరాజుతో, "మళ్ళీ జాగ్రత్తగా విమ! మేం ముగ్గురం అచ్చం నీ పెళ్ళాంలా తయారవుతాం. అప్పుడు, మా నలుగురిలో నీ పెళ్ళాం ఎవరో, మాట్లాడకుండా నువ్వు పోల్చుకో వాలి," అన్నది.

అంతలో గదిలో వెలుగుపోయి, చీకటి అక్రమించుకున్నది. తర్వాత కొద్ది క్షణాల్లోనే వెలుతురు వచ్చింది. అప్పుడు సోమరాజు ఎదురుగా నలుగురు యువకులు నిలబడి వున్నారు. అందరూ రామ తిలకం లాగే కనిపిస్తున్నారు.

సోమరాజు, వాళ్ళ దగ్గరగా వెళ్ళాడు. అందులో ఎవరు తన భార్యో పోల్చడం అతడికి సాధ్యపడలేదు. గుడ్లప్పగించి చూస్తూ నిలబడిపోయాడు.

ఉన్నట్టుండి నలుగురూ నాట్యం చెయ్యడం ప్రారంభించారు. తన భార్యకు నాట్యం చెయ్యడం ఎలా వచ్చింది? అన్న అనుమానం కలిగిన సోమరాజుకు, మరుక్షణంలోనే అదంతా దయ్యాలమాయ అని తెలిసిపోయింది.

కొద్దిసేపటి తర్వాత, దయ్యాలు మూడూ తమ, తమ రూపాలు ధరించాయి. "ఏమండీ!" అంటూ రామ

తిలకం, సోమరాజు దగ్గరకు వచ్చి నిలబడింది.

సోమరాజు, అమె కేసి అనుమానంగా చూడసాగాడు. అప్పుడు దయ్యార్లో ఒకటి పెద్దగా వచ్చి, "భయపడకు. అమె నీ పోల్కామే!" అన్నది.

అ దయ్యమే యీసారి రామతిలకంకో, "అమ్మాయ్, ఇప్పుడు మేము, నీ భర్త రూపం ధరిస్తాం. అతనూ, మేమూ కలిసి వుంటే, నీ భర్త ఎవరో పోల్చుకోవాలి," అన్నది.

రామతిలకానికి ముచ్చెమట్లు పోయ్య పాగాయి. మరొకసారి గది అంతా అంధ కారమయమైంది. కొద్దిక్షణాల్లో వెలుతురు వచ్చింది. రామతిలకం ఎదుట, సోమరాజు రూపంలో వలుగురు నిలబడి వున్నారు.

రామతిలకం, వాళ్ళ కేసి చూస్తూన్నంతలో, అమె కొక చక్కని అలోచన వచ్చింది. అమె వాళ్ళకో, "చూడండి! ఈ మధ్య నా భర్త, నా కొక నగ చేయించాడు. అది ఉంగరమా, ముక్కువుడకా, జాకాలా, గజాలా? మీలో ఎవరు ఏది అనుకుంటే, అది మీ అరచేతి మీద రాని చూపించండి. నేను వెంటనే నా భర్త ఎవరో చెప్పగలను," అన్నది.

"ఏమమ్మాయ్, నీవు చాలా గడుసు దానిలా వున్నావే! అరచేతిమీదరాని చూప

మంటున్నావు. నీ భర్త అరచేతిలో, ఏదైనా పుట్టుమచ్చ వుండివుంటుంది. అది చూసి, నీ భర్తను పోల్చుకుందామనుకుంటున్నావు. అవునా?" అని అడిగింది ఒక దయ్యం.

"ఉట్టినే అనుమానపడకు. కావాలంటే మీ నలుగురూ అరచేతులు పరీక్షించుకోండి," అన్నది రామతిలకం దైర్యంగా.

"అయితే, ఆ నగ ఏదో నీ భర్తకే తెలుస్తుందని ఎత్తుగడవేళావు, నేను ఎలాగూ బయటపడ్డాను గదా! మిగిలిన ముగ్గురిలో, నీ భర్త ఎవరో పోల్చుకో," అన్నది దయ్యం.

అ దయ్యమే, మిగిలిన ముగ్గురూ
అరచేతులలో రాసుకోవడానికి, అవసరం
అయిన ద్రవమూ, కలంపుల్లా ఏర్పాటు
చేసింది. సోమరాజులా వున్న మిగిలిన
ముగ్గురూ, కలంపుల్లాను ద్రవంలో ముంచి
విడో రాశారు.

మొదట ఒకడు, తన అరచేతిని
రామతిలకానికి చూపించాడు. దానిలో
ముక్కుపుడక అని రాసి వుంది. రెండవ
వాడి అరచేతిలో కూడా ముక్కుపుడక
అనే వున్నది. మూడవవాడి అరచేతిలోనూ
అదే!

"ఇప్పుడు చెప్పు, నీ భర్త ఎవరో?"
అంటూ రాయడానికి ఏర్పాటు చేసిన
దయ్యం బిగ్గరగా నవ్వింది.

రామతిలకం చిరునవ్వునవ్వుతూ,
"దయ్యాలలో మీరు మంచివారిలా
వున్నారు. అందువల్లనే, మీరు మమ్మల్ని
అల్లరి పెట్టకుండా, నరదాగా ఆటలతో
ఆటపట్టిద్దామనుకుంటున్నారు. మీ మాయ
చేత, నా భర్త మనస్సు వశం చేసుకుని,

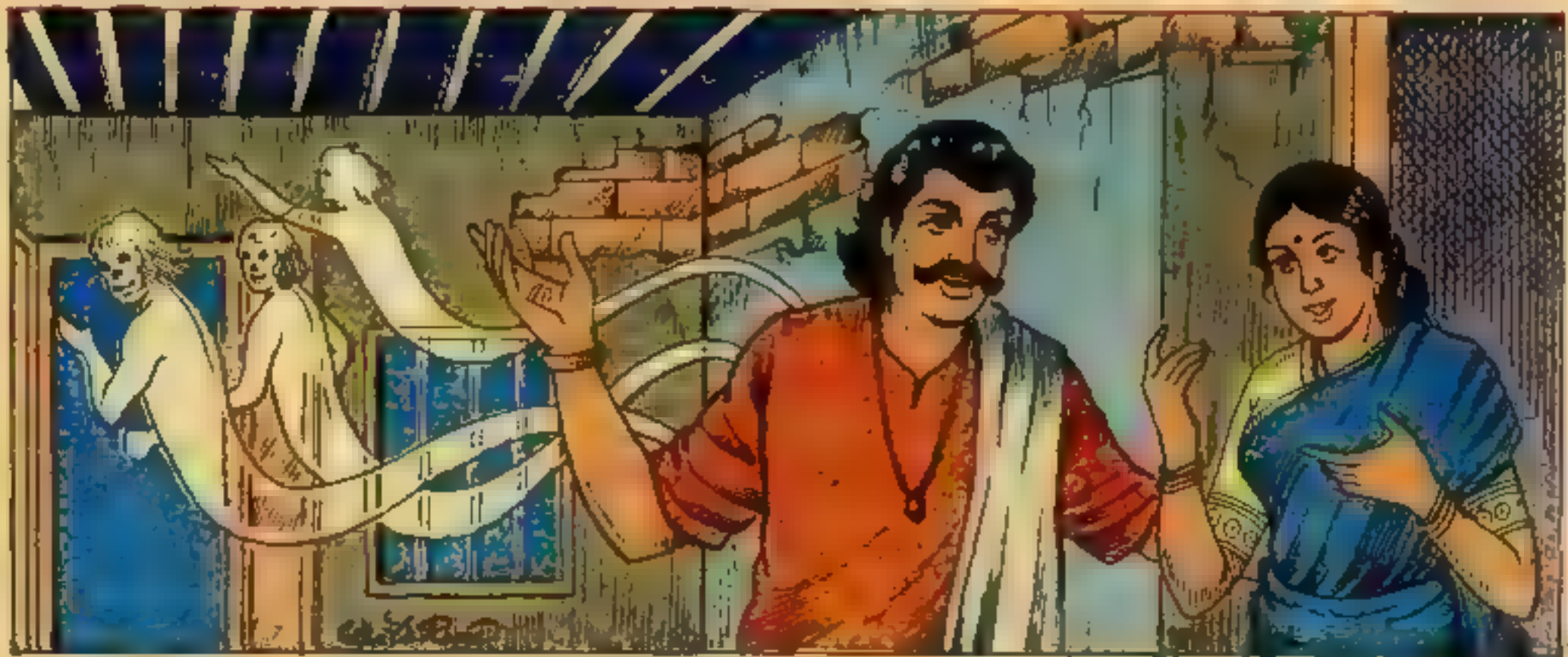
అందరూ ముక్కుపుడక అని రాసేటట్టు
చేశారు. కాని, ఒక విషయం మీరు గమ
నించలేకపోయారు," అన్నది.

"ఏమిటా విషయం?" అని అడిగింది
దయ్యం.

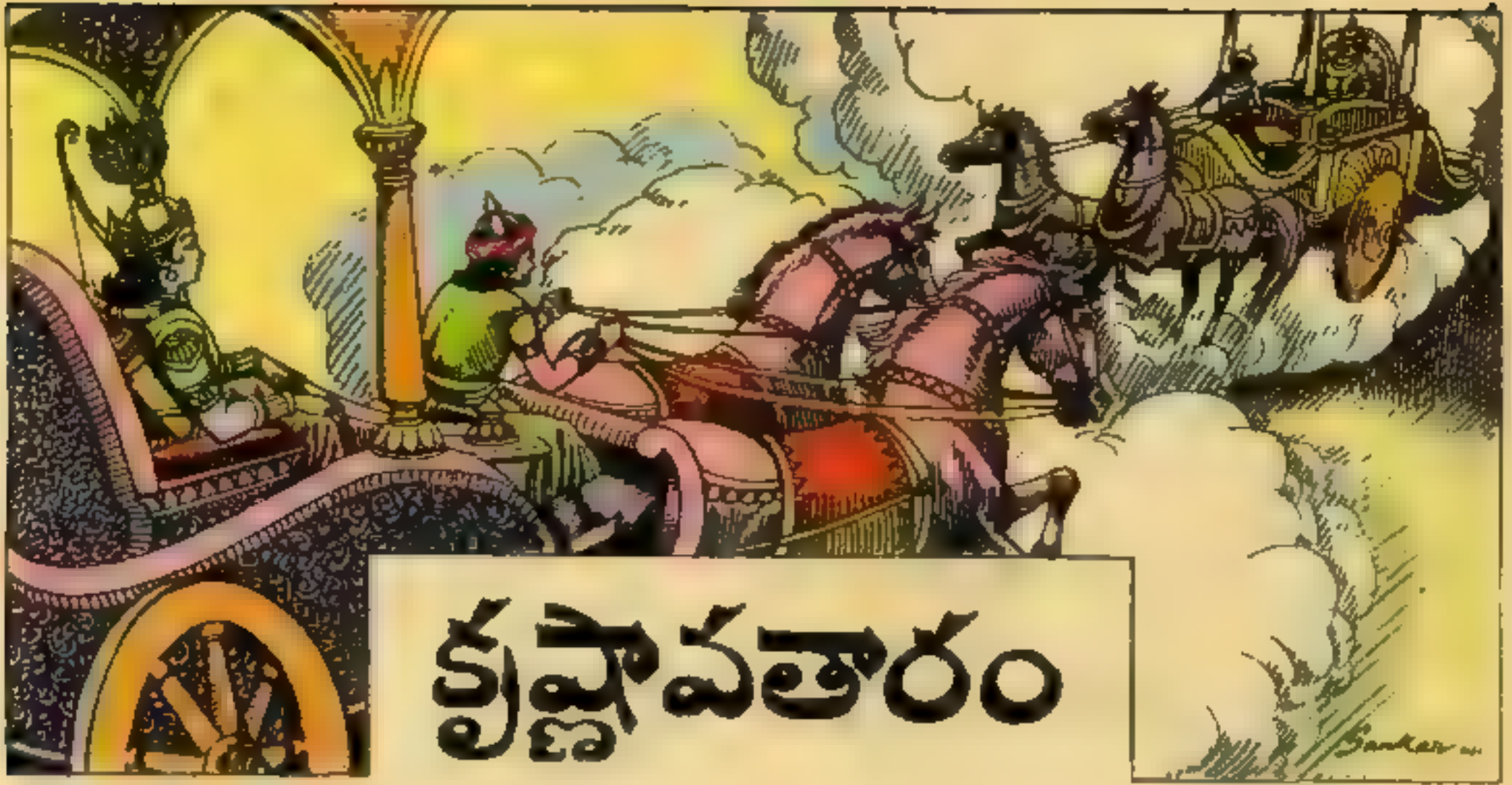
"నా భర్త ఏదైనా రాసే ముందు,
దేవుడి పేరు మీద ఒక చుక్క పెట్టి,
తరవాత రాస్తాడు. అది ఆయన ఆలవాటు.
మీ వశీకరణం, ఆ దేవుడి విషయంలో
పని చెయ్యలేకపోయింది. అరచేతిలో
చుక్క వున్న ఆయనే, నా భర్త!"
అంటూ తన భర్తను చూపించింది రామ
తిలకం.

"అఁ, అరచేతిలో దేవుడా? అమ్మో!
దేవుడి ముందు మా ఆటలు సాగవు,"
అంటూ దయ్యాలు మాయమైపోయాయి.

తన భార్య తెలివికేటలవల్ల, దయ్యాల
పీడవిరగడయినందుకు, ఆమెను మెచ్చు
కున్నాడు సోమరాజు. వాళ్లు, ఆ రాత్రికి
అక్కడే వుండి, తెల్లవారుతూండగా తమ
ఊరివైపుకు వ్రయాణం సాగించారు.

కృష్ణావతారం

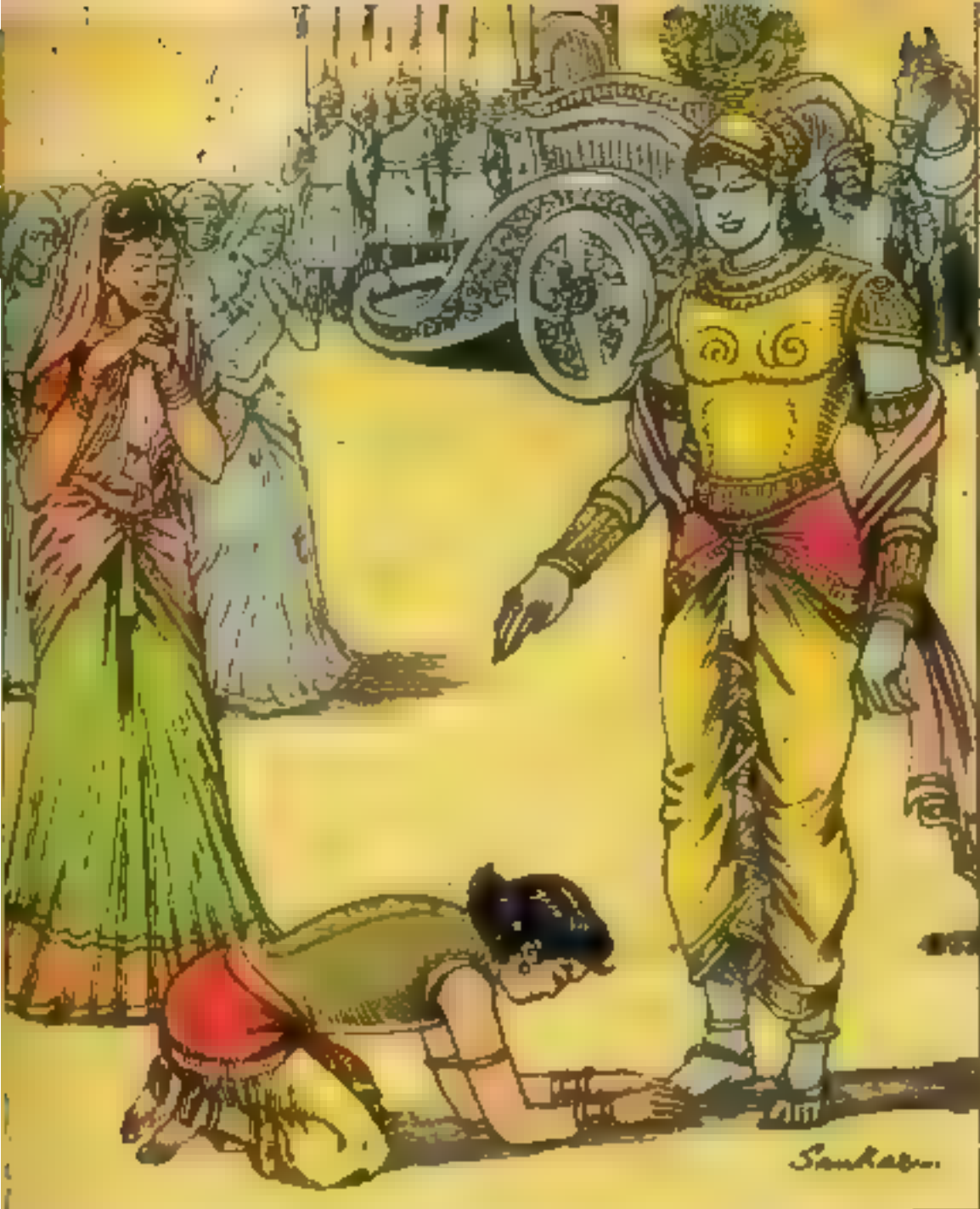
కరవీరపురం చేరుతూనే కృష్ణుడు అక్కడి కావలివాళ్ళతో తాను ఫలానా ఆనీ, సృగాల వాసుదేవుడితో యుద్ధానికి తామంతా వచ్చామనీ, వెంటనే ఆ సృగాలవాసుదేవుడు వచ్చి యుద్ధం చెయ్యవలసిందనీ చెప్పి కబురు చేశాడు. వాళ్ళు వెళ్ళి తమ రాజుకు యీ వార్త చెప్పారు.

ఆ మాట వింటూనే సృగాలవాసుదేవుడు కోపంతో కళ్ళెర్రచేసి, పూర్వం సూర్యుడు తనను మెచ్చి ఇచ్చిన బంగారు రథం ఎక్కి, బంగారు కవచం ధరించి, అమోఘమైన విల్లూ, బాణాలూ, ఖడ్గమూ మొదలైన ఆయుధాలు వెంట తీసుకుని, సైన్యాన్ని వెంట రావద్దని చెప్పి, ఒంటరిగా బయలుదేరి వచ్చాడు.

యమధర్మరాజులాగా వచ్చే సృగాల వాసుదేవుణ్ణి చూసి బలరామకృష్ణులు సంభ్రమం చెందారు. దమ ఘోషుడు వానిద్దరికీ ఉత్సాహం కలిగించాడు. తరవాత కృష్ణుడు తన రథాన్ని శత్రురథానికి ఎదురుగా నడిపించుకుంటూ వెళ్ళాడు. ఆ మీద ఇద్దరికీ భయంకరమైన ద్వంద్వ యుద్ధం జరిగింది.

ఒకరిపైన ఒకరు బాణవర్షం కురిపించారు. ఒకరు వేసిన అస్త్రాలను ఒకరు ఛేదించారు. కృష్ణుడు తన విరోధి విల్లు విరగగొట్టి, సారథిని చంపాడు. సృగాల వాసుదేవుడు లక్ష్మ్యపెట్టక, మరొక విల్లు తీసుకుని రథాన్ని తానే నడుపుకుంటూ కృష్ణుడితో, "గోమంతం చగ్గిర కొందరు

రాజులను బయించి, ఆ గర్వంతో ఇక్కడికి వచ్చావు. ఆ రాజులు మూడులు, అల్లులు. నేను ఒంటరిగా వచ్చాను. నువ్వు కూడా ఒంటరిగానే నాతో యుద్ధానికి వచ్చావు. ఇది ధర్మయుద్ధం. ఈ ప్రపంచంలో ఇద్దరు వాసుదేవులు ఉండటానికి ఏలేదు. అందుచేత నిన్ను చంపి, నేనొక్కణ్ణి వాసుదేవుడనిపించుకుంటాను," అన్నాడు.

కృష్ణుడు వెటకారంతో, "నీలో ఇంకా యుద్ధవాంఛ ఉన్నట్టయితే నీ ప్రకాశం చూపించు, చూస్తాను. తరవాత నేను చేసేదేదో చేస్తాను. దాన్ని గురించి ఇప్పుడు చెప్పవలసిన పనిలేదు," అన్నాడు.

స్వగాలవాసుదేవుడు అతి వేగంగా కృష్ణుడిపై బాణాలూ, తోమరాలూ, చక్రాలూ, గొడ్డళ్ళూ, పరిమలూ, ఖడ్గాలూ విసిరి, చీకటి కమ్మలాగా చేశాడు.

కృష్ణుడు చూసి, "నీ శక్తి చూపావు, చూశాను. ఇదుగో నేను చెయ్యబోతున్నది," అంటూ తన చక్రాయుధాన్ని అతడి మీద ప్రయోగించాడు. అది మహా భయంకరంగా తిరుగుతూ మెరుపులా వెళ్ళి, స్వగాలవాసుదేవుడి తలను రెండుగా నరికి, కృష్ణుడి చేతికి తిరిగి వచ్చింది.

ఈ విధంగా స్వగాలవాసుదేవుడు యుద్ధంలో చనిపోయాడని విని, అంతఃపుర కాంతలు గొల్లున విడుస్తూ తమ భర్త పదిపోయిన చోటికి వచ్చారు. పట్టపురాణి తన కొడుకైన శక్రదేవుణ్ణి తెచ్చి, కృష్ణుడి పాదాల మీద పడేసి, విడిచింది. కృష్ణుడు దామె నేదార్చి, మంత్రులనూ సామంతులనూ, పౌరముఖ్యులనూ, పురోహితులనూ పిలిపించి, శక్రదేవుడికి రాజ్యాభిషేకం చేయించాడు.

తరవాత కృష్ణుడు మధురకు తిరిగి పోతాడని తెలిసి అతని మేనమామ అయిన దమఘోషుడు, వెళ్ళివస్తానని చెప్పి, తన పైన్యంతో సహా చేదిదేశానికి వెళ్ళిపోయాడు.

బలరామకృష్ణులు అయిదు రోజులు ప్రయాణించి ఆరో నాటికి మధురా

నగరాన్ని చేరవచ్చారు. నగరం అంత
 దూరాన కనబడగానే కృష్ణుడు పాంచ
 జన్యం పూరించాడు. ఆ శంఖనాదం విని
 యాదవులు, ఉగ్ర సేనుణ్ణి, ప్రధాన
 పురోహితులనూ వెంటబెట్టుకుని, ఏనుగు
 లనూ, గుర్రాలనూ, సైనికులనూ ఆయత్త
 పరిచి, గొడుగులు తీసుకుని, మంగళ
 వాద్యాలతో సహా ఎదురు వచ్చారు. వంది
 మాగధుల స్త్రీశాలూ, బ్రాహ్మణుల
 అశ్వశిరాలూ మారుమోగుతూండగా
 బలరామకృష్ణులు మహావైభవంగా మదురా
 ప్రవేశం చేశారు.

కృష్ణబలరాముల చేత ఓడిపోయి
 మగధకు తిరిగి పోయిన జరాసంధుడు
 అవమానంతో కుమిలిపోతున్నాడు. అంత

మంది రాజులనూ, అంత సేననూ వెంట
 బెట్టుకుని పోయి, ఇద్దరు యాదవకుమారుల
 చేతిలో ఓడి పారిపోవటం కన్న
 సిగ్గుబాటు ఇంకేముంటుంది? ఈ అవమానంతో
 అతనికి మనశ్శాంతి లేకుండా
 పోయింది.

చివరకు జరాసంధుడు రాజుల నందరినీ
 తిరిగి సమావేశపరిచి, "పాపిష్టి
 దేవుడు అనుకూలించకపోయేసరికి మనం,
 ఇంత బలవరాక్రమాలుండి కూడా ఇద్దరు
 గోపబాలకుల చేతిలో దెబ్బ తిన్నాం.
 మనకు కలిగిన ఈ అపఖ్యాతి కాశ్యపంగా
 ఉండిపోతుంది. 'అలా కాకుండా చెయ్యా
 లంటే మనం ఆ యాదవు లిద్దరినీ ఎలా
 గైనా చంపటం తప్ప మరొక మార్గం లేదు.

మీ రందరూ మీమీ సైన్యాలతో మధుర పైకి బయలుదేరండి. మన బలాలముందు ఖద్రులైన యాదవులు నిలవటం కల్గి." అని చెప్పాడు.

ఈ మాటకు అందరూ సమ్మతించారు. ఎందుచేతంటే, వారంతా గోమంతం దగ్గర ఆవమానం పొందిన వారే. పై పెచ్చు వారిలో జరాసంధుడి దాయాదులూ, సగోత్రీకులూ, మిత్రులూ, బంధువులూ ఉన్నారు. పాండ్ర, కళింగ, దంతవక్త్ర, శిశుపాల, సావ్య, రుక్మి, గాంధార, త్రిగర్త, భగదత్తులూ, మరికొందరు కృష్ణద్వేషులూ; అంగ, వంగ, విదేహ, కాశీ, కరూశ, మద్ర, పాండ్య మొదలైన

దేశాల రాజులు కూడా జరాసంధుడి పక్షాన పోరాడటానికి సిద్ధంగా ఉన్నారు. తిరిగి జరవైకక్క అక్షహణిల సేన సమ కూడింది. వాళ్ళు అంచె ప్రయాణాల మధురానగరాన్ని చేరవచ్చి, నగరం చుట్టూ ఉండే కోటలలో యమున పొడుగునా విడిచారు.

కృష్ణుడు మొదలైనవాళ్ళు కోట గోడ లెక్కి చూస్తే జరాసంధుడి సేన ప్రళయానికి ముందుండే సముద్రం లాగా కనబడింది. కృష్ణుడు బలరాముణ్ణి చూసి నవ్వుతూ, "భూభారం తగ్గించటానికిదేవుడి విఠ్ఠాటు చేసినట్టున్నది." అన్నాడు.

ఇద్దరూ కలిసి సేనలతో శత్రువును ఎదిరించటానికి నిశ్చయించారు.

జరాసంధుడు తన వెంట వచ్చిన రాజులతో తన యుద్ధ తంత్రం ఈ విధంగా చెప్పాడు. వెంటనే సేనలు మధురా నగరాన్ని చుట్టుముట్టాలి. గునపాలతో కోటగోడలు అక్కడక్కడా బద్దలుకొట్టాలి. నగరాన్ని పూర్తిగా నాశనం చేయాలి. గోమంతపర్వతాన్ని చుట్టుముట్టినప్పుడు ఎవరెవరు ఏయే దిక్కులలో నిలబడ్డారో, అదేవిధంగా మధుర చుట్టూ కూడా నిలబెట్టాడు జరాసంధుడు.

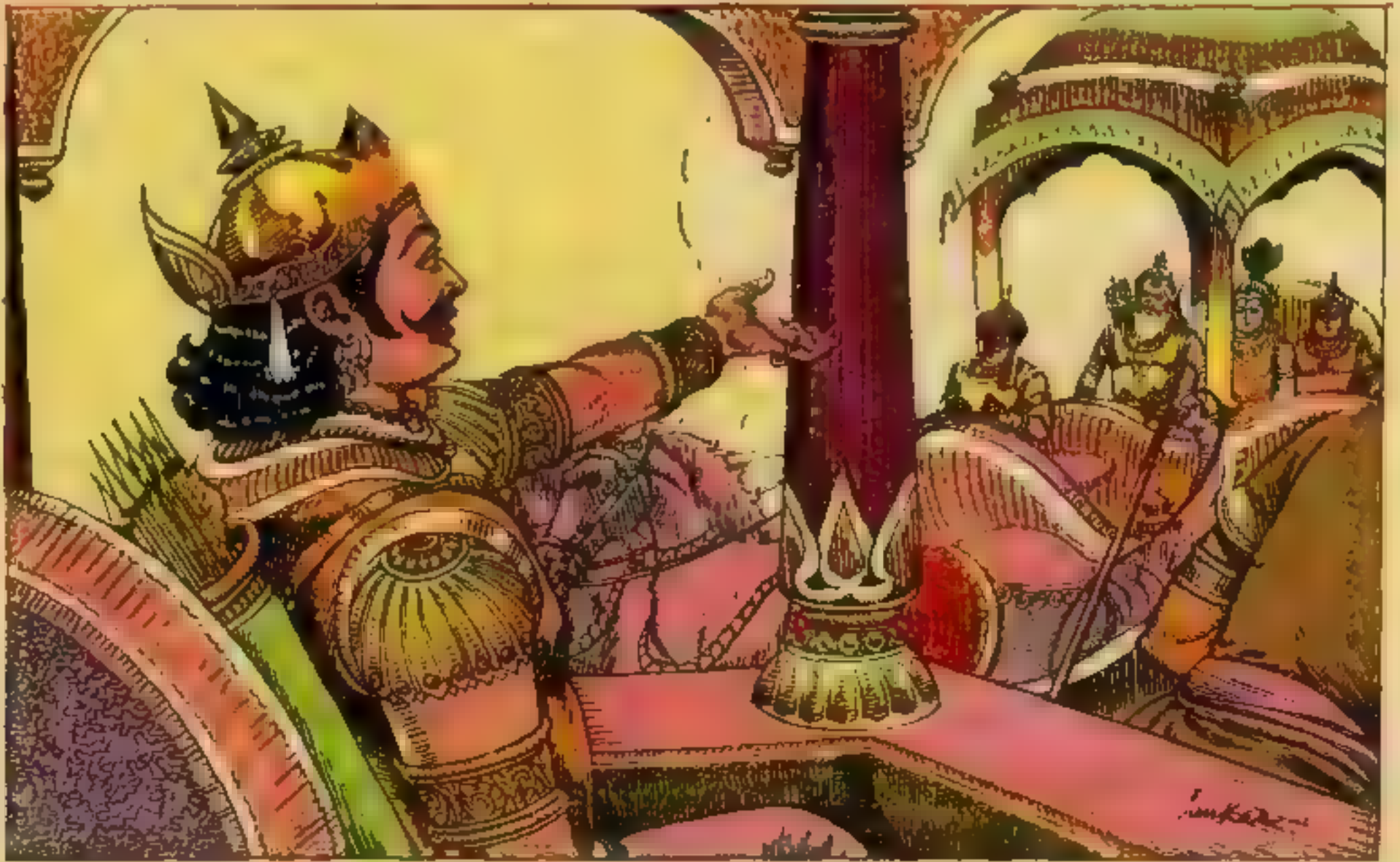
ఈసారి యాదవులు జరాసంధుడితో యుద్ధమంటే జంకలేదు. నిజానికి జరా

సంధుడి బలాలముందు తమ బలాలు
 ఎందుకూ పనికిరావు. కాని తమ వెంట
 కృష్ణుడున్నాడు. అదే వారి ధైర్యం.
 గరుత్మంతుడి జెండా గల రథంలో చక్రం
 మొదలుగా గల ఆయుధాలు పెట్టుకుని
 కృష్ణుడూ; నాగలి, రోకలి మొదలైన
 ఆయుధాలు వెంటబెట్టుకుని బలరాముడూ
 యుద్ధానికి వస్తుంటే చాలా కనులపండు
 పుగా కనిపించింది. వాళ్ళిద్దరూ ఉగ్ర
 సేనుడితో సహా తమ సేనకు ముందుండి
 నడుస్తూ, జరాసంధుడి సేనను సమీపం
 చారు. తన సేనకు ముందు నిలబడి
 ఉన్న జరాసంధుడు వాళ్ళను ఎదుర్కొని,
 కృష్ణుడి పక్కనే ఉన్న ఉగ్రసేనుడితో,
 "భోజవంశం వారు రాజ్యాలేలితే, యాద

వులు వారికి సేవచేస్తారు. అలాటి భోజ
 వంశంవల్లపట్టి కూడా నువు వంశ ప్రతిష్ఠ
 పొగొట్టుకున్నావు. నీకన్న మూర్ఖుడుం
 టాడా? ఈ కృష్ణుడు నీ కొడుకును చంపి
 రాజ్యం కాజేసి, ఉత్త సంహసనం మటుకు
 నీకిచ్చాడు. వాడు పెట్టే విండాకూడు
 తింటున్నావు. ఎందుకు? ఏళ్లు వచ్చాయి!
 నీదీ ఒక జన్మేనా? నిగ్గులేక ఈ భోగం
 ఎలా అనుభవిస్తున్నావు? కృష్ణుడికి నువు
 బంటువు తప్ప రాజువు కావు." అన్నాడు
 కోపంగా.

కృష్ణుడిది విని మండిపడి, "గౌరవ
 నియుడైన ఉగ్రసేనుణ్ణి నిందించటంలోనే
 ఉన్నదా ఏమిటి నీ పొరుషం? ఏమైనా
 అనదలిస్తే నన్నే అను. నీకు నేనేగదా

అసలు విరోధిని? ఆ రోజు గోమంతం దగ్గర నాతో యుద్ధం చేసినవాడవే గదా! ఇంతలోనే ఆ సంగతి మరిచిపోయి, హస్తాస్పదంగా మాట్లాడకు. ఈసారైనా పారిపోకుండా నిలిచి యుద్ధం చెయ్యి. నా ప్రకాశం పూర్తిగా చూతువుగాని.” అని, జరాసంధుణ్ణి, సారథిని బాణాలతో కొట్టి, అతని విల్లు విరగగొట్టాడు.

ఉభయపక్షాల వీరుల మధ్యా తీవ్రంగా యుద్ధం సాగింది. ఈ యుద్ధంలో ఉగ్ర సేనుడు కూడా గొప్ప పరాక్రమం ప్రదర్శించాడు. ఒకసారి కృష్ణుడికి, రుక్మిణి ద్వంద్వ యుద్ధం జరిగింది. అందులో రుక్మిణి చిత్తుగా ఓడి తప్పుకు పోయాడు.

బలరాముడు చెలరేగి తన పక్షం వాళ్ళను మందను తోలిస్తూ తోలటం చూసి జరాసంధుడు అతన్ని ప్రతిఘటించాడు. ఇద్దరూ ఒకరి రథాలొకరు ధ్వంసం చేసుకుని, గదాయుద్ధానికి దిగారు. వాళ్ళ యుద్ధం చూడటానికి మిగిలినవాళ్ళంతా యుద్ధం మానేశారు. వాళ్ళిద్దరూ ఒకరి దెబ్బలు ఒకరు ఒడుపుగా తప్పించుకుంటూ, ఒకరినొకరు గదలతో మోదుకుంటూ, రక్తధారలు కార్చుతూ, భూమి దద్దరిల్లేలాగా, రెండు పెద్దపులుల మాదిరి యుద్ధం చేశారు. చివరకు ఎవరిని ఎవరూ చంపకుండానే ఆ గదా యుద్ధం ముగిసింది.

ఈ విధంగా కొన్ని రోజులపాటు యుద్ధం జరిగింది. జరాసంధుడు కోరిన విధంగా అతనికి విజయం లభించలేదు. అతని బలాలు రోజు రోజుకూ క్షీణిస్తున్నాయి. అతను ప్రాణం విసిగి, దైవం తనకు అనుకూలించటం లేదనుకుని, తన పక్షం వచ్చిన రాజులనూ, సేనలనూ వెంట బెట్టుకుని మగధకు తిరిగిపోయాడు.

కాని జరాసంధుడు అంతటితో వదలి లేదు. అదేవిధంగా అతను మధుర మీదికి పద్దెనిమిది సార్లు దండెత్తి వచ్చాడు. కృష్ణుణ్ణి చంపటం జరాసంధుడి వల్లా కాలేదు. జరాసంధుణ్ణి చంపటం కృష్ణుడి

వల్ల కాలేదు. కారణం, జరాసంధుడు మరొకరి చేతిలో చావవలసి ఉన్నాడు.

రోజులు నుఖంగా గడుస్తున్నాయి. బలరాముడికి తన చిన్ననాటి విషయాలన్నీ జ్ఞాపకం వచ్చి, ఒకసారి గోకులం చూడాలనిపించింది. కృష్ణుడితో చెబితే అతన్ని వెళ్ళిరమ్మన్నాడు; కాని తాను బయలుదేరలేదు. బలరాముడు అరణ్య ప్రాంతాలకు తగిన వేషం వేసుకుని వ్రేపల్లెకు వెళ్ళాడు. అతన్ని అంతదూరంలోనే చూసి గోపకులు పరమానందంతో ఎదురు వెళ్ళారు. బలరాముడు కొందరికి దణ్ణాలు పెట్టాడు, కొందరిచేత దణ్ణం పెట్టించుకున్నాడు. మరి కొందరిని కొగిలించుకున్నాడు. గోపిక లందరూ అతని చుట్టూ మూగితే వారందరినీ ప్రేమగా పలకరించాడు.

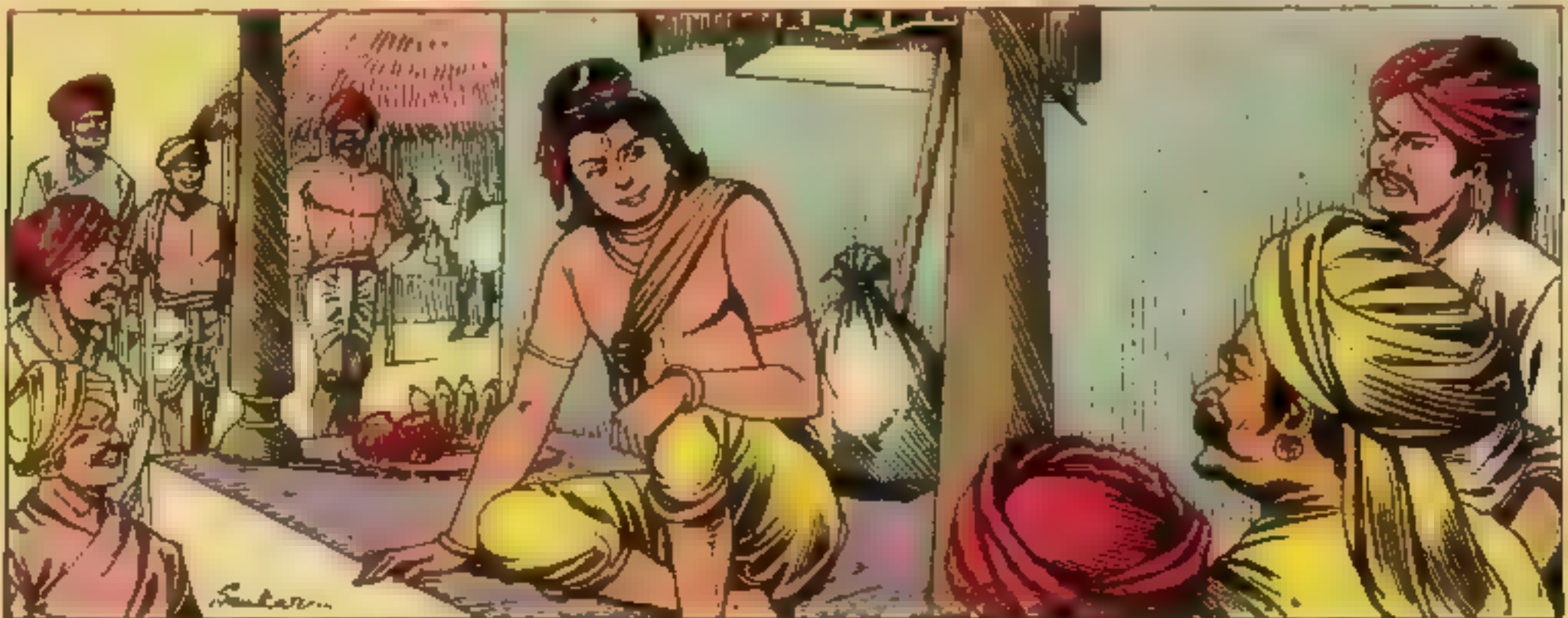
వృద్ధగోవులు అతన్ని తమ మధ్య కూర్చోబెట్టుకుని ఇష్టాగోష్ఠి జరిపారు.

"నాయనా, నువ్వు రావటం గొప్ప విశేషం. ఎటువంటి వాళ్ళకైనా జన్మ

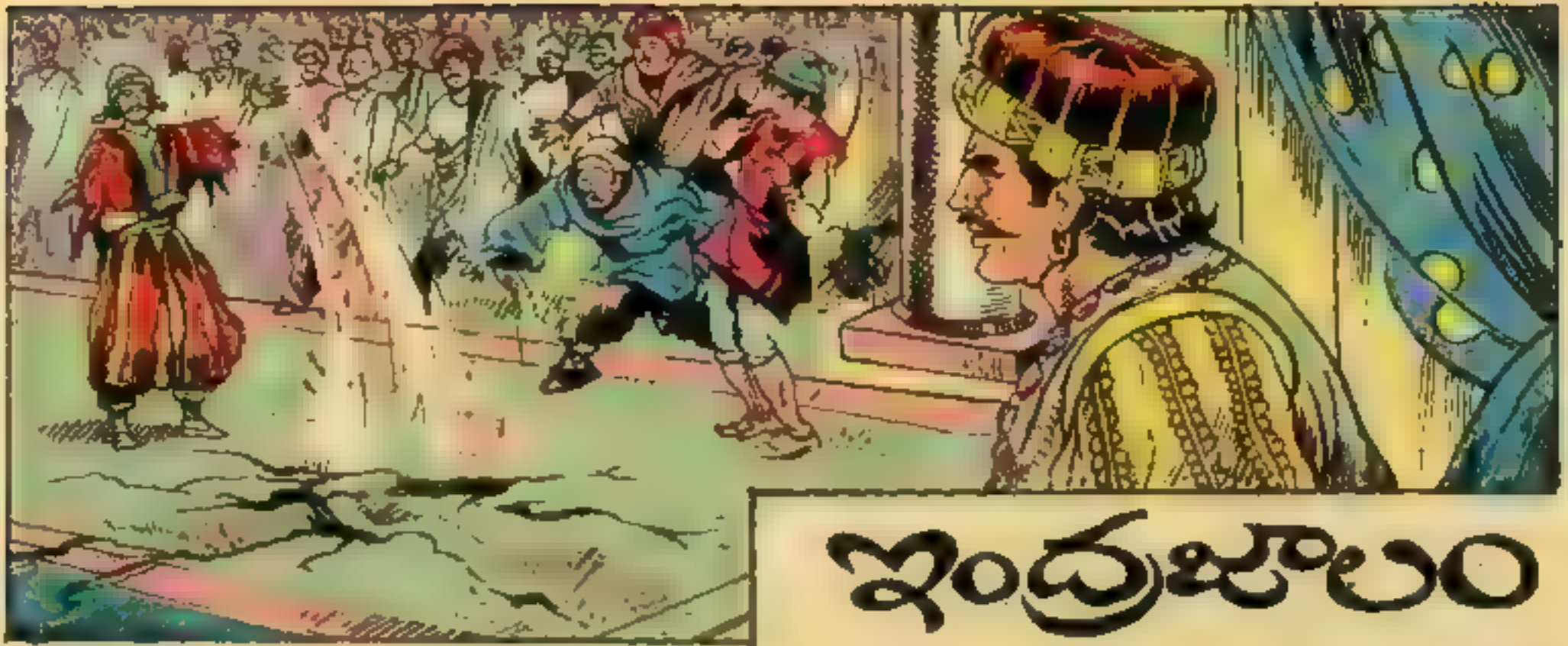
స్థలం మీద ప్రేమ పొదనటానికి ఏం నిదర్శనం కావాలి? మీ అన్న ధమ్ములు చాణూర ముష్టికులను చంపారు, కంనుణ్ణి హతమార్చారు, గోమంతం దగ్గర మహాసేనను జయించారు, సృగాలవాసుదేవుణ్ణి చంపారు, ఎంతో కీర్తి సంపాదించారు. అయినా నువ్వు గోవులను కాచినచోటు వెతుక్కుంటూ వచ్చావు!" అన్నారు గోపవృద్ధులు.

"మీరు పెంచబట్టేగదా మాకి ఖ్యాతి వచ్చింది? అయినా, మీవంటి బంధువులు కావాలంటే మటుకు అందరికీ దొరుకుతారా? నాకూ, నా తమ్ముడికి ఆ రాజభోగాల మీద మనసు పోదు. ఇక్కడ చిన్న తనంలో హాయిగా గడిపిన రోజులు మరుద్దామన్నా మరవలేం," అన్నాడు బలరాముడు.

ఈ మాటకు అందరూ సంతోషించి అతను తాగటానికి, తినటానికి ఉత్తమమైన పానీయాలూ, భక్ష్యాలూ పెట్టి ఎంతో ప్రేమతో అదరించారు.

ఇంద్రజాలం

చిత్రసేనుడనే ఒక రాజ భార్యకు వినోదం లంటే యిష్టం. అందునా, ఇంద్రజాల మంటే చాలా మక్కువ. ఒకసారి రాజు, భార్యకోరికపై, అందరికంటే గొప్ప ఇంద్ర జాల ప్రదర్శన యిచ్చిన వాడికి లక్ష వరహా లిచ్చి సత్కరించగలనని ప్రకటించాడు.

ఆ ప్రకటన విని ఎందరో ఇంద్రజాలి కులు, రాజధానికి వచ్చిచేరారు. ప్రదర్శన చూడడానికి రాజు, పెద్ద మందిరం ఏర్పాటు చేయించాడు.

వచ్చిన ఇంద్రజాలికులు అద్భుతమైన ప్రదర్శనలు చేశారు. ఒకడు గాలిలో నడి చాడు. ఇంకొకడు మనుమలను కోతులుగా మార్చి, వాటి చేత మాట్లాడించాడు. మరొకడు ప్రదర్శనా మందిరంలో భూకంపం తెప్పించాడు. ఇలా ఒకటే మిటి? న భూతో న భవిష్యతి. అనేటటు వంటి ప్రదర్శన లెన్నో జరిగాయి.

ప్రదర్శనలైపోయాక రాజుకు, వారిలో అందరికంటే గొప్ప ప్రదర్శన యిచ్చిన వారెవరో తెలుసుకోవడం కష్టమయింది. ఆయన మందిరంలోని సభికుల వంక చూసి, "మీలో ఉత్తమ ఇంద్రజాలికుడిని ఎన్నిక చేసినవాడికి, పదివేలవరహాలు కానుకగా యిస్తాను," అన్నాడు.

ఆ వెనువెంటనే సభికుల్లో కలకలం బయల్దేరింది. ప్రతి ఒక్కడూ ముందుకు వచ్చి, ఏదో ఒక ఇంద్రజాలికుడి పేరు చెప్పసాగాడు. వాళ్ళను అదుపు చేయడమే కష్టమైపోయింది.

ఆ సమయంలో జాలానందుడనే ఇంద్రజాలికుడు, తన ఇంద్రజాల ప్రభా వంతో సభికుల్ని సమ్మోహితుల్ని చేసి, అదుపులో పెట్టి, రాజు వంక తిరిగి, "ప్రభూ, మా గొప్పతనాన్ని సభికులు నిర్ణయించలేరు. నిర్ణయించగల తమరే

నందిగ్గంలో పడ్డారు. కాబట్టి, యిప్పుడేకే
ఒక్క ఉపాయం మిగిలింది!" అన్నాడు.

"ఏమిటో చెప్పు!" అన్నాడు చిత్ర
సేనుడు కుతూహలంగా.

"మా ఇంద్రజాల విద్య గొప్పతనాన్ని,
మా ఇంద్రజాలికులే అంచనా చేయగలరు.
మాలో నిష్పక్షపాత బుద్ధి ఎక్కువ. కాబట్టి
మేమందరం, మేము మెచ్చిన ఇంద్ర
జాలికుడి పేరు ఒక చీటి మీద రాసి
మిగిస్తాం. ఎక్కువ మంది ఎవరి పేరు
రాస్తే, అతడే ఉత్తమ ఇంద్రజాలికుడవు
తాడు," అన్నాడు జాలానందుడు.

చిత్ర సేనుడు దీనికి అంగీకరించాడు.
కొద్ది సేపటిలో ఇంద్రజాలికులందరూ

రాజుకు వీటి లిచ్చారు. చదివి చూడగా
అన్ని చీటిలలో జాలానందుడి పేరున్నది.

ఇది విని ఒక ఇంద్రజాలికుడు
ముందుకు వచ్చి, "ప్రభూ, ఇందులో
ఏదో మోసమున్నది. నేను జాలానందుడి
పేరు రాసిన మాట నిజం. కానీ నా అభి
ప్రాయంలో, అతడికంటే నేనే గొప్ప
వాణ్ణి," అన్నాడు.

"అలాంటప్పుడు, నీ పేరు రాయక,
జాలానందుడి పేరెందుకు రాకావు?"
అని ప్రశ్నించాడు చిత్ర సేనుడు.

"ప్రభూ, జాలానందుడు మోసం
చేశాడు. మమ్మల్నందర్ని ఇంద్రజాల
ప్రభావానికి గురిచేశాడు. న్యాయనిర్ణయా
నికి ఇంద్రజాలవిద్యను ప్రయోగించడం,
నియమవిరుద్ధం!" అన్నాడు ఇంద్ర
జాలికుడు.

మిగతా ఇంద్రజాలికులు కూడా, ఆ
విషయాన్ని ధృవపరిచారు. జాలానందుడు
వెంటనే, రాజుతో, "ప్రభూ, న్యాయ
నిర్ణయానికి ఇంద్రజాలవిద్యను ప్రయో
గించడం, నియమవిరుద్ధం అన్నమాట
నిజం. అయితే, ఎందరినో నమ్మోహితుల్ని
చేయగల ఇంద్రజాలికుల్ని, నమ్మోహితు
లను చేయడం సాధ్యమా అని, చాలా
మందికి నందేహముంటుంది. అసందేహం
తీర్చడం కోసం, నేను చేసిన అఖరు

ప్రదర్శన యిదితప్పితే—న్యాయనిర్ణయం మాత్రం కాదు. న్యాయనిర్ణయం ప్రభువులకే వదిలిపెడుతున్నాను." అన్నాడు.

రాజు చిరునవ్వునవ్వి. "ఇంద్రజాలి కులపైనే, తన ఇంద్రజాలవిద్యాప్రభావాన్ని చూపగలిగిన జాలానందుడే ఉత్తమ ఇంద్రజాలికుడు!" అని ప్రకటించాడు.

ఇందుకు మిగిలిన ఇంద్రజాలికులు కూడా, అంగీకరించక తప్పలేదు.

అప్పుడు చిత్రసేనుడు, జాలానందుడికి లక్షవరహాలు బహుమతిగా యిచ్చి, "నీ ప్రదర్శన అద్భుతం. నీకు తెలిసి, నీకంటే గొప్ప ఇంద్రజాలికులున్నారా?" అని అడిగాడు.

"లేకేం, ప్రభూ! నా భార్య వున్నది. అమె అందం ఇంద్రజాలంలా నా మీద పని చేసి, నన్నామెకు దాసుణ్ణి చేసింది. అమె కోసమే, నేనీ ఇంద్రజాల విద్య నేర్చుకున్నాను." అన్నాడు జాలానందుడు.

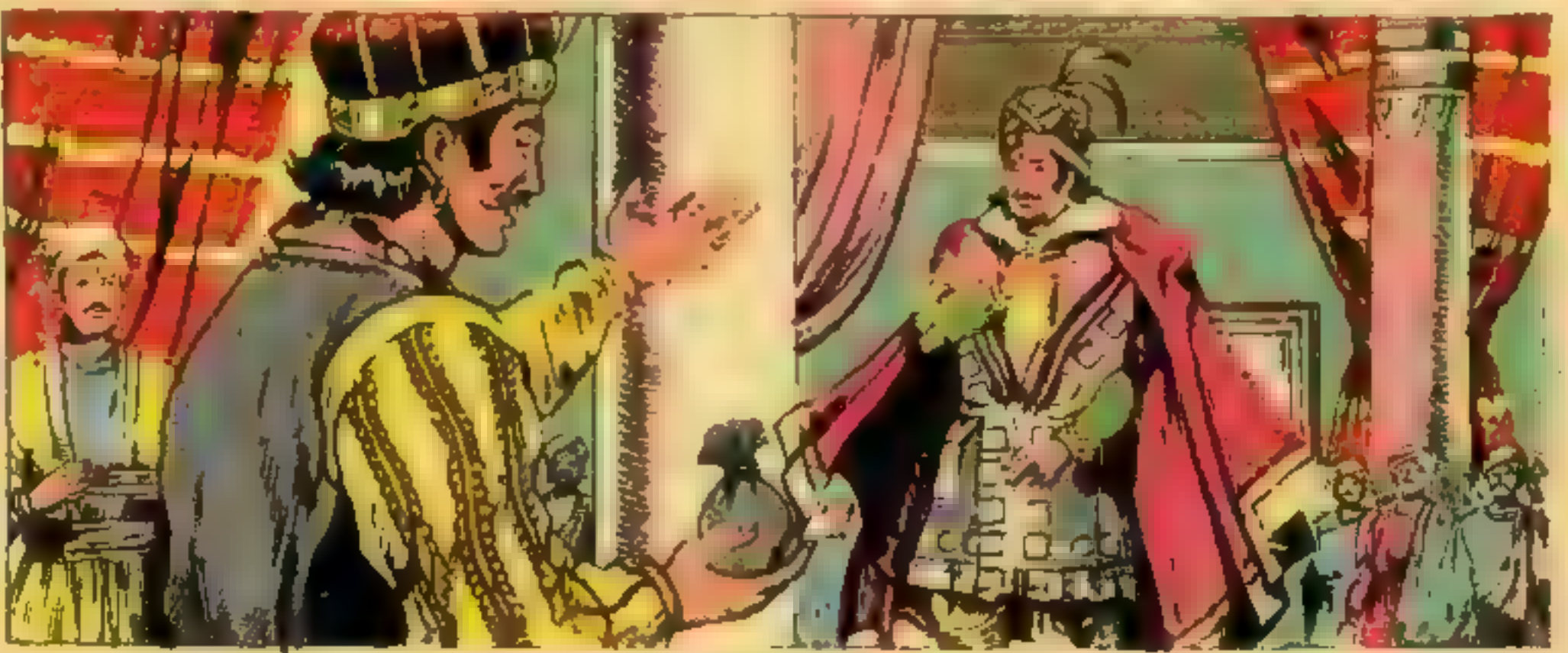
చిత్రసేనుడికి సమాధానం నచ్చలేదు. "నీ ఇంద్రజాలం కాక్కాలికమైన భ్రమ.

నీ భార్య అందం భ్రమ కాదు గదా! అది ఇంద్రజాలమేలా అవుతుంది?" అన్నాడు.

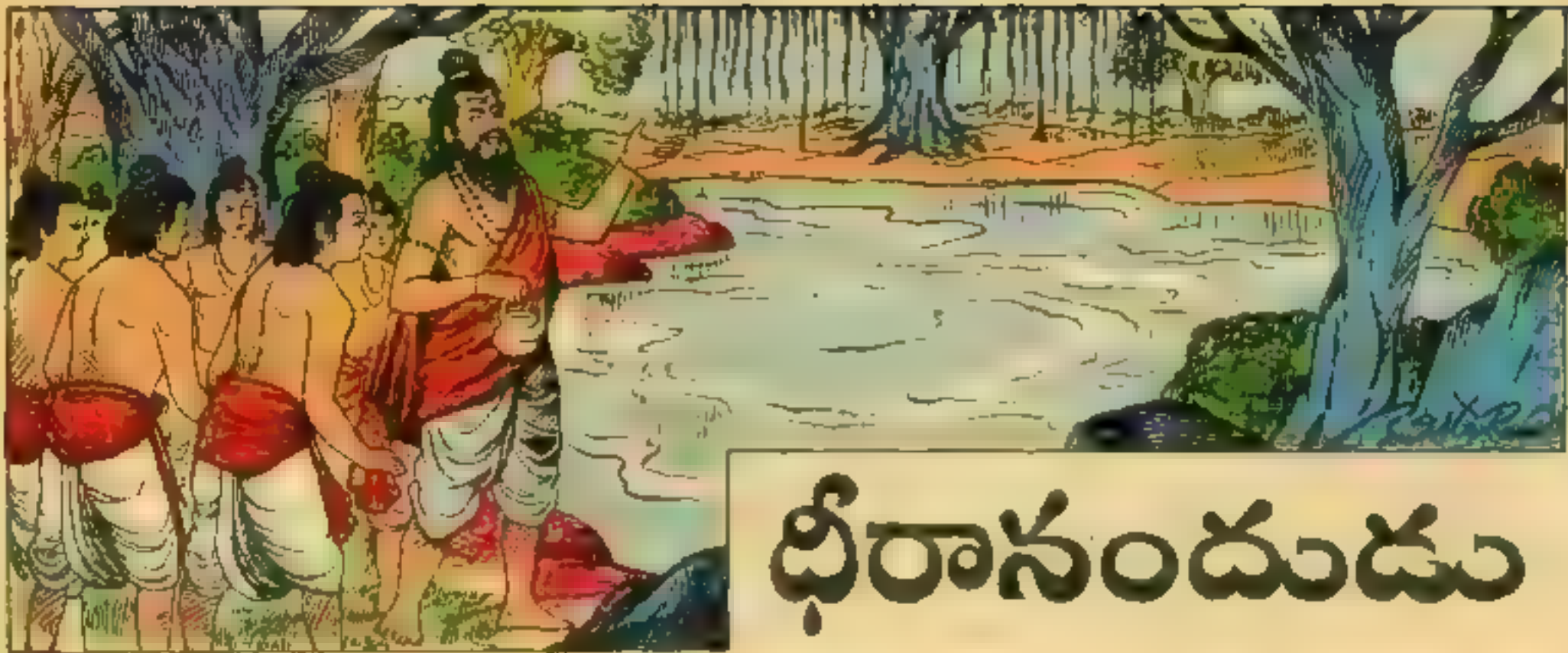
జాలానందుడు వెంటనే, "ఇంద్రజాల భ్రమ కొద్దిగంటలుంటు. సౌందర్యభ్రమ కొన్ని సంవత్సరాలుంటుంది. ప్రభూ! ఈ ప్రపంచంలో ఏది కాశ్యతం? అంతా భగవంతుడి ఇంద్రజాలమే కదా! నా భార్య అందం పది సంవత్సరాల తర్వాత మాయమయ్యేదే కదా!" అన్నాడు.

రాజు, జాలానందుడికి మరొక లక్ష వరహాలు కానుకగా యిచ్చి, "నేను కూడా నా భార్య సౌందర్యపుటారాధనలో పడి, ప్రజాక్షమాన్ని విస్మరించి విలాసాలలో మునిగి తేలుతున్నాను. నీ మాటలు నా భ్రమను తొలగించాయి. అందుకే యీ కానుక," అన్నాడు.

జాలానందుడు తృప్తిపడి, అక్కడి నుంచి వెళ్ళిపోయాడు. అతడి ఇంద్రజాలం రాజును ప్రజాక్షమానికి అంకితం చేసిందని, ప్రజల్లో అతడికి మరింత పేరు వచ్చింది.

భీరానందుడు

పూర్వం దండకారణ్యంలో యోగానందు డనే మహాసిద్ధుడు గోదావరీ తీరాన ఆశ్రమం కల్పించుకుని ఉంటూ ఉండే వాడు. యోగవిద్యలో ఆయనవద్ద శిక్షణ పొందటానికని అన్ని కులాలవాళ్ళూ వచ్చి ఆయనకు శుశ్రూష చేస్తూండేవారు. ఒక సంవత్సరంపాటు పరీక్షించినమీదట వారు తనవద్ద యోగవిద్య నేర్చుకోవటానికి అర్హులని తోచినట్టయితే శిష్యులుగా చేర్చు కునేవాడు. లేనట్టయితే ఇంటికి పంపిస్తూండేవాడు.

యోగానందుడు అవ్యధప్రాయా తన ఆశ్రమం వదిలి అరణ్యంలో ఇతర ప్రాంతాలకు తన శిష్యులతోసహా వెళుతూ ఉండేవాడు. అక్కడ ఆయన శిష్యులు ఎన్నో కొత్త విషయాలు నేర్చుకుంటూ ఉండేవారు; అనేక స్థలదేవతలను పరిచయం చేసుకునేవారు. అనేక రకాల

బ్రహ్మరాక్షసులను లొంగదీయటం అభ్య సించేవారు.

ఒక ఏడు యోగానందుడివద్ద శిష్యత్వం చెయ్యటానికి ధీరసింహు డనే క్షత్రియ కుమారుడు వచ్చాడు. ఇతను చిన్న వాడైనా అనేక యుద్ధాలలో ఆరితేరినవాడు. అతనికి భయమనేది ఎలా ఉంటుందో తెలియదు. అందరిలాగే అతను కూడా ఒక ఏడాది పరీక్షింపబడ ఉన్నాడు. ఏడాది పూర్తి కావచ్చింది.

ఆ సమయంలో యోగానందుడు తన శిష్యులతోసహా బయలుదేరి ఒక సరస్సు వద్దకు వెళ్ళి చేరాడు. సరస్సు ఒడ్డున చిన్న పర్వతాల వేళారు.

ఈ పర్వతాలకు కొంత దూరంలో ఒక బ్రహ్మాండమైన మురిచెట్టున్నది. అది దాదాపు ఒక వంద ఎకరాలు ఆక్రమించి ఉన్నది.

సరస్సువద్దకు చేరిన రాత్రి యోగా నందుడు తన శిష్యులతో, "ఈ మర్రి చెట్టు బహుపురాతనమైనది. దీనికింద త్రేతాయుగం నాటి పికాచాలు కూడా ఉన్నాయి. వాటి సంగతి తరవాత నింపాదిగా చెబుతాను. ఈ రాత్రికి మటుకు మీలో ఎవరు కూడా ఆ మర్రిచెట్టు చాయలకు వెళ్ళవద్దు. గుర్తుంచుకోండి. ఇది నా ఆజ్ఞ!" అన్నాడు.

■ రాత్రి అందరూ భోజనాలు చేసి పడుకుని నిద్రపోయారు. అందరితోబాటు ధీరసింహుడు కూడా నిద్రపోయాడు. కాని ఒక రాత్రివేళ అతనికి మెలకువ వచ్చేసి, తిరిగి ఎంత ప్రయత్నించినా నిద్రపట్టలేదు. అతను అశ్రమం బయటికి వచ్చి దూరాన ఉన్న పికాచాల మర్రిని చూశాడు.

ఎన్నడూ భయం ఎరగనివాడు కావటం చేత అతను ఆ చెట్టుకిందికి వెళ్ళదలుచుకుని బయలుదేరాడు. మర్నాడు గురువుగారు చెప్పిలోపుగానే ఆ చెట్టు గురించి కొన్ని విషయాలైనా స్వయంగా తెలుసుకోవాలని అతనికి అప్పుకోరాని కోరిక పుట్టింది.

అతను మర్రిచెట్టును సమీపించి దానికిండుగా, ఊడల మధ్యగా నడవసాగాడు. అతను కొంతదూరం వెళ్ళేసరికల్లా ఒక ఊడ నుంచి దిగుతూ ఒక తెల్లని ఆకారం

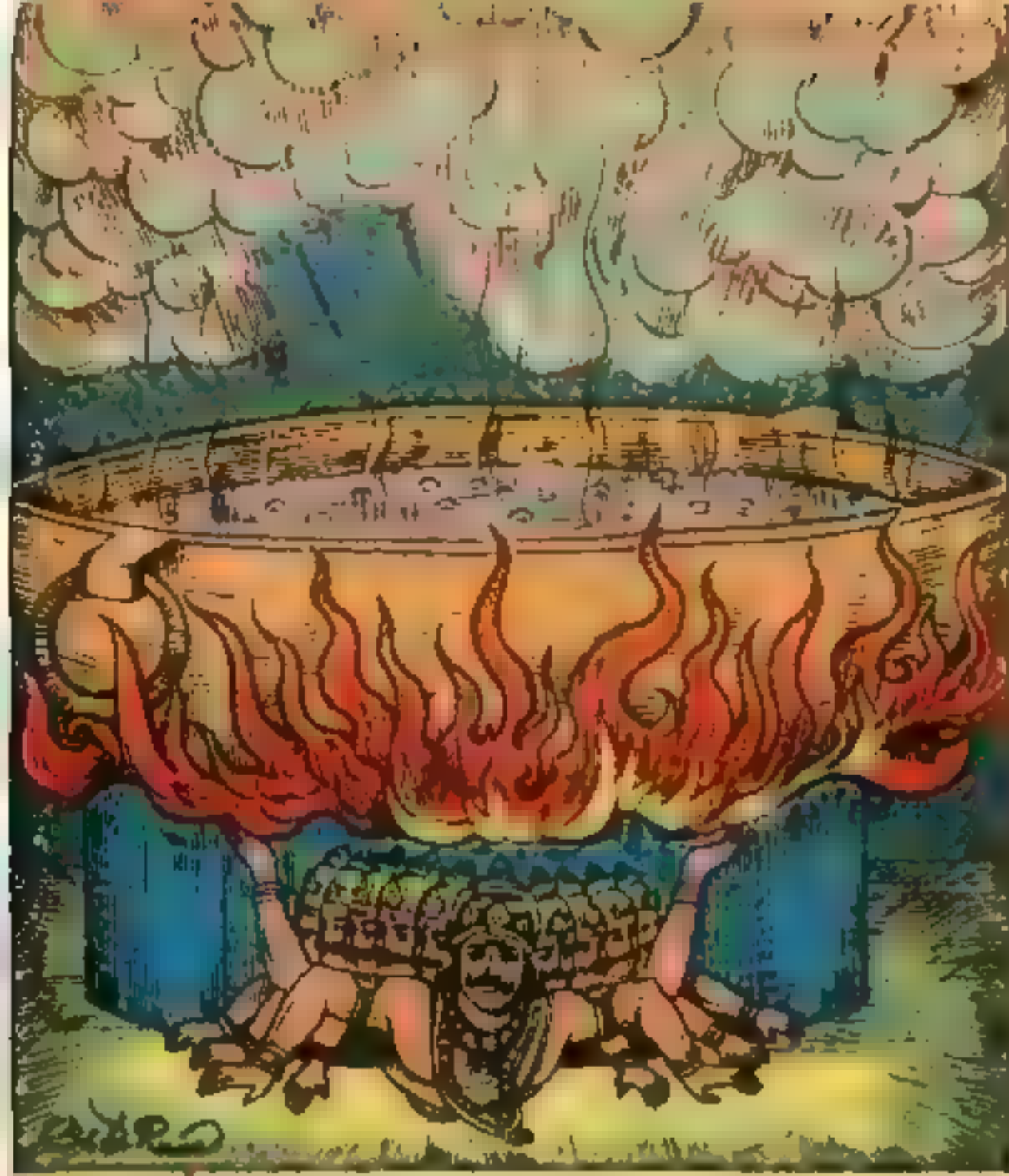
కనిపించింది. అది నేలకు దిగి నిలబడగానే ధీరసింహుడు గంభీరంగా, "ఎవరు నువ్వు?" అని ప్రశ్నించాడు.

"నా పేరు అనుకంపనుడు. ఈ అరణ్యంలో రాముడి భార్య సీత ఉన్నదని రావణుడికి చెప్పినవాణ్ణి నేనే!" అన్నాడు ఊడ దిగినవాడు.

ధీరసింహుడు చలించలేదు. "నువ్వు ఇంకా ఇక్కడే ఉంటున్నావా?" అని అతను అనుకంపనుణ్ణి అడిగాడు.

"ఎక్కువగా సరకంలో ఉంటాంటాను. వాళ్ళు రానిచ్చినప్పుడు ఈ చెట్టు మీదికి వస్తూంటాను." అన్నాడు అనుకంపనుడు, మెల్లిగా దగ్గిరికి జరుగుతూ.

"ఓహో, నరకంలో మీ వాళ్లంతా ఎలా ఉన్నారు?" అన్నాడు ధీరసింహుడు. ఎంతో దైర్యంగా, వున్నచోటనే నిలబడి. అనుకంపనుడు తనను మెల్లిగా సమీపిస్తూ ఉండటం అతను గమనిస్తూనే ఉన్నాడు.

"ఎలా ఉన్నారని చెప్పను! నరక బాటలలో మగ్గి నానా సతమతమూ అవుతున్నారు," అన్నాడు అనుకంపనుడు.

"నరకబాధకు అందరికన్న ఎవరు బాగా తట్టుకుంటున్నారు!" అన్నాడు ధీరసింహుడు.

"అందరికన్న రావణుడు మెరుగు," అన్నాడు అనుకంపనుడు.

"రావణుడికి ఏమి శిక్ష విధించారే?" అన్నాడు ధీరసింహుడు.

"నూనెబాండిలను కాచమన్నారు!"

"అదేమంత కష్టమైన పనికాదే?"

"నూనెబాండిల కింద కాలుతున్నది రావణుడే!"

"అలా చెప్పు! అది నిజంగా బాధే. అయితే, నరకబాధను బొత్తిగా భరించ లేకుండా ఉన్నవాడెవడు?" అని ధీర సింహుడు అడిగాడు. అనుకంపనుడు కొంచెంకొంచెమే తనకు దగ్గిరిగా జరుగు తూండటం అతను గమనిస్తూనే ఉన్నాడు. కాని, అతడు భయం తనబరచలేదు.

"కుంభకర్ణుడు నరకబాధ ఏమాత్రమూ భరించలేక రాత్రింబగళ్ళు ఒకే తిరుస రంకెలు పెట్టి, మిగిలినవాళ్ళకి నిద్ర లేకుండా చేస్తున్నాడు," అన్నాడు అనుకంపనుడు.

"కుంభకర్ణుడికి ఏమి శిక్ష ఇచ్చారే?" అన్నాడు ధీరసింహుడు.

"చీలమండలదాకా నిప్పపెట్టారు," అన్నాడు అనుకంపనుడు.

"అబాధకే రంకెలు పెడుతున్నాడా?" అన్నాడు ధీరసింహుడు ఆశ్చర్యంగా.

"నిప్పలో కుంభకర్ణుడు తలకిందులుగా వేళ్ళాడు తున్నాడు," అన్నాడు అను కంపనుడు.

"అలా చెప్పు! అది నిజంగా నాదే. అయితే కుంభకర్ణుడు పెట్టే రంకెలు ఎలా ఉంటాయో నాకు వినిపించగలవా?" అని ధీరసింహుడు అడిగాడు.

"ఓ, వినిపిస్తాను!" అంటూ అనుకం వసుడు గూబలు అదిరేటట్టుగా భయంకర మైన రంకె పెట్టాడు. ధీరసింహుడు చెవులు గట్టిగా మూసుకోవలసి వచ్చింది.

"ఇంతేనా? గొర్రె అరిచినంత కూడా లేదే! కుంభకర్ణుడి రంకె నీకు సాధ్యం కాదేమో?" అన్నాడు ధీరసింహుడు.

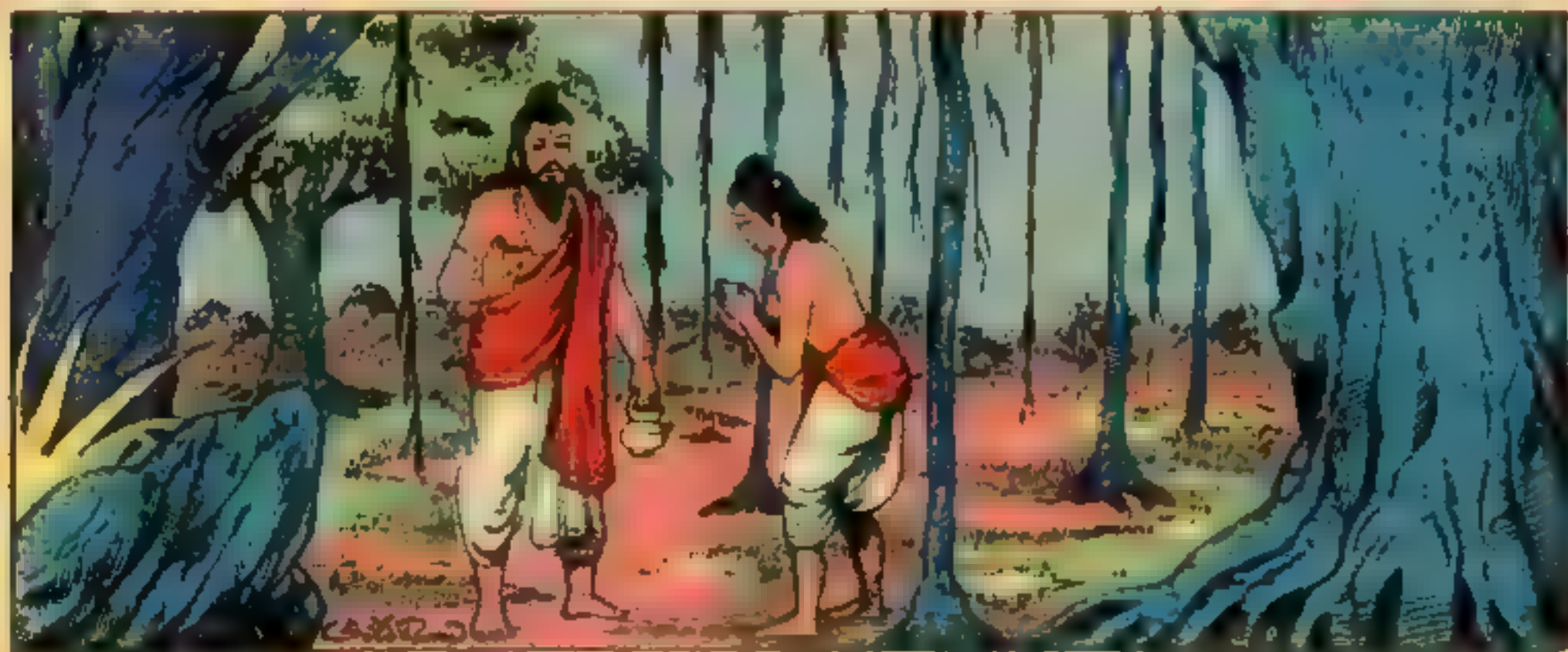
"ఈసారి విను!" అంటూ అనుకం వసుడు భూమి దద్దరిల్లేటట్టు మరొక రంకె పెట్టాడు. ధీరసింహుడు చెవులు రెండూ గట్టిగా మూసుకున్నప్పటికీ అతని తల దిమ్మెక్కిపోయింది.

"ఇంతేనా? గట్టిగా గుర్రం సకేలించి నట్టు కూడా లేదు. కుంభకర్ణుడు ఇంత కన్న పెద్ద రంకెలే పెట్టి ఉంటాడు. వాటిని నువ్వు చూపించలేకుండా ఉన్నావు!" అన్నాడతను.

"ఈసారి విను!" అంటూ అనుకం వసుడు ఈసారి కాగా పిల్చి బ్రహ్మాండ మైన పెడబొబ్బ పెట్టాడు. ధీరసింహుడు చెవులు ఎంత గట్టిగా మూసుకున్నా ప్రయోజనం లేకపోయింది. అతనా పెడ బొబ్బకు స్పృహ తప్పి పడిపోయాడు.

అదే సమయమనుకుని అతన్ని మింగ తానికి అనుకం వసుడు ముందుకు వచ్చాడు. ఈ లోపుగా అనుకం వసుడు పెట్టిన పెడబొబ్బలు విని యోగానందుడు మేలుకుని, అశ్రమం నుంచి వచ్చి, తన కమండలంలోని జలాన్ని అనుకం వసుడిపై చల్లాడు. అనుకం వసుడు అ దెబ్బతో భూమిలో దూరిపోతాళానికి పారిపోయాడు.

తరవాత యోగానందుడు ధీర సింహుణ్ణి లేపి, తన అశ్రమానికి తీసుకు పోయి జరిగినదంతా విని, "నాయనా, నా అబ్బ మీరినప్పటికీ నీ ధైర్యానికి మెచ్చాను. నేటినుండి నీవు ధీరానందుడని పేరు పెట్టుకుని నా శిష్యుడివి కా!" అని అతనికి యోగం ఉపదేశించాడు.

కీచి - విమర్శకుడు

కొమరగిరి రాజుగారి అస్థానంలో, రామ శర్మ అనే కవి వుండేవాడు. ఆయనకు సాహిత్య విమర్శకులంటే, చాలా చురుకైన భావం వుండేది. పాఠకుడు కావ్యాన్ని చదివి అనందిస్తే చాలు. అంతేగాని, దాన్ని గురించిన విమర్శ, వ్యాఖ్యాన్నాల్లాంటివి కుద్ధదండగ, అంటూండే వాడాయన.

రాజుగారు మాత్రం కవులనూ, విమర్శకులైన వండితులనూ సమానంగా అదరించేవాడు. ఇది ఏమాత్రమూ నచ్చని రామశర్మ, ఒకనాడు నిండు సభలోనే, విమర్శకులపట్ల తనకున్న అభిప్రాయాన్ని వెల్లడించాడు.

ఒకనాడు రాజు, రామశర్మను పిలిపించి, "శర్మగారూ, మీరు గోవిందపురం వెళ్ళి, అక్కడి జమీందారు భుజంగపతిని కలుసుకుని, మీరా మధ్య రాసిన కావ్యం గురించి, ఆయన అభిప్రాయం ఏమిటో

తెలుసుకోండి. తర్వాత, ఆయన ఏమన్నదీ, నాకు చెప్పండి." అన్నాడు.

రామశర్మ, గోవిందపురం వెళ్ళి, జమీందారును కలుసుకుని, తన కావ్యం గురించి అభిప్రాయం అడిగాడు.

భుజంగపతి విచారంగా, "కవిగారూ, మీ కావ్యాన్ని నేనెకసారి చదివాను. అది చాలా ప్రౌఢకావ్యం. సరిగా అర్థంకాలేదు. దాని మీద ఏ వ్యాఖ్యానమో వచ్చివుంటే బావుండేది. అప్పుడు, నాబోటివాడికి సరిగా అర్థమయ్యేది." అన్నాడు.

రామశర్మ తిరిగివచ్చి, రాజుకు భుజంగపతి అన్నదేమిటో చెప్పాడు.

"అయితే, శర్మగారూ, మీరీసారి రంగ పట్నం వెళ్ళిరండి. అక్కడ వల్లభుడనే విద్వాంసుడున్నాడు. ఆయనను కలుసుకుని, మీ కావ్యం గురించి ఆయన అభిప్రాయం సేకరించండి," అన్నాడు రాజు.

రామశర్మ, వల్లభుడిని దర్శించి, తాను వచ్చినపని చెప్పాడు.

వల్లభుడు ఎంతో వినయంగా, "కవి పర్యా, తమ కావ్యం గొప్ప ఉత్తమ గ్రంథం. వస్తు శిల్ప నిర్మాణంలో, మీరు కనబరిచిన ప్రతిభ అమోఘం. అయితే, దానిలో కొన్ని నెరనులు లేకపోలేదు. దోషాలున్నా, అవి చంద్రునిలో మచ్చల్లాంటివే!" అంటూ వల్లభుడు, ఆ కావ్యం యొక్క సౌందర్యహేతువులతోపాటు, అవగుణాలను కూడా వివరించాడు.

తిరిగివచ్చిన రామశర్మ చెప్పినది విన్న రాజు, ఈసారి ఆయనను నగరంలోని శౌరికాస్త్రాని కలవమన్నాడు.

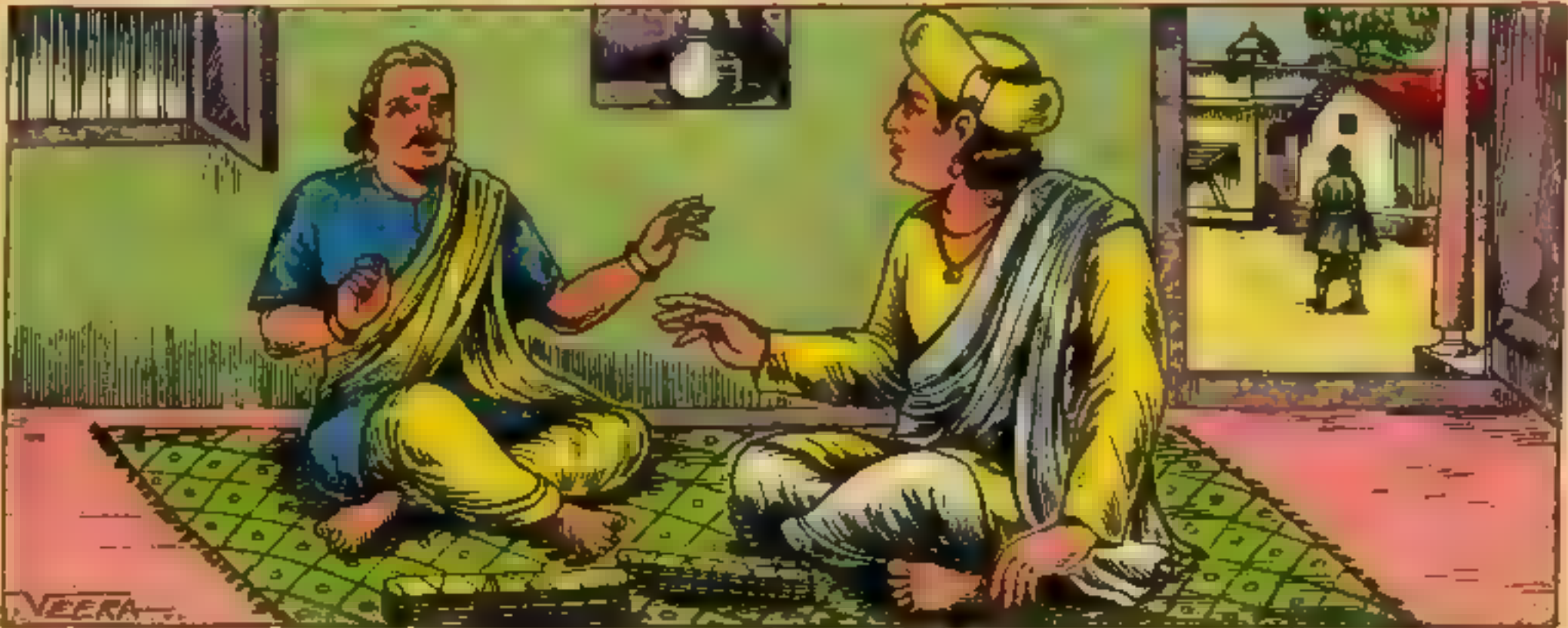
"శర్మగారూ, ముందుగా మీ కావ్యం మీద వల్లభుడి విమర్శ వినిపించి, దాని మీద శౌరికాస్త్రాగారి అభిప్రాయాన్ని కనుక్కోండి," అన్నాడు రాజు.

రామశర్మ, శౌరికాస్త్రాని చూడబోయాడు. ఆయన రామశర్మ చెప్పింది పూర్తిగా విని, "కవివరేణ్య! మీ కావ్యంమీద

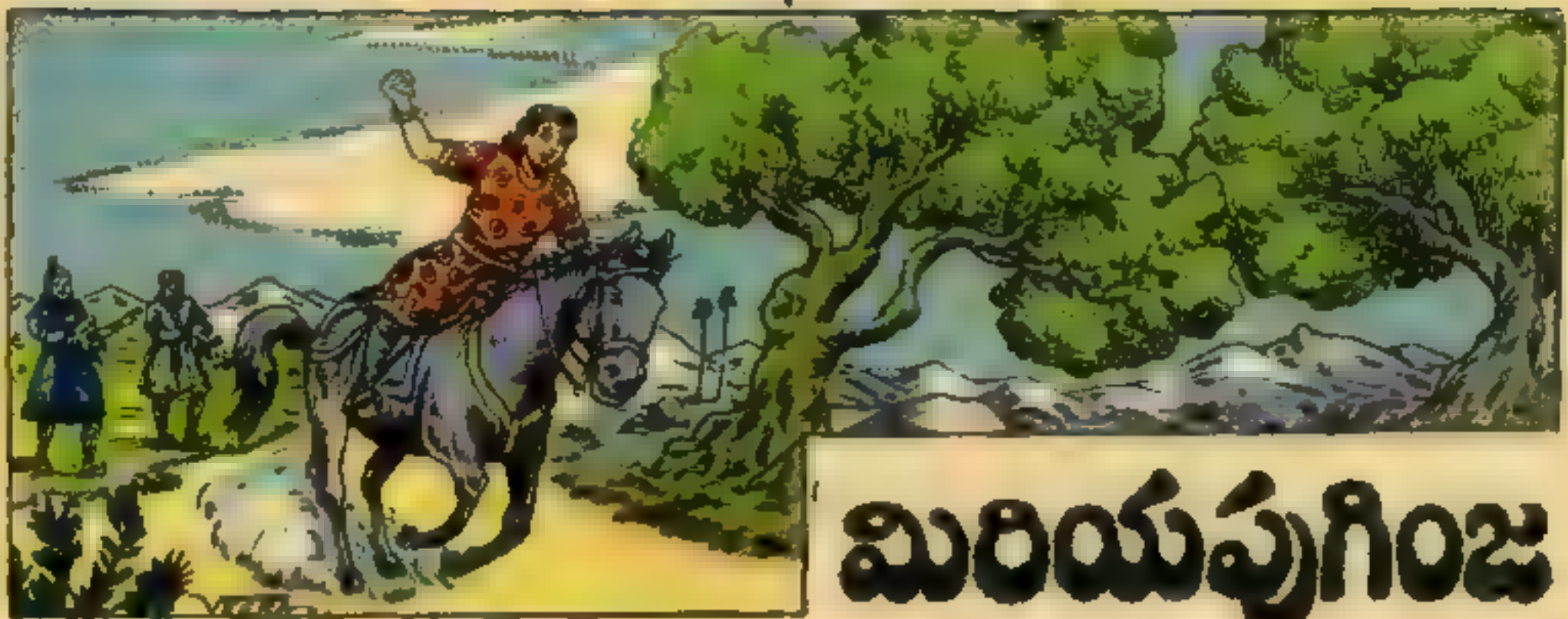
వల్లభుడు చేసిన విమర్శ అంతలోతైనదీ, ప్రతిభా పూర్వకమైనదీ కాదు!" అంటూ, ఆ విమర్శలోని లోపాలను, మహావండితుడైన శౌరికాస్త్రా అతి సున్నితంగా ఎత్తి చూపాడు.

రామశర్మ ఇల్లు చేరుకుని, తన యీ పర్యటనానుభవాలను సమీక్షించుకున్నాడు: విమర్శ అనేదే లేకుంటే, భుజంగపతిలాంటి సామాన్యులకు, తన కవిత్వం అర్థం కాదు. వల్లభుడి విమర్శ తాను విని వుండకపోతే, తన కావ్యంలోని లోటుపాట్లు, తనకు తెలిసేవికాదు. అందువల్ల, తాను ఇకముందు రాయబోయే కావ్యాల్లో, ఈ అవగుణాలు రాకుండా చూసుకునే అవకాశం పోయేది. శౌరికాస్త్రా ప్రతివిమర్శ వల్ల, వల్లభుడిలాంటి విమర్శకుల స్థాయి పెరిగేందుకు వీలుంటుంది— అని రామశర్మ గ్రహించాడు.

సాహిత్యం మీద విమర్శ అనవసరమనే దురభిప్రాయం, రామశర్మలో మరి లేదని తెలిసి, రాజు చాలా సంతోషించాడు.

మిరియపుగింజ

పూర్వం నానాజీ అనే రాజపుత్రబాలుడు ఉండేవాడు. అతని చిన్నతనంలోనే తండ్రి పోవటం చేత అతను తన పెత్తంద్రుల అంశన పెరిగాడు.

వాళ్ళు నానాజీకి రాజపుత్ర సంప్రదాయాలన్నీ నేర్పారు. అతను వసితనంలోనే గుర్రపు స్వారి, విలువిద్యా, అస్త్రవిద్యలూ చక్కగా నేర్చుకున్నాడు.

ఒక పొగరుతోడు గుర్రాన్ని ఎవరూ అదుపు చెయ్యలేకపోగా, నానాజీ దాన్ని అదుపులోకి తెచ్చి, మచ్చిక చేసి, దాన్ని ఎక్కి తిరగసాగాడు. తన పెత్తంద్రులు గుర్రాలెక్కి తిరిగేటప్పుడు నానాజీ వారి వెంట తాను కూడా తిరిగేవాడు. ఆ గుర్రం కూడా నానాజీని తప్ప మరెవరినీ ఎక్కనిచ్చేదికాదు.

ఒకనాడు ఒక వర్తకుడు రాజభవనానికి కాండ్లా నుంచి కొన్ని ఖడ్గాలు తెచ్చాడు.

నానాజీ ఆ కత్తులవద్ద కూర్చుని ఒక్కొక్క కత్తి నిడివి, పదునూ పరీక్షించి, ఏదీ సచ్చక. ఒక్కొక్కటే తీసి పక్కన పెడుతూ వచ్చాడు.

“ఈ అబ్బాయికి ఖడ్గాల నాణ్యం బాగా తెలుసులాగున్నదే!” అనుకుని వర్తకుడు మంచి ఖడ్గం ఒకటి తీసి నానాజీకి చూపించాడు.

ఆ కత్తిని చూడగానే నానాజీ కళ్ళు మెరిశాయి. “నా కిలాటి ఖడ్గమే కావాలి. ఇది ఉంటే నన్నెవరూ జయించలేరు!” అన్నాడతను ఉత్సాహంతో.

అతను ఆ ఖడ్గాన్ని తన పెత్తంద్రుల వద్దకు తీసుకుపోయి దాన్ని తనకు కొని పెట్టమని అడిగాడు.

“మేము బతికి ఉండగా నీకు ఖడ్గంతో ఏం పని, బాబూ?” అని ఒక పెత్తంద్రుడి అడిగాడు.

“ఈ ఖడ్గం మరీ పెద్దది. నువ్వు పట్టలేవు,” అన్నాడు మరొక పెత్తంద్రి.

“నేను పెరిగిపోతున్నాను. నాకున్న ఖడ్గం మరీ చిన్నదిగా ఉన్నది,” అన్నాడు నానాజీ.

“ఖడ్గం పొదుగుగా ఉండటం ముఖ్యం కాదురా! దాన్ని పట్టిన వాడి ధైర్యసాహసాలు ముఖ్యం. ఖడ్గం పొదుగు తక్కువైనప్పుడు, శత్రువు కేసి ఒక అడుగు ముందుకు పోయి పోరాడాలి,” అన్నారు నానాజీతో పెత్తంద్రులు.

నానాజీ నిరాశ చెంది, ఆ ఖడ్గాన్ని వర్తకుడికి తిరిగి అచ్చాడు.

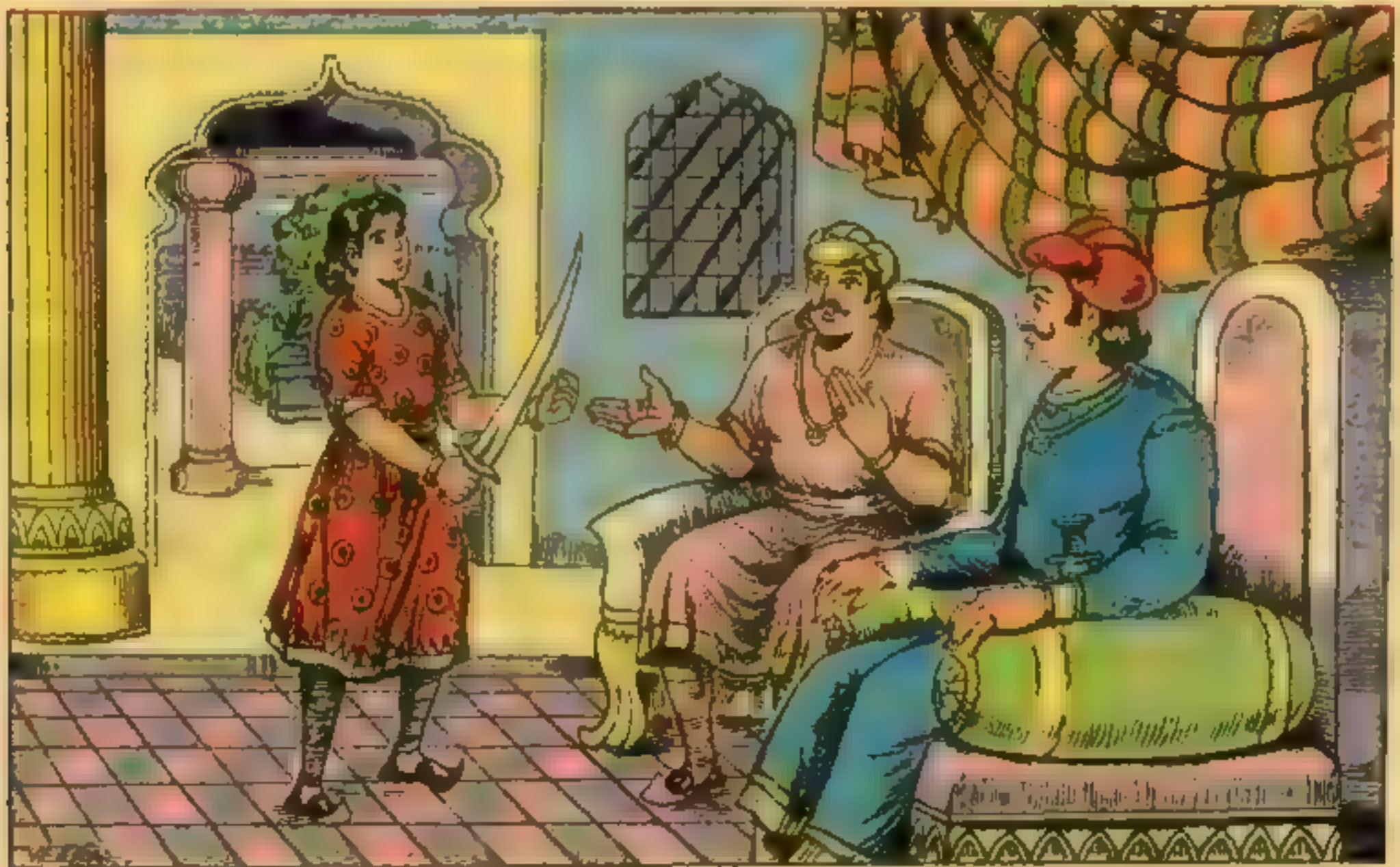
కొవ్వాళ్ళు గడిచాక కొందరు బంది పోటు దొంగలు గ్రామం మీద పడి, అవుల

మంద లన్నిటినీ తోలుకుపోయారు. అలాటిది జరిగినప్పుడు గ్రామస్థులు డప్పులు వాయింపటం రివాజు.

రాజభవనంలో ఉన్న నానాజీకి డప్పుల మోత వినిపించింది. ఆ మోత ఏమిటని అతను అడిగితే, దొంగలు పశువులను తోలుకు పోతున్నారని చెప్పారు.

నానాజీ తనలో, “కేటలో నేను ఉండి కూడా ఈ అన్యాయం జరగనిస్తానా? మా పెత్తంద్రులకు ఎంత అవమానం? మా అమ్మ నన్ను చూసి ఏగ్గుపడదా?” అనుకున్నాడు.

అతను వెంటనే తన గుర్రం ఎక్కి, ఖడ్గం ఝళిపిస్తూ, బందిపోటు దొంగల వెనకగా దొడు తీశాడు.

అరణ్యం లోపలగా అతను దొంగలను కలుసుకున్నాడు.

దొంగల నాయకుడు ఆ కుర్రవాణ్ణి చూసి నవ్వి, "బుద్ధవాడా, నీ కింకా మీసకట్టయినా రాలేదు గదా. మా నుంచి పశువులను ఎలా తిసుకుపోదా మను కుంటున్నావు?" అన్నాడు.

ఇది మాటలతో తేలే విషయం కాదను కువి నానాజీ తన గుర్రాన్ని దొంగల నాయకుడికి దగ్గరగా నడిపి, తన కత్తితో అకస్మాత్తుగానూ, బలంగానూ, దొంగల నాయకుడి తలకేసి కొట్టాడు.

దొంగ తల పక్కకు తిప్పటంతో నానాజీ కత్తి దెబ్బకు అతని ముక్కు, మూతి తెగిపోయాయి.

వాడు ఆవేశంతో, "చంపండి కుర్ర కుంకని! చుట్టుముట్టి పట్టుకుని, ముక్కలుగా సరకండి!" అని అరిచాడు.

ఈ అడావుడిలో గోవులమంద గ్రామం కేసి పరిగెత్తి పోయింది. నానాజీ కూడా, తాను అంతమంది దొంగలతో పోరాడ

లేనని గ్రహించి, గుర్రాన్ని వెనక్కు తిప్పి, దొడు తీయించాడు.

దొంగలు నానాజీ వెంట పడ్డారుగాని, నానాజీ గుర్రం అతి వేగంగా పరిగెత్తటం చేత గ్రామాన్ని చేరేలోగా అతన్ని అందుకో లేకపోయారు.

గ్రామంలో పశువులు పోయాయని విడుస్తున్న గ్రామస్థులు, అవి తిరిగి రావటం చూసి ఆశ్చర్యపోయారు. నానాజీని చూసి వారు పొందిన ఆనందం ఇంతా అంతా కాదు.

అంత చిన్నవాడు దొంగల ముఠా నుంచి పశువులను ఎలా రక్షించాడో ఎవరికీ అర్థం కాలేదు.

తరవాత నానాజీతో అతని పెత్తంద్రులు, "ఇప్పటి నుంచే నీకి దుడుకు దేనికీరా బాబూ? పెరిగి పెద్దవాడివైనాక ఎన్ని సాహస కార్యాలైనా చేద్దువు గాని!" అన్నారు.

"నేను చిన్నవాణ్ణి అయితే నేం? మిరియపుగింజను! మాటు జొన్న!" అన్నాడు నానాజీ.

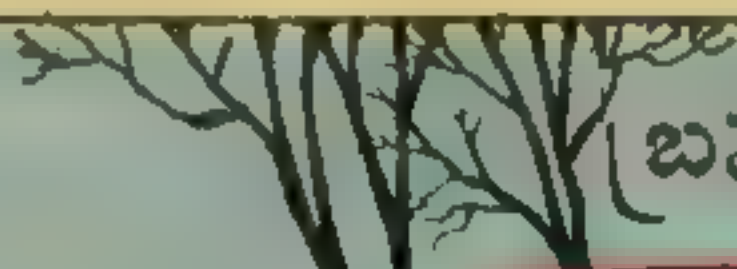

ప్రకృతి వింతలు:

ఎగిరే సస్యం జంతువు

విజంగానే ఎగరడానికి శక్తిగల సస్యం
జంతువు—గద్దెలం ఒక్కటే!

బహ్మండమైన గూడు!

అస్థిలియాకు చెందిన మార్లి జాతి
కోరి, గుడ్లు పెట్టడానికి 15 అడుగుల
అద్దకొంతగల పెద్ద గూడు
కట్టుకుంటుంది!

డాల్ఫిన్స్—షార్క్స్!

తిమింగిలం జాతికి చెందిన డాల్ఫిన్స్ పైకి కనిపించేటంత సాదు
జలచరం కాదు. తమను వేటాడడానికి వచ్చే షార్క్ (సొర) చేపను
ఇవి గుంపుగా కలిసి ఎదుర్కొని తరిమికొడతాయి. ఒక్కొక్కసారి
తమ ముక్కులతో పొడిచి, సొరచేపను హతమారుస్తాయి కూడా!

మీ పాపాయికి అందించండి సెరిలాక్ లాభం

తొలిసారిగా ఘన పదార్థాలను ఇస్తూ

4 నెలల బిబి మీ పాపాయికి పాప్ లాభం మన పదార్థాలు
కానీ సెరిలాక్ లాభాన్ని అందించండి
పోషకాహార లాభం : సెరిలాక్ ప్రతి పాకాడుకోసా మీ
పాపాయికి కావలసిన పోషక పదార్థాలు, క్రోమిన్లు,
కార్బోహైడ్రేట్లు, కొవ్వు పదార్థాలు, విటమిన్లు, ట్రికోలా ఉన్న
ఘనీభూత అన్నం ఎటు పోకర్న ఘనీభూత
దుదే లాభం : పాపాయికు సెరిలాక్ దుదే వ్యం
సేమయిం అదో లాభం : సెరిలాక్ ముందుగా వండినది
కానీరో పాపా, ముందర ఘనీభూత కానీనే పెచ్చరి నీటికా
బుడిచి వారు
ఎంపిక లాభం : ఎందుకంటేమీరు మీరు కదాం సెరిలాక్
ఘనీ.
మీ పాపాయికి దుదేమీకుంరో పోషకాహారాన్ని
అందించేందుకూ, కలహాదునేయటంకో నీటికూడకక
పోలేంచేందుకూ, కట్టా మీద నూనూనూ కట్టానూ
పోలేంచండి.

6 మాసాల నెల

4 మాసాల నెల

6 మాసాల నెల

ఉచితం
సెరిలాక్ బోర్డు 15 బుక్
వ్రాయండి. సెరిలాక్
పోస్ట్ బాక్స్ నెం 3
న్యూ ఢిల్లీ 110008

సెరిలాక్ రక్షణ: పోషకాహారంలో పరిపూర్ణం-ఎంతో రుచికరం

పోటో వ్యాఖ్యల పోటీ : : బహుమానం రూ. 50 లు

ఈ పోటోల వ్యాఖ్యలు 1988 డిసెంబర్ నెల పంచికలో ప్రకటింపబడును.

Pranlal K. Patel

D. N. Shirke

★ 'పై పోటోలకు సరియైన వ్యాఖ్యలు ఒక్కమాటలో గానీ, చిన్న వాక్యంలోగానీ కావాలి. (రెండు వ్యాఖ్యలకూ సంబంధం ఉండాలి.) ★ అక్టోబర్ నెల 15వ తేదీలోగా వ్యాఖ్యలు మాకు చేరాలి. ★ మాకు చేరిన వ్యాఖ్యలలో అత్యుత్తమంగా ఉన్న నెట్టుకు (రెండు వ్యాఖ్యలకు కలిపి) రూ. 50/-లు బహుమానం. ★ వ్యాఖ్యలు రెండూ పోస్టుకార్డుపైన రాసి, ఈ అడ్రసుకు పంపాలి. - శంకరుడు పోటో వ్యాఖ్యల పోటీ, మద్రాసు-26

జుగన్ము నెల పోటీ ఫలితాలు

మొదటి పోటో: ఎవరూ లేరు అండగా!

రెండవ పోటో: బ్రతుకే ఒక పండుగ !!

పంపికవాడి: రీమగర్బి రావ్కరరావు, ద్వారకాకనర్, విశాలకల్పం (ఆం. ప్ర)

బహుమతి మొత్తం రూ. 50/- నెలాఖరులోగా పంపబడుతుంది.

చందమామ

అందియాలో సంవత్సర చందా: రూ. 30-00

చందా పంపవలసిన చిరునామా:

డాబ్బిన్ ఏజెన్సీస్, చందమామ బిల్డింగ్స్, వడవళని, మద్రాసు-600 026.

ఇతర దేశాల చందా వివరాలకు రాయండి:

చందమామ పబ్లికేషన్స్, చందమామ బిల్డింగ్స్, వడవళని, మద్రాసు-600 026

Printed by B.V. REDDI at Prasad Process Private Ltd., 188 N.S.K. Salai, Madras 600 026 (India) and Published by B. VISHWANATHA REDDI on behalf of CHANDAMAMA PUBLICATIONS, Chandamama Buildings, Vadapalani, Madras 600 026 (India). Controlling Editor: NAGI REDDI.

The stories, articles and designs contained herein are exclusive property of the Publishers and copying or adapting them in any manner will be dealt with according to law.

కళ్యాణ ఘడియలు కంటికి సొంపు, క్వాలిటీ ఐస్ క్రీమ్స్ నోటికి ఇంపు
ఇంపు సొంపైన క్వాలిటీ వారి 'బటర్ స్కాచ్' మరియు 'రెయిన్ బో' క్రమ్స్

MA

క్వాలిటీ ఐస్ క్రీమ్స్

సి.వి.సి. ఫుడ్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్.

కూ

ఆఫీసు : హైదరాబాదు: 263287. విజయవాడ: 58351, ఏలూరమ్మగూడ: 69397, కాకినాడ: 8525,
గుంటూరు: 33588, ఒంగోలు: 3171, పెద్దూరు: 4519, తిరుపతి: 2501, రామంజి: 2199,
విజయవాడ: 21670, బీజాపూర్: 4921 P.P. తిరుపతి: 3170, ఏలూరమ్మగూడ: 22226. ఖమ్మం: 3096,

BOMBAY'S

Quality
ICE CREAM

PARRY

స్నేహితులారా,

జాతకుంట్రి స్పార్టిక్ విభాగ ప్రచారంతో మీరందరూ చేరవచ్చు. ఈ సందర్భాల్లో, వా కవాయితాకులు కాబితైల్, క్యారమిల్క్, ట్రైమి మరియు నేను మోగోవం ఒక అద్భుతమైన అలవి మీ స్నేహితులందరితోనూ అడదాని! తీసుకువచ్చాము. అంతేకాదు అందమైన మిక్ మార్క్తో కాడిది ఎలా అక్కర్యవరక వచ్చే కూడా మీము చెప్తాము. అంకా క్యారమిల్క్ మరియు ట్రైమి కలసి మీకు చెప్పే ఎన్నో విభాగ విషయాలు విన్నాయి. జాగ్రూరంబించండి, విభాగించండి.

గురిని మెరుగు పరచండి!

పెద్ద కెలకాగితం తీసుకోండి (లేదోతే 1 కేత మూన్ పేజర్) ఒక గురి గీయండి. (చిత్రం 1లో చూపించినట్లు) గురిలో 4 వృత్తాలు ఉంచండి. ఎక్కడో తీవ్రది, పెన్సిల్ తీసుకుని మొదటగా కేంద్రవృత్తం గీయండి. అది రబ్బరు అంటి అంక పైకోలో

ఉంచండి. ఈ వృత్తం కేంద్రంనుండి 2, 3 మరియు 4 వృత్తాలు గీయండి. వృత్తం 2కి 4 అంగుళాల వ్యాసార్థము, వృత్తము 3కి 6 అంగుళాల వ్యాసార్థము, వృత్తం 4కి 8 అంగుళాల వ్యాసార్థము ఉంచండి.

పెయింట్ లేక రంగుల పెన్సిల్స్ తో వృత్తాల రకరకాల రంగులు వేయండి. వాటి వృత్తానికి పొయింట్లు ఉంచండి. కేంద్ర వృత్తం = 20 వృత్తం 2 = 15, వృత్తం 3 = 10, వృత్తం 4 = 5. చిన్న రబ్బరు

అంకులు ఒకటి కాని ఎక్కువ కాని తీసుకోండి. జాగ్రూరం అంటి తయారు అయినట్లే ఈ గురిని గోడ అంటించండి. గోడకి 8 నుండి 10 అడుగుల దూరంగా నుంచండి. అంటి ఏ వృత్తంలో తగులుతుందో ఆ

SUPPAGE

పొయ్యిల్లు లలిస్తాయి. మీరు ఒక్కరే ఆడుకోవచ్చు. రెడవోతే స్నేహితులతోనూ ఆడుకోవచ్చు. ప్రతి ఆడుగాడు తన వంతులో లంచినది 3 పాళ్లు వివరపచ్చు. మొదటగా ఎవరికీ 100 పొయ్యిల్లు వస్తాయో వాడు ఆటలో వెగ్గివల్లు.

రోమాంచిత వినోదం

మనూరినా అనే బారబీయూడికి ప్రపంచంలో అందరికన్నా పొడవైన న మీసాలున్నాయి - 259 సెం.మీ. (ప్రపంచంలో పొడవైన న మనిషికన్నా పొడవైనది) అని తెంచడానికి అతనికి 13 సంవత్సరాలు పట్టింది!

వాన్నకి ఒక బుక్ మార్క్!

ఈ బొమ్మని ఒక కాగితంమీద గీయండి (చిత్రం 2) రంగులు వేయండి. దానిని దళవరి కాగితంమీద అందించి ఆకారం ప్రకారం కత్తిరించండి. మీ దగ్గర మీ చిత్రం విడిగా ఉంటే దానిని ఆకారం ప్రకారం కత్తిరించి పైక పెట్టినట్లే చేయవచ్చు. ఇప్పుడు దానిని పుస్తకంలో కాని పత్రికలో కాని పెట్టండి. దాడి పుస్తకం తెరచినప్పుడు అయినకీ ఎంత ఆశ్చర్యం కలుగుతుంది.

2

పిల్లలు సమాచారం!

ఒక వరకులో 10 పిల్లలు ఉన్నాయి. ఒకటి వదిపోయింది. ఇంకా ఎన్ని ఉంటాయి?
జవాబు: ఏమీ ఉండవు.
ఎందుకంటే అవి కాపీ కాట్స్ (Copy Cats)

HTA 7047

ఆంప్రో మిల్క్ బేస్ బెడిపిల్లల బిస్కెట్స్

పొలలోని పొష్టికత పరిపూర్ణంగా గలది.

Estd. 1947

CHANDAMAMA PUBLICATIONS

188, N. S. K. SALAI, VADAPALANI, MADRAS - 600 026, INDIA.

Phone: 423423, 421776 Grams: "CHANDAMAMA" Telex: 041-347

Publishers:

CHANDAMAMA—English, Hindi, Telugu, Kannada, Bengali, Gujarati,
Assamese, Sanskrit; AMBULIMAMA — Tamil; CHANDABA — Marathi
AMBILI AMMAVAN — Malayalam; JAHNAMAMU — Oriya
THE HERITAGE — English

ప్రియమైన పాఠకులకు,

చక్కని కథలతో, వివిధ శీర్షికలతో చందమామను అనన్తరాయకంగా తీర్చిదిద్దడమంటే మాత్రం సంతోషకరమైన విషయమే. కాని, ప్రతిక ధర పెరుగుదల గురించి తెలియజేయాలంటే మాత్రం ఇబ్బందిగానే వుంటుంది. అందుకే, ఇంతకాలం ప్రతిక ధర పెంచకుండా వుండడానికి మా శాయశక్తులా ప్రయత్నించాము. అయినా, కాగితం ధర విపరీతంగా పెరిగిపోయిన విషయం మీకు తెలిసినదే. దానికి తోడు, ప్రతికా ప్రచురణకు సంబంధించిన ప్రతి ఒక్క ఖర్చు అపారంగా పెరిగిపోవడంవల్ల పరిస్థితి మరింత క్లిష్టంగా తయారయింది.

ఈ కారణాలవల్ల ప్రతిక ధర పెంచడం తప్పనిసరి అయింది. నవంబర్ '88 నుంచి చందమామ విడి ప్రతి వెల 3-00 రూపాయలు.

ఈ సందర్భంలో మీకొక సంతోషకరమైన వార్త తెలియజేయడానికి అనందిస్తున్నాము. పాఠకులకు అనంతాశ్చర్యాలు కలిగించే విధంగా, నెలవెలా చందమామతోపాటు—విజ్ఞాన వినోదాత్మకమైన సరికొత్త 'అనుబంధం' కామకగా అందించడానికి ఏర్పాట్లు జరుగుతున్నవి!

సహృదయంతో మా పరిస్థితిని అర్థం చేసుకుని, ఎప్పటిలాగే మాతో సహకరించగలరని ఆశిస్తున్నాము.

తమ విశ్వసనీయమైన,

B. Vasanthakumari

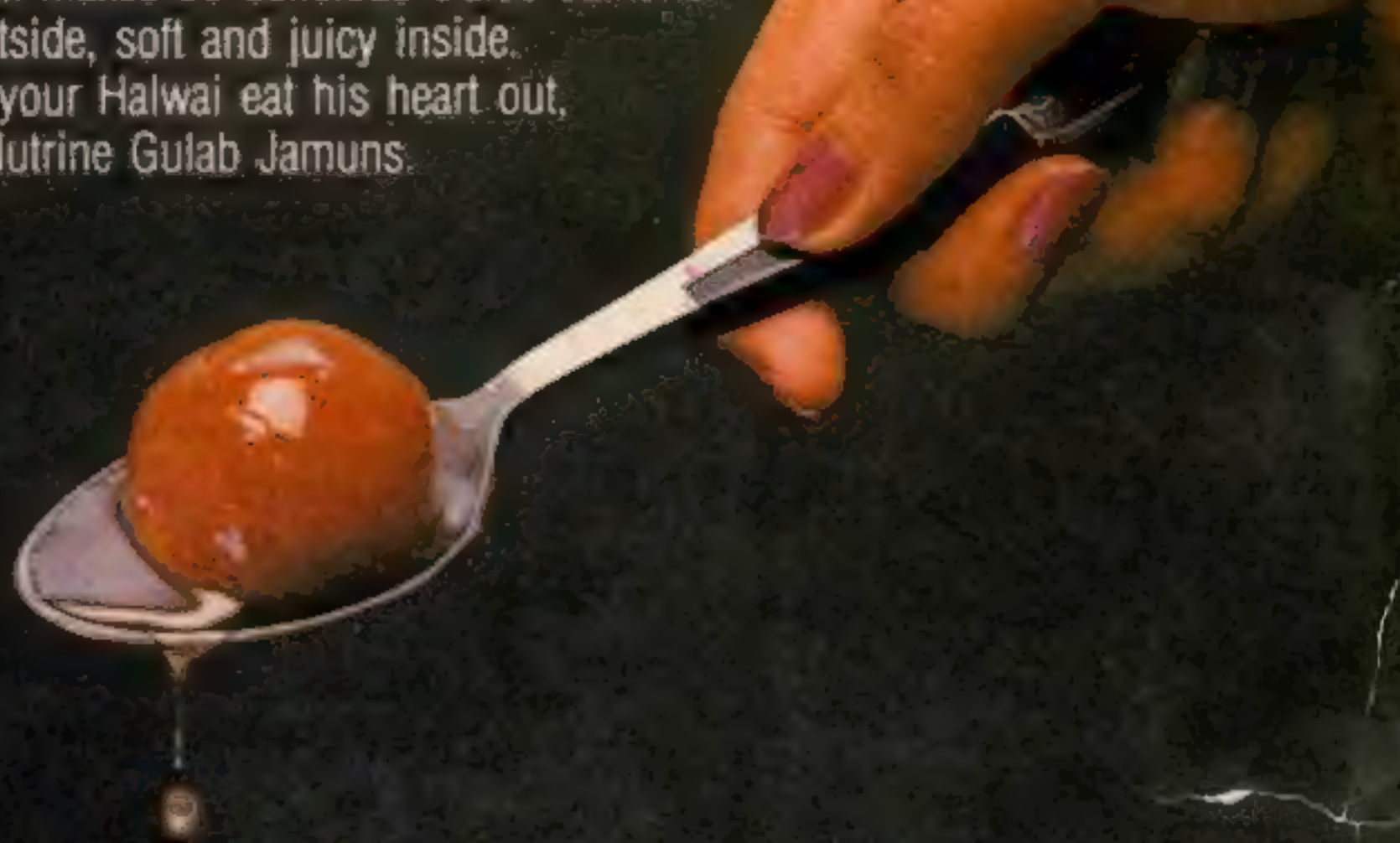
ప్రచురణకర్త.

nutrine Gulab Jamun Mix.

For softer, tastier Gulab Jamuns.

A 200-gm pack makes 50 delicious Gulab Jamuns.
Golden on the outside, soft and juicy inside.
This festival, let your Halwai eat his heart out,
while you eat Nutrine Gulab Jamuns.

Make your halwai jealous.

